

Maku

Maku 'ga Jejuí 'ga rerowiaara. A'ere 'ga kunumĩũũa te ywy pe Jejuí 'ga rekoramũ rakue. A'eramũ 'ga watawe'em Jejuí 'ga rupi. Na'ga remimu'efera rüi 'ga. A'ere ywag ipe Jejuí 'ga jewyr ire Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Maku 'ga upe. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejuí 'ga remiapofer are rakue.

Juã Batista 'ga remimome'ufet
(*Mateu 3.1-22; Luka 3.1-18; Juã 1.19-28*)

1 1,2 Jejuí Kristu 'ga je amome'u pẽ nupe. 'Ga 'ã Janeruwarete 'ga ra'yraretea. A'eramũ je morogyta esage mome'wau pẽ nupe 'ga ree. Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe wa'yra 'ga ree rakue:

“Teje'ega mome'wara 'ga ra'ne nipo je amono ene renune, ene raperugawamũ.

³ Amunawe'em ipe nipo 'ga amũ awau akou wafukaita 'gã nupe:

‘Pe'je Jarejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune.

Pepyo esage etee futar iki imonou jarejeupe 'ga ruawamũ', 'jau nipo 'ga akou wafukaita amunawe'em ipe”,

'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue. “Jarejararete 'ga rapea pekatu'ok 'ga renunewe”, 'jau 'ga 'gã nupe. Aipo upe 'ga 'i “pejetywer awi pepoit” 'e upe te 'ga 'i.

⁴Isai 'ga remikwasiarer imũ etee futar ajeje 'ã Juã Batista 'ga rekoi amunawe'em ipe Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gã nupe rakue:

—Pe'je pejepoia pejetywer awi. Jui pepoir ire je pẽ pymĩãu 'y pe, pejetywer awi pẽpoiawera resaukaawamũ. A'eramũ Janeruwarete 'ga petywera moia pẽ nui, pẽ mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'ga akou 'gã nupe amunawe'em ipe rakue.

⁵Judeja ywy pewara 'gã, Jerusareg ipewara 'gã netee awau Juã 'ga je'ega renupa. Otywer awi 'gã poir ire, Juã 'ga 'gã pymĩãu 'y pe. Jotãuy pe 'ga 'gã pymĩãu. “Awamũ mama'e esage etee taapo 'jau, Jarejuwarete 'ga je'eg imũ 'jau”, 'jau 'gã ojepymĩãukaa 'y pe 'ga upe. ⁶Juã 'ga kameru rawa apopyrera rerekou waityamũ imunepa. Wyrã pirera 'ga erekou aku'afaawamũ. 'Ga remi'ua tukut, eit. Mĩmera 'ga remi'ua rakue. ⁷Jejuí 'ga ree 'ga aipo 'jau rakue:

—Je rewiri te nipo 'ga amũ ruri. 'Ga te kũima'eeteetea. Je nakũima'eeteete rüi. Akotee'i ma'ea te je— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. —Apoat te je 'ga tekou.

⁸Je 'ã a'jea futat apymĩ pëẽ 'y pe tekou. A'ere 'ga te nipo Janeruwarete 'ga 'Agesagea amut pë nupe— 'jau Juã 'ga wenupara 'gã nupe rakue.

'Y pe Jejui 'ga pymiawet

(Mateu 3.13-17; Luka 3.21-22; Juã 1.31-34)

⁹Jotãuy pe Juã Batista 'ga rekoramũ Jejui 'ga 'ua owaẽma 'ga upe rakue. Garireja wyy awi, Nasare 'jaw awi 'ga 'ua owaẽma 'ga upe. A'e pe 'ga ojepymĩãukaa 'y pe Juã 'ga upe rakue. ¹⁰'Y awi awua ypy we Jejui 'ga amã'jãu ywau ywaga woga resaka. A'e awi Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'ua ojypa 'ga ree. Pykau 'jawe 'ua ojypa 'ga ree. ¹¹U'agesage jyw ire Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywag awi wa'yra 'ga upe:

—Ene te 'ã Jera'yraretea. Ene 'ã jeremifutararetea. Ene 'ã je muorypararetea ejee— 'jau 'ga oje'ega mua ywag awi 'ga upe.

Amunawe'em ipe Jejui 'ga rerawaawet

(Mateu 4.1-11; Luka 4.1-13)

¹²Aipo re Janeruwarete 'ga 'Agesagea Jejui 'ga rerawau amunawe'em ipe 'ga rerekou. ¹³Kwarëta 'ara magwapa Jejui 'ga akou jũ me. Aipo pe 'ga rekwaw ipe futat mama'eukwaawa 'wyriara 'jau 'ga upe: “Tamotywerukat 'ga 'jau kwy”, 'jau mama'eukwaawa 'wyriara Jejui 'ga upe numiamũ. A'ere Jejui 'ga nomojerowiari futari mama'eukwaawa 'wyriara akou rakue. Aipo jũ me wyra jarũa kwaiwete agawewi. A'etea wyra nokoi 'ga ree. Omojerowiare'emauwe mama'eukwaawa 'wyriara ojepe'au 'ga wi. A'eramũ ywagipewara 'gã amũ 'ua ojejukau Jejui 'ga ree.

Jejui 'ga porowyky ppyruga

(Mateu 4.12-22; Luka 4.14-15; 5.1-11)

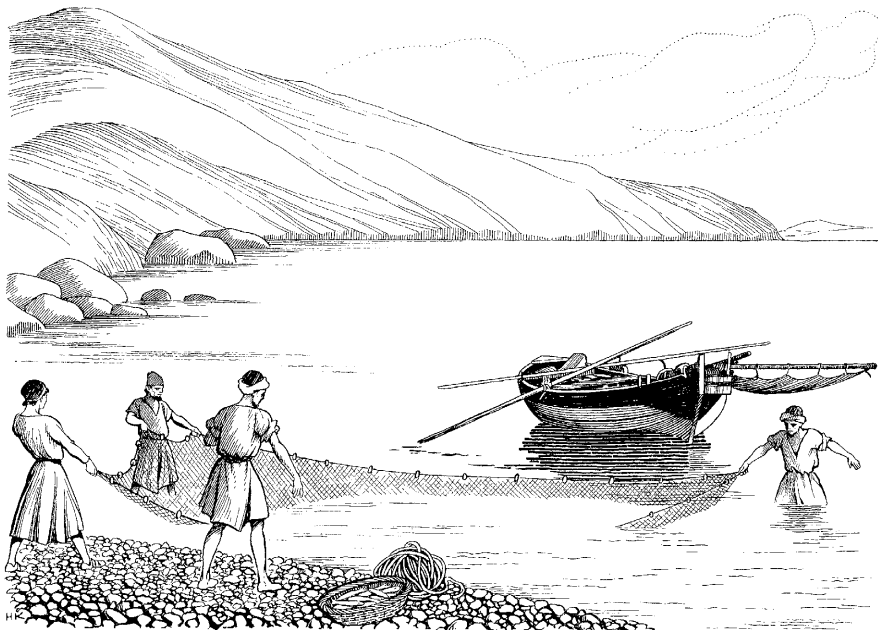
¹⁴Anure Jejui 'ga Juã Batista 'ga rera renupa. “Juã Batista 'ga 'gã opyyk imonou imunepa imỹina moromunepawa pype ai'i” 'e renupawe Jejui 'ga awau jui, awau ojewya Garireja wyy pe nũ. Morogyta esagea 'ga awau imome'wau peuwara 'gã nupe, Jarejuwarete 'ga wi 'ut ma'efera morogyta esage mome'wau 'gã nupe. ¹⁵A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Wemiayuwamũ pë mogy are Janeruwarete 'ga fueweramũ. A'eramũ ki pëẽ pejepoia pejetywer awi. Anurenure'i nipo Janeruwarete 'ga wemimureramũ je mỹi 'wyriaramũ pë nupe. “Pejetywer awi pepoir ire 'ga pë katu'ogi pë mogyau wemiayuwamũ”, aipo 'ea ki perowiat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁶Garireja ypiauu reme'y'warimũ wataaw ipe Jejui 'ga pira rewara 'gã nesaka, mukũja 'gã nesaka. Simão Pedro 'ga taityuu momoa wewirera 'ga, Andre 'ga retee. ¹⁷A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejesua je rupi. Simu'e pëẽ 'jau. Naipira rewara rũi pëẽ 'awamũ. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara te nipo pëẽ 'awamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁸A'erauwe 'gã taityuu rejaa awau 'ga rupi. ¹⁹Iruupeu'i Jejui 'ga 'gã amũ nesaka nũ, Tiago 'ga 'ga rewirera 'ga, Juã 'ga retee nũ. Sepeteu 'ga



(Maku 1.16-20)

ra'yra 'gã poromũ. Yaruu pype 'gã 'upa 'uwa 'ga pyri, taityuu momyka.

²⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'gã mo'wya nũ:

—Pe'je pejejua je rupi pēē nanē nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã 'ua ũ'jãu yaruu awi. 'Uwa 'ga 'gã ejaa, 'ga upe oporowyky ma'e 'gã neewe. A'eramũ 'gã awau Jejui 'ga rupi.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Luka 4.31-37)

²¹ Jejui 'ga wemimu'e 'gã nerekou eruatau. Awau 'gã owaēma Kafanaũ pe. Morowykye'ema rupi 'gã awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe. A'eramũ Jejui 'ga ajatyka ma'e 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are. ²² 'Ga renupara 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree. 'Wyrriara 'jawe 'ga oporogytau 'gã nupe. A'eramũ 'ga 'gã moporesagukaa etee ojee.

—Kuu. 'Ga pa'e aipo e'i ae mu'jau ra'e nũ. NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã 'jawe rui 'ga porogytai. Moisesi 'ga 'eawer are moromu'jara 'gã Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat 'gã ae mu'ei— 'jau 'gã ajaupe. —A'ere Jejui 'ga nanarui. U'eawer imũ etee futat 'ga jane mueapyoi ee— 'jau 'gã ajaupe, oporesagamũ Jejui 'ga ree.

²³ A'e pype mama'eukwaawa rerekwara 'ga amũ 'ua owaēma 'gã nupe. Mama'eukwaawa 'ga wereko. A'eramũ 'ga muafukaita:

24—Jejui! Nasare pe waranup ma'eramũ je 'i ene upe: Ma'ja are te ereko ki sa?—
'jau mama'eukwaawa Jejui 'ga upe. —Ore momapa te erejot ra'e? Akwaap je ene.
Jane 'arimũwara 'ga remimurera te 'ã ene— 'jau mama'eukwaawa Jejui 'ga upe.

25 A'eramũ Jejui 'ga 'jau jupe:

—Epije ene ekou. Ere ejepe'au 'ga wi— 'jau Jejui 'ga jupe.

26 A'eramũ 'ga pirewara 'ga wi uẽmawamũ 'ga monou 'ga moyyita
nanimenime. A'eramũ 'ga pirewara waemamũ ojepe'au 'ga wi. 27 A'eramũ
esakarera 'gã opiryjamũ 'ga pirewara pe'aramũ. A'eramũ taetu 'gã
oporesagamũ 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Maran te 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'ga wi nũ'ũ? Mama'e yau
are te 'ga jane mu'ei? Mama'eukwaawa miamũ 'ga je'ega wenup a'i kũi.
Oje'eg imũ etee futat 'ga mama'eukwaawa mojepe'aukari erekwara 'ga
wi— 'jau 'gã ajaupe, oporesagamũ Jejui 'ga ree.

28 Mama'eukwaawa wejue 'ga imonou 'ga wi. A'eramũ taetu Jejui 'ga
rera okwasi'wau Garireja ywy pype kamẽsiete.

Pedro 'ga rojo eẽ

(Mateu 8.14-15; Luka 4.38-39)

29 A'ere Jejui 'ga uẽma judeu 'gã jatykaaw awi wemimu'e 'gã netee. A'eramũ
Simão Pedro 'ga, wewirera Andre 'ga retee 'ga mo'wya oje'wyr ipe. A'eramũ Jejui
'ga awau. Tiago 'ga, Juã 'ga. Mĩmera 'gã 'ga erawau. 30 Simão 'ga rojo eẽ oro'yramũ
'upa okama pype. Jejui 'ga rerowaẽmawe Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Jerojo eẽ iro'y. Esak eẽ eẽ ro'y awi— 'jau 'ga 'ga upe.

31 A'erauwe Jejui 'ga awau eẽ resaka. A'eramũ 'ga eẽ popyyka, eẽ
ro'ya moia eẽ wi. A'eramũ 'ga eẽ mowya eẽ kama awi. A'eramũ futat eẽ
afu'ama mama'e apou 'gã nupe, 'gã mojemi'waa.

Ojero'wu ma'e

(Mateu 8.16-17; Luka 4.40-41)

32 Kwara rese re, peuwara 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua Jejui 'ga upe.
Mama'eukwaawa rerekwara 'gã nanẽ 'gã erua nũ. 33 Amunaw ipewara 'gã
ajatykaupap futat ukaripe. 34 A'eramũ Jejui 'ga ojero'wu ma'e 'gã majarueteupap.
Mama'eukwaawa nanẽ 'ga ipe'au kwaiwete 'gã nui. Mama'eukwaawa Jejui 'ga
okwaap futat numiamũ. A'ere Jejui 'ga nomoje'egukari, erekwara 'gã nui ipe'au.

Garireja ywy pype Jejui 'ga reko

(Luka 4.42-44)

35 Ypytu'nĩnauwe Jejui 'ga afu'ama awau awotywe'eme oje'ega monou
'Uwarete 'ga upe. 36 Simão Pedro 'ga, opytuna 'gã netee awau kwe pe
Jejui 'ga rekaa. 37 'Ga rekoar ire 'gã 'jau 'ga upe:

—Mytuna 'gã ene rekat, ki Ku'jyp. Soo jarejewya 'gã pyri 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

38 A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je iruukwe. 'Awamũ jane oi ajepeja amunaw ipe te— 'Jau 'ga wemimu'e 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga je mono kwe pe nũ. “Kwe pe ekwap je mome'wau 'gã nupe”, e'i 'ga jee ikue. “Pejetywer awi pẽpõiriweramũ Janeruwarete 'ga imoiri pẽ nui, pẽ mogyau wemiayuwamũ”, ta'e 'gã nupe 'Jau— 'Jau 'ga 'gã nupe. —Kwe pewara 'gã nupe aipo mome'wawamũ nanẽ je ruri nũ— 'Jau 'ga 'gã nupe.

³⁹A'eramũ Jejui 'ga awau watau Garireja ywy raapa. Judeu 'gã jatykaaw ipe 'ga 'gã mu'Jau morogyta esage are. “Pejetywer awi pẽpõiriweramũ Janeruwarete 'ga imoiri pẽ nui, pẽ mogyau wemiayuwamũ”, 'Jau 'ga 'gã nupe, 'gã mu'Jau ee. Mama'eukwaawa nanẽ 'ga imoia erekwara 'gã nui nũ.

Ipito'om ma'e

(Mateu 8.1-4; Luka 5.12-16)

⁴⁰Ipito'om ma'e 'ga 'ua Jejui 'ga pyri. Wenupy'ãu 'ga wapyka 'Jau Jejui 'ga upe: —Je resag ape, ki Ku'jyp. “Jejui 'ga ae katu'okara”, e'i 'gã jee. A'eramũ je tejua tejesaukaa enee. Je ree ejemuaẽmiweramũ je mokã'ẽ ape— 'Jau 'ga 'ga upe.

⁴¹Aipo ojeupe 'ga 'erauwe Jejui 'ga ajemuaẽma 'ga ree. A'eramũ 'ga opo monou ipito'om ma'e 'ga 'arimũ.

—Ko ajee je ene mokã'ẽi 'wei— 'Jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁴²Oje'arimũ 'ga po mono ypyrauwe okã'jãu 'ga pito'oma 'ga wi. A'eramũ futat 'ga pira ojekatu'oka.

^{43,44}A'eramũ Jejui 'ga 'Jau 'ga upe:

—Eremome'u kasi emokã'ẽawera tekotee 'gã nupe ne. Ere ewau ejesaukaa mainana 'ga upe ra'ne. “Je resag ape. Jepito'oma okã'ẽ je wi”, ere ewau 'ga upe. “A'jea futat ra'e”, te'i 'ga enee 'Jau, ene resaka 'Jau— 'Jau Jejui 'ga 'ga upe. —A'ere ene ejeymawa mũ rerawau 'ga upe. A'eramũ 'ga iapyau Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa enekã'ẽawer are— 'Jau Jejui 'ga 'ga upe. —Moisesi 'ga 'eawer imũ etee futat ene ejeymawa mũ rerawau iapyaukaa Jarejuwarete 'ga muorypawamũ. Ejeymawa mũ rapyaukara ene ekã'ẽawera resaukaawa futat— 'Jau Jejui 'ga ipito'om ma'efera 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'ga monou mainana 'ga pyri. ⁴⁵A'ere ipito'om ma'efera 'ga omokã'ẽawera nomimi futari, Jejui 'ga rera mokwasi'wau amunawa pype. A'eramũ Jejui 'ga rera renupara 'gã aku'iramũ 'ga ree.

—Kuu. Jejui 'ga 'ga pito'oma omokã'ẽ 'ga wi. Niesagi futari jane 'ga amũ 'gã pito'oma mokã'ẽa jepi— 'Jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã oporesagiweramũ Jejui 'ga ree. A'eramũ Jejui 'ga osowe'em amunawa pype. Amowapirukare'emamũ 'ga nosei amunawa pype. Awotywe'em ipe etee futat 'ga akou. A'eramũ kwaiwete 'gã 'ua 'ga rekaa. Tesirũmer imũwara 'gã 'ua 'ga rekaa.

Iteu ma'e 'ga
(Mateu 9.1-8; Luka 5.17-26)

2 ¹Ko'iko'i ete Jejui 'ga awau ojewya Kafanaũ pe nũ. A'erauwe 'ga rera okwasi'wau amunawa pype kamēsīete. “Ut Jejui 'ga owaēma ra'e”, 'jau 'gā ajaupe. ²A'eramũ mytuna 'gā awau ajatykau 'ga ree, ojejaga 'ga rekwawa 'oga pype. A'eramũ 'gā 'oga matyneema. Nitywi futari ae pyrugawa. 'Okwar ipe miamũ futat nitywi ae pyrugawa. A'eramũ Jejui 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wau 'gā nupe. “Pejetywer awi pēpoiriweramũ Janeruwarete 'ga pētywera moiri pē nui, pē mogyau wemiayuwamũ”, 'jau 'ga 'gā nupe. ³A'e pype irũpāwē 'gā iteu ma'e 'ga rerua, 'ga rupia. 'Ga rupawa pype 'gā 'ga rerua 'ga upe. ⁴A'ere 'oga nijumypykwari ae pyu. A'eramũ 'gā 'ga rerosowarũe'em. A'eramũ 'gā 'ga rerawau 'ga roerojeupia 'opewuu apyte'rarimũ. A'eramũ 'gā 'oga pyrau'jaw ape mopoka jui. Imopog ire 'gā iteu ma'e 'ga monou imojypa. 'Ga rupawa reewe futat imonou tupaama pyu Jejui 'ga rowase. ⁵A'eramũ Jejui 'ga 'jau ojeupe: “Je rerowiat pa 'gā ajemogyau ra'e”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe: —Enetywera je amoit ene wi ki 'ei— 'jau 'ga 'ga upe.



(Maku 2.1-12)

⁶Jejui 'ga 'e renupawe Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã amũ 'jau ojeupe etee futat. ⁷“Kuu. Maran te 'ga nokyjei aipo 'e awi nũ'ũ? Jarejuwarete 'ga 'ga akurap ra'e. Janeruwarete 'ga etee te janetywera omoit jane wi. A'ere 'ga 'Eneywera je amoit ene wi' 'eramũ 'ga 'Je Jarejuwarete 'ga 'jawe je rekoi' 'ga 'i”, 'jau 'gã ojeupe etee futat.

⁸A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ pẽẽ poromũ 'jau pejejeupe 'ũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁹—Je upe naayi. Iteu ma'e mafu'amaramũ ae nanẽ ojotywera moiri ajau nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁰—Pẽneki'yra je 'ã. A'eramũ je tepãjẽ resaukaa pẽ nupe. Iteu ma'e 'ga je amafu'am pẽ neape. 'Ga fu'ama resaka tajekwaap pejepe 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —“Ateufera 'ga amafu'am. Aetywera 'ga omoit nanẽ ae wi nũ”, tepe'je 'jau. Jeruwarete 'ga te 'ã opãjẽ amut jee. A'eramũ je petywera moia pẽ nui, iteu ma'ea mafu'ama nanẽ nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'jau iteu ma'e 'ga upe:

¹¹—Ere efu'ama jui. Ejupawa pyyka erawau eje'wyr ipe— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

¹²Aipo ojeupe 'erauwe iteu ma'e 'ga afu'ama 'gã neape. A'eramũ 'ga wupawa pyyka erawau enuẽma 'og awi. A'eramũ 'ga resakarera 'gã 'jau: —Kuu. Amafu'am 'ga 'ga ki 'ei— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã oporesagamũ 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau Jarejuwarete 'ga upe:

—Ene te 'ã eneresage. Naruesagi ore nanuara mama'ea jepi— 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe, 'ga muorypa ee.

Levi 'ga mo'wyawet

(*Mateu 9.9-13; Luka 5.27-32*)

¹³A'ere Jejui 'ga awau Garireja ypia upe nũ. Kwaiwete 'gã awau 'ga rewiri 'ga rekaa. Wekoaramũ 'ga 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga je'eg are. ¹⁴Awaw ipe Jejui 'ga Levi 'ga resaka. Afeu 'ga ra'yra 'ga. 'Wyriararete upe ka'aranũ pyykara 'ga poromũ Leviramũ. 'Ga porowyky 'ga renamũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Levi 'ga afu'ama awau Jejui 'ga rupi. ¹⁵Anure Jejui 'ga ojemi'waa Levi 'ga 'wyr ipe wemimu'e 'gã netee. 'Gã neewe 'wyriararete upe ka'aranũ pyykara 'gã ojemi'waa. Mama'e tywera apoara 'gã nanẽ ojemi'waa 'gã pyri nũ. Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'gã poromũ. ¹⁶A'eramũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã Jejui 'ga resaka, mama'e tywera apoara 'gã pyri 'ga jemi'waa 'ga renamũ. Aipo moromu'jara 'gã fariseua. Jejui 'ga resakawe 'gã 'jau 'ga remimu'e 'gã nupe:

—Kuu. Ma'eramũ pẽ mu'jara 'ga ojemi'waa 'wyriararete upe ka'aranũ pyykara 'gã pyri 'ũ? Nia'wyr 'gã kũi. Mama'e tywera apoara 'gã pype nanẽ 'ga reni ojemi'waa kũi. Nojemi'wari noko ae 'gã pyri 'ja. Nia'wyr 'gã ajemogyau kũi— 'jau 'gã 'gã nupe.

¹⁷Aipo 'ga 'e renupawe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Gã pyri je rekoi 'gã poaawamũ te nũ'ũ. Je 'ã morofuanugara 'jawewara te ako 'gã nupe. Sã'ã morofuanugara 'ga muaga monoa ojero'wu

ma'e 'gã nupe etee. Nomono ekoetei futari 'ga ijero'wue'ema 'gã nupe muaga. Nan tee futat je. Ia'wyre'ema 'gã katu'okawamũ te je ruri ikue. “Je jeresage”, pe'je 'ã. A'ere je naesage ma'eramũ rui je ruri pẽ katu'oka. Itywet ma'e 'gã katu'okawamũ tee je ruri ikue— 'jau 'ga 'gã nupe.

'Gã jemi'ware'em are 'gã mu'eawet

(Mateu 9.14-17; Luka 5.33-39)

¹⁸Juã Batista 'ga remiayuwa 'gã oporogytau Jarejuwarete 'ga upe ojemi'ware'eme. Fariseu 'gã nanẽ 'gã 'jawe ete iapou nũ. A'eramũ 'gã amũ 'jau Jejui 'ga upe:

—A'jea futat nũ'ũ. Juã Batista 'ga remiayuwa 'gã ojemi'ware'ema futat oje'ega Jarejuwarete 'ga upe jepi. Fariseu 'gã nanẽ ojemi'ware'ema oporogytau 'ga upe nũ. Ma'eramũ ajee eneremiayuwa 'gã nanarũ 'ũ? Niojeri agawewi 'gã 'ã ojemi'war awi. A'etea 'ã 'gã oje'ega omono Jarejuwarete 'ga upe— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

¹⁹A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Akokatu ma'e 'gã nekokaturamũ sipo 'gã nekokatu resakara 'gã ty'ara rerajemogyi maraka are? Naani. Sã'ã akokatu ma'e 'gã nekoramũ ae poire'ema ojemi'war awi. ²⁰A'eramũ 'gã ore tãmẽjẽ opoia ojemi'war awi oporogytau Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe. —Nan tee futat jeremiayuwa 'gã niojeri ojemi'war awi oje'pyri je rekoramũ. Ojewi je o re te nipo 'gã nojemi'wari ajemogyau. Je o re nipo 'gã 'arasigamũ ajemogyau je ree. A'eramũ nipo 'gã ojemi'ware'ema ajemogyau wea'aramũ je ree— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²¹—Ymã te 'ã aepy 'gã pẽ mu'ei mama'e are rakue. A'ere je 'ã 'awamũ pẽ mu'ei nũ. Amutee are je 'awamũ pẽ mu'ei nũ. A'ere nepemojopypea'uweri jeporogyta aepy 'gã nemimome'ufer are. Jeporogyta are ojemu'e ma'eramũ ki a'ea etee futat peapo. Pemojopype kasi morogyta ymaner are ne. Morogyta ymaner are ojemu'e ma'e 'gã nuapai jeporogytau mama'ea— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Naperugi ae taity ymanera taity yau pyu. Kasi a'e pe opoejamũ taity yau erojefuapygi etee ne. A'eramũ futat taity ymanera otoroka etee nũ. ²²Y'way yau ae nueko'wogi yrũ ymanera pype. Yrũ yau pype te ae eko'wogi. Yrũ ymana pype sieko'wok 'eramũ ajaiwamũ erujewi. A'eramũ futat opy'apefugamũ wajaiwamũ yrũ pype. A'eramũ futat wyrũ kakau. A'eramũ ojeko'woka. Yrũ yau pype eko'wog ire ojeko'woke'ema. Wyrũa kawem nanẽ nũ. Nan tee futat nepemojopypearũ jeporogytafera morogyta ymanera pyu— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

Morowykye'em are 'gã mu'eawet

(Mateu 12.1-8; Luka 6.1-5)

²³Morowykye'ema mũ rupi Jejui 'ga awau juowuurana ko pyterimũ wemimu'e 'gã netee. Wataaw ipe 'ga remimu'e 'gã a'ÿja pa'wau opo pe erawau. ²⁴Gã nesakawe fariseu 'gã amũ 'jau Jejui 'ga upe:

—Kuu. Emã'ẽ 'gã nee ki sa. Eneremiayuwa 'gã opo'o a'ÿja i'wau ra'e ki sa. “Noporowykya'uweri ae morowykye'ema rupi”, e'i nã'ã Moisesi 'ga

jepi re'ã. Juowuuran a'ỹja po'oa aeporowykya futat. Ymã te 'ã Moisesi 'ga 'i rakue: “Peporowyky kasi morowykye'ema rupi ne”, 'jau 'ga 'ã rakue a'i kũi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

²⁵A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja ajee Davi 'ga wapo rakue? Nepemogytai nipo ka'arana 'ga remiapofer are? Davi 'ga 'ã opy'arayparamũ opytuna 'gã netee akou rakue. ²⁶A'eramũ 'ã 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe rakue. Ymã Apiata 'ga 'ũina 'wyrriaramũ mainana 'gã nupe rakue. 'Ga renaw ipe Davi 'ga osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe rakue. A'e pe 'ga kanape pyyka ojeupe rakue. A'eramũ 'ga i'wau. Opytuna 'gã nupe nanẽ 'ga imonou 'gã i'wawamũ rakue. Na'gã nemi'ua rũi poa numiamũ. Mainana 'gã etee aipo a'u. A'etea Davi 'ga opy'araypara rerekou a'u opytuna 'gã netee rakue— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

²⁷A'eramũ 'ga 'gã mueapyou morowykye'em are:

—Ymã Janeruwarete 'ga morowykye'ema mogoi janepypy 'gã nupe rakue, 'gã pytu'wawamũ rakue. Omuorypawamũ nanẽ 'ga iapou rakue nũ. Namorowykye'ema rũi 'ga wapo tenune. Aepypy 'gã na'ne tee 'ga wapo rakue. A'ere te 'ga morowykye'ema apoi 'gã nupe rakue. ²⁸Je 'ã pẽneki'yraretea, Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: “Je 'ã morowykye'ema jara”, 'jau je pẽ nupe. A'eramũ je tee pẽ mu'jau morowykye'ema rupi pẽnemiapoe'em are— 'jau 'ga 'gã nupe.

Ipoteu ma'e 'ga

(Mateu 12.9-14; Luka 6.6-11)

3 ¹Anure Jejui 'ga awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe nũ. A'e pe ipoteu ma'e 'ga wapyka 'ũina. ²Ga resakawe Jejui 'ga ree iporomutare'ema 'gã amũ 'jau ajaupe nũ:

—Awamũ 'ã morowykye'ema. Maran sipo 'ga 'awamũ ipoteu ma'e 'ga rerekoi nũ?— 'jau 'gã ajaupe. —'Ga po katu'ogamũ ki sa'e 'ga upe: “Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga porogytafera ra'e”, sa'e ki 'ga upe a'i kũi— 'jau 'gã 'upa ajaupe.

³A'ere Jejui 'ga ikwaawi ojee. A'eramũ Jejui 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Ere ejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴A'eramũ 'ga 'jau wesakara 'gã nupe:

—Ma'ja e'li te Moisesi 'ga morowykye'ema upe rakue? “Esage ma'ea etee ki peapo”, e'li te 'ga janee rakue? “Ia'wyre'ema etee ki peapo”, e'li te ra'u 'ga janee rakue nũ? “Pejokatu'og iki”, e'li te 'ga janee rakue, “Tene imanũ”, e'li te ra'u 'ga janee rakue nũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'ere 'gã noje'legi futari amũ. ⁵A'eramũ Jejui 'ga amãljãu 'gã nee ra'ne 'gã moyka. Amara'neramũ 'ga 'gã nee. A'ere 'ga 'arasigamũ nanẽ 'gã nee nũ. Naeapyoweri wejue 'gã 'ga je'leg are. A'eramũ 'ga 'gã neru'arasiga. A'ere 'ga 'jau ipoteu ma'e 'ga upe:

—Epo epopyo— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe futat ipoteu ma'e 'ga opo popywau. A'eramũ futat 'ga po ojekatu'oka.

⁶A'e resakawe fariseu 'gã ũljãu Erote 'ga remiayuwa 'gã netee. Amara'neramũ 'gã Jejui 'ga ree, morowykye'ema rupi 'ga 'ga katu'ogamũ. A'eramũ 'gã afuweramũ 'ga ree.

—Maran te jane Jejui 'ga jukai?— 'jau 'gã ajaupe.

Ojero'wu ma'e

⁷A'ere Jejui 'ga awau wemimu'e 'gã netee Garireja ypiauu pe nũ. Kwaiwete 'gã awau 'ga rupi. Garireja ywy pewara 'gã, ⁸Judeja ywy pewara 'gã, Jerusareg ipewara 'gã, Itumeja ywy pewara 'gã, Jotãu ry owajara katywara 'gã, Tiro 'jawa pyriwara 'gã, Sidoma 'jawa pyriwara 'gã. Mimer ipewara 'gã awau Jejui 'ga pyri. 'Ga rera wejue 'gã wanup. A'eramũ 'gã awau 'ga pyri. ^{9,10}Kwaiwete 'gã nuri 'ga pyri. Kwaiwete wejue 'ga ojero'wu ma'e 'gã majarueteu. A'eramũ ojero'wu ma'e 'gã ajamuajãna 'ga ree 'ga pyyg are.

—Eryr'gi je wi. Je pa'e nũ, ene py'rau nũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Yara perut amũ jee. Yar ipe too te'aa 'gã nui 'jau. Kasi a'e pe 'gã naje moporogytaaruukari ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹¹'Ga resakawe mama'eukwaawa rerekwara 'gã u'aa ojenuga Jejui 'ga rowase. A'eramũ 'gã wafukaita:

—Ene 'ã Ku'jywa 'ga ra'yraretea— 'jau mama'eukwaawa rerekwara 'gã wafukaita.

Mama'eukwaawa 'gã muafukaita.

¹²A'eramũ Jejui 'ga 'jau jupe:

—Pëë we aipo pe'je awi. Pëë we 'ã aipo pe'je ekoete— 'jau 'ga mama'eukwaawa rerekwara 'gã nupe, oje'ega moywyradena.

Jejui 'ga remimonorama 'gã

(Mateu 10.1-4; Luka 6.12-16)

¹³Anure Jejui 'ga awau ojeupia ywyty'rarimũ. Wemifutara 'gã 'ga enũina: —Pe'je pejejua 'au je pyri— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau 'ga repejãna 'ga rerowyka. ¹⁴A'eramũ 'ga 'gã amũ mũljãu 'gã nui. 'Ga remimũ'ëmera 'gã pytuna tusi.

—Pëë je amũ'ë 'gã nui tejepyriwaramũ. Anure nipo je pë monoi kwe pe morogyta esage momel'waramũ 'gã nupe, “Pejetywer awi pëpöiriweramũ Janeruwarete 'ga imoiri pë nui, pë mogyau wemiayuwamũ” e momel'waramũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ: “Jeremimonorama 'gã”, 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁵'Gã nupe nanë 'ga opãjë monoi.

—Tepãjëa je amono pë nupe mama'eukwaawa pe'laawamũ erekwara 'gã nui— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶Aipo 'gã 'ga imũljãu wemimonoramamũ: Simão 'ga. Anure Jejui 'ga 'ga re'roka Pedroa pyu. ¹⁷Tiago 'ga, Juã 'ga retee. Aipo 'gã nuwa Sepeteu. Oje'eg

imũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe *Puanerigi* 'jau 'ga 'gã nupe. Aeje'eg imũ *Puanerigi* 'ea Tupã ra'yra 'ea poromũ. ¹⁸Andre 'ga, Filipe 'ga, Patarumeu 'ga, Mateu 'ga, Tome 'ga, Tiago 'ga. Ajepeja 'ga, Tiago 'ga Aufeu 'ga ra'yra. Tadeu 'ga, Simão Serote 'ga, ¹⁹Judas Iskariote 'ga. Kũima'e tywera 'gã nupe 'ga me'egara 'ga poromũ.

Mama'eukwaawa 'wyrriara mome'uawet
(*Mateu 12.22-32; Luka 11.14-23; 12.10*)

²⁰Og ipe 'ga oramũ mytuna 'gã ajatykau 'ga ree. Kwaiwetewete wejue 'gã. A'eramũ Jejuí 'ga ojemi'wararũme'em wemimu'e 'gã netee.

²¹Aipo renupawe Jejuí 'ga jara 'gã 'jau 'ga upe. “Ga jemuarũe'ema te 'ga wereko”, 'jau 'gã Jejuí 'ga upe. A'eramũ 'gã awau 'ga upe.

—Ere ejua 'gã nui— 'jau 'gã awau 'ga upe.

A'ere 'ga nooi. ²²Jerusareg awi Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nuri rai'i. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Mama'eukwaawa 'wyrriara je'eg imũ etee 'ga mama'e apoi. Pesepu^a pãjẽ mũ etee 'ga 'gã pirewara pe'ai 'gã nui— 'jau 'gã 'ga upe.

²³A'eramũ Jejuí 'ga 'gã nenũina ojeypyri. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau ee. Mama'ea 'ga imome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jawamũ.

—Maran sipo mama'eukwaawa 'wyrriara a'eramũ wemiayuwa pe'ai 'gã nui? Nope'ai futari. ²⁴Sã'ã wyy pypewara 'gã ajuee amara'neramũ 'gã jo'oga ajauí. A'eramũ 'gã amunipo ajuapisau. A'eramũ futat 'gã amunipo ojomateepapa— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ²⁵—Sã'ã majepeja amunaw ipewara 'gã. Ajauí ojo'og ire majepeja amunaw ipewara 'gã nãñewẽjẽmĩ ajuapisau nũ. ²⁶Nan iapo re amunipo 'ã mama'eukwaawa remiayuwa jomateepawi ajaupi etee futat. Mama'eukwaawa 'wyrriara nomonoi futari wemiayuwa erekwara 'gã nui— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷—Ose sipo muna'ywa ifuakat ma'e 'ga rog ipe, 'oga jara 'ga fare'em ire? Naani. Nosea'uweri. Ifuakat ma'e 'ga far ire etee isei 'ga rog ipe, 'ga karaemã pojekau 'ga wi. Mama'eukwaawa 'wyrriara ifuakat ma'e 'jawe futat. Ipãjẽ futat numiamũ. A'ere Janeruwarete 'ga te pãjẽrete, mama'eukwaawa 'wyrriara pãjẽ apyraapa. Ma'eramũ 'ã ae Jarejuwarete 'ga pãjẽ mũ etee mama'eukwaawa pe'ai 'gã nui— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

²⁸—Pënea'at ki pëe je'e are. Janeruwarete 'ga pëtywera moia pë nui, jui pëpoiwiwaramũ. Akuraparamũ miamũ 'ga pëtywera moiri pë nui ojeupe pëe enũjamũ. ²⁹A'ere 'ga U'agesage kuraparamũ 'ga naekatu'ogul'jawi. 'Ga 'Agesage kurapara 'gã ojereko tywerukaa 'ga upe. Nomoiri futari 'ga aipo 'gã tywera 'gã nui— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

³⁰“Mama'eukwaawa 'wyrriara pãjẽ mũ te 'ga mama'eukwaawa pe'ai 'gã nui” 'eramũ 'gã Jarejuwarete 'ga 'Agesage kurawi. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau ee.

^a3.22 Mama'eukwaawa 'wyrriara rera mukũi tapy'yja je'eg imũ. Satanasi 'jawamũ, Pesepu 'jau nũ.

Jejuí 'ga y eẽ, 'ga rewirera 'gã netee

(Mateu 12.46-50; Luka 8.19-21)

³¹Jejuí 'ga y eẽ 'ut owaẽma 'gã nupe 'ga rewirera 'gã netee. A'ere 'gã nosei. A'eramũ 'gã ukupepe etee 'upa. A'eramũ 'ga y eẽ 'jau ukupepewara 'gã nupe: —Peenũi kiã jee. Toroporogyta kiã upe 'jau— 'jau eẽ 'gã nupe.

³²Kwaiwete 'gã 'upa Jejuí 'ga pyri. A'eramũ 'ga amũ 'jau 'ga upe: —Eney eẽ 'ut owaẽma enerewirera 'gã netee. Ukupepe 'gã nuri 'upa. “Toroporogyta kiã upe 'jau”, e'i eney eẽ oree— 'jau 'ga Jejuí 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea— 'jau 'ga 'gã nupe.

³³A'eramũ Jejuí 'ga 'jau ojeypyriwara 'gã nupe:

—Maranuaramũ te pẽẽ jey 'jawe jee? Maranuaramũ te pẽẽ jerewirera 'gã 'jawe jee nanẽ nũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴A'eramũ 'ga amã'jãu wenupara 'gã nee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Aga jey eẽ 'jawewara 'gã, jerewirera 'gã 'jawewara 'gã— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁵—Jarejuwarete 'ga je'ega renuparamũ pẽẽ jepytuna 'jawe pejemogy, jerewirera 'jawe pejemogyau nũ. Kũjãmeramũ jerenya 'jawe pejemogy, jey 'jawe nanẽ nũ pejemogyau nũ. Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'e apoaramũ jepytuna 'jawe pejemogy jee— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

Mama'e a'yi tymawet

(Mateu 13.1-23; Luka 8.4-15)

4 ¹Anure Jejuí 'ga awau Garireja ypia reme'y'warimũ nũ. Kwaiwete 'gã ajatykau 'ga ree. A'eramũ 'ga awau u'aa wapyka yaruu pype. A'eramũ 'ga yaruu pype u'ar ire oporogytau ojee ajatyka ma'e 'gã nupe. 'Ga renupara 'gã 'upa 'yisiga pype. ²Mama'e mũ 'ga imome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

³—Kũima'e 'ga amũ awau juowuuran a'ỹja momopoa oko pe. ⁴A'eramũ a'ỹja mũ u'aa pe pe 'ga wi. A'ere 'ga imomopor ire wyra'i ruri i'wau etee 'ga wi. ⁵Amumera u'aa ywy a'wyre'ema pype 'ga wi. Kwaiwete ita. A'eramũ 'yja otywe'emamũ jupe. 'Yi tywe'ria te. Jaruete futat opopoa numiamũ. ⁶A'ere nooi apoa kwe pe. A'eramũ kwaraya imom'ỹjaga etee. Ita rakuwa ijukau etee. ⁷Amumera a'ỹja u'aa juemy pype. A'eramũ jua imoteu etee 'ga wi. A'eramũ jawaiwa iapisau etee. A'eramũ u'ae'emamũ 'ga upe. ⁸Amumera a'yi te aje u'at ywy katurama pype. A'eramũ opopoa. A'eramũ ywy esage pype u'at ma'efera te u'aramũ. Kwaiwete u'aramũ. Ajepeja 'ywa'aa trĩta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sesẽta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sẽg i'aa— 'jau Jejuí 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁹—Ee pejejeapyoweramũ ki peapyaka katu jeje'leg are— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

¹⁰Ojeupe 'ga porogytapaw ire mytuna 'gã awau ojewya oje'wyr ipe nũ. A'ere 'gã amũ pytai oporonupa ee 'ga upe. A'eramũ opyta ma'e 'gã awau 'ga repejãna oporonupa 'ga remimome'u are 'ga remimu'e 'gã netee:

—Ma'ja are te ore mu'e ape poromũ morogytau ra'e? Norereapyoi ete ore ee ki 'ei— 'jau 'gã 'ga upe.

¹¹A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Tejuwarete 'ga je'eg imũ futat je ruri pẽ mu'jau 'ga ree. 'Awamũ Jeruwa 'ga pẽ mogyi wemiayuwamũ jeje'ega renupa katu katuaramũ, a'e je pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ je morogytau etee pẽ mu'jau ee. Nomome'uayayi tãmẽjẽ je pẽ nupe. ¹²Kasi a'e pe tesirũmera 'gã we ikwaaw ekoete ne, a'e je pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Jeje'eg are eapyowere'ema 'gã wanup futat jeje'ega numiamũ. A'ere 'gã naeapyoi futari ee. Wesak agawewi 'gã 'ã mama'ea jeremiapoa. A'letea 'gã naeapyoi ee. Ma'eramũ je 'ã morogyta etee imome'ui pẽ nupe pẽ mu'jawamũ. Imome'u katu re 'gã neapyo ekoeteramũ ajemogyau ee ne. Ee weapyo re amunipo 'ã 'gã poiri otywer awi. A'eramũ te amunipo 'ã Janeruwarete 'ga 'gã katu'ogi 'gã tywer awi— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹³—Ee pejejeapyoe'em ire maran amusipo 'ã pẽẽ pẽneapyo mama'e are pejejeupe je imome'uramũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe oporonupa ee.

¹⁴A'eramũ 'ga 'gã mueapyou ee:

—Sã'ã y'wa a'ÿja. Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'ega. 'Ga je'ega mome'wara 'gã y'wa a'ÿi tymara 'gã 'jawe. ¹⁵A'ÿja mũ 'ã u'aa pe pe 'ga wi. A'ea 'ã wyra'ia 'ua i'wau etee. Nan tee futat Janeruwarete 'ga je'ega renupara 'gã amũ. 'Ga je'ega renuwi futari numiamũ. A'ere 'gã naeapyoi ee. A'eramũ mama'eukwaawa 'wyrĩara 'ua erowiarukare'ema 'gã nupe: "Perowiar awi", 'jau 'ua 'gã nupe. A'eramũ futat 'gã momoirukaa je rerowiar awi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

^{16,17}—Sã'ã y'wa a'ÿja mũ 'ara ywy a'wyre'ema pype ipopora numiamũ. A'ere nitywi apoa. A'eramũ opapapa etee nũ. Nan tee futat nipo Janeruwarete 'ga je'ega renupara 'gã amũ. Enupawe 'gã erowiaa. A'ere 'gã naeapyoi ee. A'eramũ 'gã opoia kamẽsĩete erowiar awi. Erowiaramũ nipo 'gã amũ 'gã nerekou tyweaete ee. A'eramũ 'gã opoia 'ga je'ega renuw awi. ¹⁸Sã'ã y'wa a'ÿja 'ara ju pype. A'eramũ 'ã opopoa futat numiamũ. A'eramũ 'ã jua imoteu etee. Nan tee futat nipo 'gã amũ Jarejuwarete 'ga je'ega renuwaiwi etee. ¹⁹A'eramũ nipo 'gã wemifutar are etee wea'aramũ ajemogyau nũ.

Ojeka'aranũrug are etee wea'aramũ ajemogyau. Ojemuorypaw are etee nipo 'gã wea'aramũ ajemogyau. A'eramũ 'gã wea'aru'jawe'emamũ nipo 'ga je'eg are.

²⁰—Amumera 'gã te nipo ajee. Sã'ã y'wa a'ÿja ywy katurama pype u'at ma'ea. A'ea awau waranupa u'aramũ. Nan tee futat Ku'lyjwa 'ga je'ega renupara 'gã neapyoramũ ajemogyau ee. Wago'oramũ miamũ 'gã nopoiru'uweri futari je rerowiar awi. Ojemogypyka etee futat nipo 'gã ajemogyau je ree. Janeruwarete 'ga pãjẽ mũ etee futat mama'e esage apou ajemogyau. Sã'ã ywy katurama pype u'at ma'e 'ara. A'eramũ 'ã u'aramũ kwaiwete. Ajepeja 'ywa'aa trĩta i'aa. A'ere ajepeja 'ywa'aa sesẽta i'aa. Ajepeja 'ywa'aa sẽg i'aa. Nan tee futat jeje'ega renupara 'gã mama'e esage apoi Jarejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mueapyou 'Uwarete 'ga je'ega renuw are.

Arāparīn

(Mateu 5.14-16; Luka 8.16-18; 11.33)

²¹ A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nū:

—Nomonyga'uweri ae arāparīna mū imyina imima mama'e 'ag are. Imonyg ire ae imonoi imyina ajuesawamū te. A'eramū ose ma'e 'gã esaka tenamū. Nan tee futat ki pēē. Ee eapyo ma'eramū ki pēē tekotee 'gã mul'jau Jarejuwarete 'ga porogyta are. ²²Mama'e jemima pēē ikwaape'ema. A'ere nipo anure te pekwaap. ²³Ee pejejeapyoweramū ki peapyaka katu jeje'eg are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁴ A'eramū 'ga 'jau 'gã nupe nū:

—Pejejuka ki je'e are. Pejejaupe pēē mama'e apo 'jawerimū etee futat nipo Janeruwarete 'ga mama'e apoi pē nupe. A'ere 'ga taetu aipo mama'e apoi pē nupe. ²⁵Mama'e rereko esageara 'gã a'jeteetewi mama'ea wereko. A'eramū taetu 'ga mama'e pyygu'japa ojeupe. A'ere mama'e rereko esageare'ema 'gã nuerekou'jawi futari mama'ea. Erekopyrera miamū futat 'ga erekou'jape'ema— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Nan tee pēneapyo Jarejuwarete 'ga je'eg are. Oje'ega pēē enuw ire 'ga pē mueapyou oje'eg are. Oje'ega pēē enuwe'emamū 'ga nepē mueapyou'jawi oje'eg are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

Y'wa a'yi

²⁶⁻²⁹ A'ere 'ga mama'e mū mome'wau 'gã nupe 'gã mul'jau nū:

—Sā'ā ko jara 'ga y'wa a'yi tyma oko pe. A'ere 'ga 'ā awau jui. Wea'arul'jawe'emamū futat a'yja tymawer are. “Ko sipo 'wei”, 'jawe'em futat 'ga 'ā y'wa a'yja upe. Opopoa nā'ā ojetee futat re'ā, u'aramū 'jau nā'ā re'ā 'jau 'ga. Weapyoe'emamū agawewi itymarera 'ga ee. Ywy pype otym ire 'ā awau u'aramū, otyarūmū ko jara 'ga upe. A'eramū 'ga 'ā ipa'wau. Nan tee futat Janeruwarete 'ga remiayuwa. Oje'ega rerowiarāmū Janeruwarete 'ga 'gã mogyau wemiayuwa. Jane 'ā 'ga je'ega te simome'u. A'ere 'ga te 'gã mueapyoi ee erowiarukaa 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

'Ga rerowiaara 'gã momytunawam

(Mateu 13.31-32,34; Luka 13.18-19)

³⁰ A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nū:

—Ma'ja 'jawe ajee Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã?— 'jau 'ga 'gã nupe. ³¹—Sā'ā y'wa a'yi'ī'ia, mostarda 'jawa. ³²A'ere 'ā otym ire 'ā opopoa awau o'ywuoramū. A'eramū 'ā wya'ia aja'yrapyau akā are, waity mogyau ee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe nū.

Aipo upe Jejui 'ga wemiayuwa jemomytunawama te imome'ui 'gã nupe. 'Awamū 'ga rerowiaara 'gã ināinānī'ī etee. A'ere 'gã anure kwaiwete 'gã jemomytuni nipo ajemogyau.

³³Morogytau Jejui 'ga mytuna 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. A'eramũ 'gã weapyoramũ 'ga ree. ³⁴Mytuna 'gã nupe 'ga morogytau etee imome'wau. A'ere 'ga wemimu'e 'gã mueapyoi oje'eg are, wemiayuwa 'gã etee erekou.

Ywyruru muojeawet

(Mateu 8.23-27; Luka 8.22-25)

³⁵Aipo 'ara rupi, ypytunimũ, Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Pe'je soo jareyaapa 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁶A'eramũ 'ga remimu'e 'gã mytuna 'gã monou ojewi.

—Pe'je pejewau pejeje'wyr ipe— 'jau 'gã 'gã nupe.

Yaruu pype 'ga renamũ 'ga remimu'e 'gã awau u'aa yaruu pype Jejui 'ga pyri. A'eramũ 'gã awau 'ga rupi. A'ere amumera 'gã oi oyaruu pype 'gã newiri. ³⁷Gã yaapaw ipe ywyruru 'ua erujewi 'gã nupe. 'Y ryjuapia yara matyneema imotyppywika ja'wyja'wy 'gã nupe. ³⁸A'ere Jejui 'ga seri etee futat 'upa yara ku'a pe. Wakaga rerupa akagytapawa 'jawewara 'arimũ. A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'ga renũina 'ga momaka:

—Ku'jyp! Ere epaka kũi! Sapap jane kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹A'erauwe Jejui 'ga fu'ami oje'ega ywyruru upe, 'y rajapetega upe nanẽ nũ:

—Peojet ki 'y rajapetek ywyruru retee— 'jau 'ga jupe.

A'erauwe ywyruru wojeramũ. 'Y rajapetega nanẽ wojeramũ nũ. ⁴⁰A'ere 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Ma'eramũ pejekyjau nanimenime 'ũ? Naje rerowiari tãmẽjẽ 'ã pejepe pejemogyau— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe.

⁴¹A'eramũ 'gã kyjea 'gã nerekou.

—Kuu. Ma'e pãjẽ 'ga te jane sireko jarejepype nũ'ũ?— 'jau etee 'gã ajaupe. —Ywyruru te 'ã 'ga amuojet erujewi jarejewi a'ĩ kũi. 'Y rajapetega nanẽ 'ga 'ã imuojea erujewi nũ. Ma'e pãjẽ 'ga te nũ'ũ? Naesagi pa je 'ga amũ je'ega ywytu upe jepi nũ, ywytu muojera erujewi jepi nũ— 'jau 'gã ajaupe oporesagamũ ete 'ga ree. —Janeruwarete 'ga te wapoukat 'ga upe nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

Mama'eukwaawa rerekwat

(Mateu 8.28-34; Luka 8.26-39)

5 ¹Garireja ypiauu raapaw ire 'gã awau ojekoka Gerasa ywy are. ²A'e pe Jejui 'ga uẽma yaruu awi. Yar awi 'ga ãm ppyrauwe kũimal'e 'ga amũ 'ua 'ga repejãna. Mama'eukwaawa rerekwara 'ga poromũ. ^{3,4}Tywy 'arimũ ete futat 'ga rekoĩ. A'eramũ 'ga 'ua tywy awi Jejui 'ga repejãna. Ipoju te 'ga akou. A'eramũ 'ga pyriwara 'gã okyjau 'ga wi 'ga rekoramũ. Apo fat agawewi futat 'gã 'ga, 'ga kupy faa itaju pyu agawewi. A'etea 'ga omonoonoog etee futat. A'eramũ 'gã 'ga pofaa, 'ga pyfaa 'jau itaju pyu. A'ere 'ga imopeni etee. A'ere 'ga nipoje'okawi futari 'gã nupe. ⁵Ywytyra rupi 'ga awau akou awotywe'eme. Opytawaipa etee peu. A'ere 'ga awau tywy pe nũ. Mama'eukwaawa 'ga maema.



(Maku 5.1-20)

Ita pyu 'ga ojekysau. ⁶Jejui 'ga resakawe 'ga ujāna u'aa wapyka wenupy'āu 'ga rowase. ⁷A'eramū mama'eukwaawa 'ga muafukaita:

—Jejui. Ku'jywa 'ga ra'yra 'ā ene. Maran te ore rereko ape 'awamū? Ore rereko tywer awi ape— 'jau mama'eukwaawa Jejui 'ga upe.

⁸“Ejepe'a 'ga wi”, e'i Jejui 'ga mama'eukwaawa upe ra'e. A'eramū mama'eukwaawa aipo werekwara 'ga mu'eukaa 'ga upe.

⁹A'eramū Jejui 'ga 'jau jupe:

—Ma'ja te enerera?— 'jau Jejui 'ga mama'eukwaawa upe.

A'erauwe 'jau 'ga upe:

—Kwaiwete ore 'ga piwaramū. A'eramū 'gā ore renūina “kwai” 'jau ore— 'jau mama'eukwaawa 'ga upe.

¹⁰A'ere mama'eukwaawa 'jau Jejui 'ga upe:

—'Ga wi ore monou kasi muku ore monoukar ape ne— 'jau mama'eukwaawa 'ga upe.

¹¹Mama'eukwaawa rekwara 'ga upe Jejui 'ga porogyta 'ga 'amamū tajaurana ojemi'waa 'upa ywyty'rarimū. ¹²A'eramū mama'eukwaawa 'jau 'ga upe:

—Tajaurana ywyteripe ore mono ape ore mogyau— 'jau 'ga upe.

¹³A'eramū Jejui 'ga 'jau jupe:

—Pe'je ajee pejewau— 'jau 'ga jupe.

Tajaurana pytuna tois miu. A'erauwe mama'eukwaawa ū'ljāu werekwarera 'ga wi awau ojejaga tajaurana pype. A'eramū tajaurana

mama'eukwaawa ojepype ijejagamũ erowawaka erajemogyau. A'eramũ erawau enujãna erojypa ywy'amuku rupi eropopoa erawau eropapa 'y pe.

¹⁴A'eramũ tajauran are omaenun ma'e 'gã awau imome'wau amunaw ipewara 'gã nupe, jũ mewara 'gã nupe. Mímera 'gã nupe 'gã 'ga rera mokwasi'wau. A'eramũ kwaiwete 'gã 'ua 'ga resaka. ¹⁵Jejui 'ga pyri 'uawe 'gã mama'eukwaawa rerekwarera 'ga resaka. 'Ga resakawe 'gã oporesagamũ etee 'ga ree ajemogyau. Jejui 'ga pyri 'ga reni wapyka. Mama'e tywera ojewi iẽm ire 'ga 'ũina wapyka ojejrũwunepa. 'Akwaap 'ga a'eramũ futat. A'eramũ amunaw awi 'ut ma'efera 'gã oporesagamũ etee 'ga ree. ¹⁶A'erauwe 'ga katu'oga resakarera 'gã imome'wau 'gã nupe: —Jejui 'ga mama'eukwaawa ope'a 'ga wi ko. A'eramũ 'ga imonoukaa tajaurana pype ko. Ojepype mama'eukwaawa reseramũ tajaurana awau opopoa wypy'awygamũ 'y pe ko— 'jau 'gã imome'wau 'ut ma'efera 'gã nupe.

¹⁷Weymawa manũ re 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Ere ejepe'au ore wi kũi. Ene nenea'wyrri ra'e kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁸A'erauwe 'ga awau u'aa yaruu pype nũ. A'e pype mama'eukwaawa rerekwarera 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Tene je oi ene rupi, ki Ku'jyp— 'jau 'ga 'ga upe.

¹⁹A'ere Jejui 'ga 'i etee 'ga upe:

—Naani. Eje'wyr ipe te ekwap ejemome'wau epytuna 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga ajemuaẽm ene ree. A'eramũ 'ga mama'e esage apou ene upe. A'eramũ ene ewau imome'wau epytuna 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁰A'ere mama'eukwaawa rerekwarera 'ga awau amunawa moymoyka okatu'okawera mome'wau kwe pewara 'gã nupe. Tekapuru ywy pe 'ga awau Jejui 'ga remiapofera mome'wau. A'eramũ enuparera 'gã oporesagamũ 'ga ree, okatu'okawera 'ga imome'uramũ.

Jairo 'ga ra'jyt

(Mateu 9.18-19; Luka 8.40-42)

²¹A'ere Jejui 'ga awau ypiauu raapa wemimu'e 'gã nupi nũ. 'Gã jekog ire mytuna 'gã 'ua ajatykau 'ga ree 'yisiga pype. ²²A'eramũ Jairo 'ga 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. Aipo 'ga judeu 'gã jatykaawa raarana 'ga. 'Ga 'ut wapyka wenupy'ãu Jejui 'ga rowase.

²³—Jera'jyra eẽ amanũ ja'wyja'wy 'upa ki 'ei. A'eramũ je ene poreawua kũi. Teresak eẽ jui 'jau, 'jau je tejua enee kũi— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁴A'erauwe Jejui 'ga awau 'ga rupi. Kwaiwete 'gã awau 'gã newiri. Ojopypypypyk te 'gã awau.

Ojero'wu ma'e kũjã eẽ

(Mateu 9.20-22; Luka 8.43-48)

²⁵Poje kũjã eẽ mũ 'ua Jejui 'ga rakyfet katy 'ga repejãna. Ojero'wu ma'e eẽ. Tusi kwara eẽ imu'aa akou ojero'wau. Nuogi futari eẽ rya eẽ wi. Ymã te 'ã eẽ

rekoï rakue. ²⁶Morofuanugara upe ojesaukaa numiamũ. A'ere morofuanugara mepyetea eẽ ka'aranũũ mateepapa ekoete eẽ wi. A'ere eẽ nojekatu'ogi futari akou. A'ere eẽ jero'wu jerekoetei eẽ ree. ^{27,28}A'eramũ eẽ Jejui 'ga rera renupawe 'jau ojeupe etee futat: “Kĩã raity pyygamũ tajekatu'ok 'jau kwy”, 'jau eẽ ojeupe etee futat. A'eramũ eẽ 'ua 'ga rewiri. 'Ga rupisikawe eẽ 'ga raity pyyka. ²⁹A'erauwe eẽ ry uoka eẽ wi. A'eramũ eẽ 'jau ojeupe etee futat: “A'jea futat kĩa pãjẽa ra'e”, 'jau eẽ ojeupe. “Jejaruete je 'awamũ nũ”, 'jau eẽ ojeupe etee futat akou.

³⁰A'erauwe Jejui 'ga 'jau ojeupe etee futat: “'Ga amũ ijaruete jepãjẽ mũ”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramũ 'ga ojerowaka 'jau mytuna 'gã nupe:

—Awỹja te owyk jeraity are ra'e?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Tee. Naje rũi— 'jau 'ga rewiri oo ma'e 'gã 'ga upe.

³¹A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe:

—Kwaiwete agawewi 'gã 'ã. A'etea 'ã ere “Awỹja te owyk jeraity are ra'e?” ere oree— 'jau 'gã Jejui 'ga upe. —Nereesagi nipo 'gã jopypypypyyga?— 'jau 'gã 'ga upe.

³²A'erauwe Jejui 'ga amã'jãu 'gã moyka ojee owyk ma'efera rekaa.

³³A'erauwe ijaruete ma'efera eẽ 'jau ojeupe: “Najemima'uweri je kĩa wi. Okwaap futat kĩa”, 'jau eẽ ojeupe. A'eramũ eẽ awau wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. Oyyita eẽ ojemome'wau 'ga upe:

—Je ako awyk eneraity are ko. Ymã te jerya nuogi je wi. A'ere eneraity are je wygauwe iogi je wi ko— 'jau eẽ 'ga upe.

³⁴A'eramũ Jejui 'ga 'jau eẽ upe:

—Je rerowiat wejue te ape. A'eramũ je ako ene katu'oka ko— 'jau 'ga eẽ upe.

—A'eramũ ki ene epy'ata'waramũ ekou. Enejaruete ene ekou— 'jau 'ga eẽ upe.

Jairo 'ga ra'jyra eẽ ferapawet

(Mateu 9.23-26; Luka 8.49-56)

³⁵Eẽ upe Jejui 'ga porogyta 'ga 'amamũ Jairo 'ga remiayuwa 'gã amũ 'ua 'ga rewiri:

—Amanũ katu enera'jyra eẽ ki 'ei. Au'je 'ga reruri re— 'jau 'gã 'ua 'ga upe.

³⁶A'ere Jejui 'ga 'i etee 'ga upe:

—Ene'arasig awi. Je rerowiat ki ape— 'jau ete Jejui 'ga 'ga upe.

³⁷A'ere Jejui 'ga 'jau wewiri oo ma'e 'gã nupe:

—'Au etee ki pejup. Ore tee oroo orosou eẽ resaka— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga muapyra 'gã etee erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, 'ga rewirera Juã 'ga. Mĩmera 'gã etee 'ga erawau ojeupi. ³⁸Jairo 'ga 'wyr ipe owaẽmawe 'gã amanũ ma'efera eẽ ree ajatyka ma'e 'gã nesaka. Jairo 'ga ra'jyra eẽ rapirũmũ eẽ rerekou. Wafukaita 'gã ajemogyau. ³⁹A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramũ te pejo'o eẽ ree? Namanũi futari eẽ. Oset tee eẽ 'upa— 'jau 'ga ajatyka ma'efera 'gã nupe.

⁴⁰Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã 'ga rerekoemãu etee:

—Ene!me awi nũ'ũ. Amanũ futat akiko— 'jau 'gã 'ga upe.

“Amoferap je eẽ”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe “Oset tee eẽ 'upa”, 'jau ete 'ga 'gã nupe.

A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau peje'jãu ukupepe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'ga muapyra 'gã nerawau, kũjãmuku'i eẽ jara 'gã neewe.

A'eramũ 'gã awau osou imy'ja'wi pype. ⁴¹A'eramũ 'ga amanũ ma'efera eẽ popyyka oje'ega eẽ upe:

—Ere ejua ewya, ky'ri— 'jau 'ga eẽ upe.

(Oje'eg imũ 'ga 'i: *Tarita kumi*. *Tarita kumi* 'ea ere ejua efu'ama jui 'ea poromũ.)

⁴²A'erauwe kũjãmuku'i eẽ afu'ama okama awi, afu'ama awau watau. Tusi kwara eẽ amu'at. A'eramũ eẽ watau 'gã neape. A'eramũ 'gã oporesagamũ etee eẽ ree. A'eramũ futat eẽ ruwa 'ga 'jau ojeupe: “Amanũ ako jera'jyra ako re'ã. A'ere pa 'ga 'ã jera'jyra moferawi jee nũ”, 'jau 'ga ojeupe.

⁴³A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je mome'ua kasi pejepe kwe pe 'gã nupe ne, 'au je iapoawera ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'ga 'jau eẽ jara 'gã nupe:

—Pe'je eẽ mojem'i'waa— 'jau 'ga eẽ jara 'gã nupe.

Nasare pe 'ga oawet

(*Mateu 13.53-58; Luka 4.16-30*)

6 ¹Anure Jejui 'ga awau ojewya Nasare pe nũ, waranupawer ipe nũ. Wemimu'e 'gã 'ga erawau ojeupi. ²Morowykye'ema rupi 'ga awau osou judeu 'gã jatykaaw ipe. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga porogyta are. A'eramũ enupara 'gã amũ oporesagamũ 'ga ree.

—Ma'ape te 'ga jemu'ei mama'e are nũ'ũ? Awÿja te 'ga amu'akwaap mama'e are nũ'ũ?— 'jau 'gã ajaupe. —Ma'ja pãjẽ mũ ajee 'ga aeremiapoe'ema apoi?— 'jau 'gã ajaupe. —Maran ajee 'ga mama'e apoi mĩnamũ nũ, aeremiapoe'ema mama'e apou nũ?— 'jau 'gã ajaupe. ³—Ma'eramũ sipo 'ga jane mu'ei mama'e are? NaMoisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara rui agawewi 'ga 'ã. A'etea 'ga jane mu'e are ifuwet— 'jau 'gã ajaupe. —'Yjepana pinara agawewi 'ga 'ã. A'etea 'ga 'ã jane mu'e are ifuwet. Mari eẽ ra'yra 'ga te 'ã. 'Ga rewirera 'gã ako 'au jane pyri. Tiago 'ga, Jose 'ga, Judas 'ga, Simão 'ga. Mĩmera 'gã 'ga rewirera. 'Ga renyra 'gã nanẽ 'ã ajemogyau 'au jane pype nũ. Ma'eramũ sipo 'ga jane mu'e are afuweramũ? Nienuwa'uweri jane 'ga porogytaa— 'jau 'gã ajaupe.

⁴A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Sã'lã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã oa kwe pe 'ga je'ega mome'ua. A'eramũ 'ã kwe pewara 'gã jẽmĩ 'gã je'ega rerowiaa. A'ere 'ã 'gã 'wyr ipewara 'gã jẽmĩ nuerowiari 'ga. 'Ga pytuna 'gã miamũ 'ã 'ga rerowiare'ema ajemogyau— 'jau Jejui 'ga oje'wyr ipewara 'gã nupe. —

Nan tee futat ajee 'ã kwe pewara 'gã jēmĩ je rerowiari. A'ere 'ã je'wyr ipewaramũ jēmĩ naje rerowiari pejepe pejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵Nuerowiari wejue 'gã 'ga. A'eramũ 'ga aeremiapoe'ema mama'e apoarũme'em 'gã pype. Ojero'wu ma'e 'gã amũ etee 'ga imajarueteu, opo monou 'gã 'arimũ. ⁶“Naje rerowiari te 'gã 'ã. A'eramũ je 'gã poararũme'em”, 'jau 'ga ojeupe, oporesagamũ 'gã nee.

Jejui 'ga wemimũ'e 'gã monoawet

(Mateu 10.5-15; Luka 9.1-6)

Aipo awi Jejui 'ga awau Nasare pyri 'ut ma'e amunaw ipe, 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ⁷Anure 'ga wemimũ'e 'gã majatykau, tusi 'gã majatykau. A'eramũ 'ga opājē monou 'gã nupe mama'eukwaawa pe'aawamũ erekwara 'gã nui. A'eramũ 'ga 'gã mokwasi'wau mukũi juejue 'gã monou kwe pe.

—Pe'je pejewau je mom'e'wau kwe pewara 'gã nupe. Jerer imũ ki pēẽ mama'eukwaawa pepe'a erekwara 'gã nui— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁸—Pejemama'ea te kasi ajee peroo ne. Ywyrã etee pēẽ erawau pejepe pe. Pejemem'ua miamũ pēẽ erawawe'em. Mama'e ryrũ, ka'aranũũ. Mimera nanē pēẽ erawawe'em nũ. ⁹Pejepypapaawunepa ete. A'ere pejejyrũa miamũ pēẽ erawawe'em. Pejepir arewara etee futat pēẽ erawau. Nan tee futar iki pekwap— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁰—'Gã 'wyrarete upe pejewaēma pēẽ majepeja 'oga pype etee futat pejejupa. Peo kasi kwe pe pejekou ne. ¹¹Pejeporogyta renuwe'emamũ kamēsiete pejewau 'gã 'wyr awi. 'Gã nui pejewau ki pēẽ pejepytyry'wory'woka. “Nepeenuwi ete oreporogyta. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga amara'neramũ pē nee”, 'jau ki pēẽ 'gã nupe, pejepytyry'woka 'gã neape— 'jau Jejui 'ga wemimono 'gã nupe.

¹²A'eramũ Jejui 'ga remimũ'e 'gã awau peuwara 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga ree: —Pejetywer awi pēpoiweramũ Janeruwarete 'ga imoiri pē nui. “Je katu'og ape”, pēẽ 'eramũ 'ga pē katu'ogi futari, pē mogyau wemiayuwamũ— 'jau 'gã awau 'gã nupe.

¹³Mama'eukwaawa 'gã ipe'au erekwara 'gã nui. Miarakawenana 'gã imonou ojero'wu ma'e 'gã akag are. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'gã katu'oka 'gã jero'wu awi.

Juã Batista 'ga jukaukaawet

(Mateu 14.1-12; Luka 9.7-9)

¹⁴Jejui 'ga rera okwasi'wasi'wau kwe pe. A'eramũ Erote 'ga nanē 'ga rera renupa nũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Awỹja te poromũ? Aeremiapoe'ema te a'e 'ga wapo a'i kũi— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã amũ 'jau 'ga upe:

—Juã Batista 'ga nipo 'ut oferapa rai'i nũ. A'eramũ nipo 'ga a'eramũ janeremiapoe'ema resaukaa janee— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁵A'ere amumera 'gã 'i:

—Eliasi 'ga nipo 'ut ojewya rai'i— 'jau 'gã 'ga upe.

Amumera 'gã 'jau:

—Janeruwarete 'ga je'lega mome'wara 'ga, ymāwarera 'jawewara 'ga futat— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁶Aipo ajaupe 'gã 'e renupawe, Erote 'ga 'jau:

—Juã Batista futat 'ut oferapa rai'i nũ. Ajuwonogukat agawewi ako je 'ga ikue. A'etea sipo 'ga oferawu'jap nũ— 'jau Erote 'ga 'gã nupe.

^{17,18}Ymã Erote 'ga wewirera 'ga remireko ãẽ pojekai 'ga wi rakue. Erotiasi ãẽ pojekau 'ga wi rakue, Filipe 'ga wi rakue. A'eramũ 'ga ãẽ rerekou katu rakue. A'eramũ Juã 'ga 'jau 'ga upe:

—Nia'wyrri nanuara. Ejewirera remireko 'ã erepojeka 'ga wi. Ymã 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: “Peko awi pejejuemireko are”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere 'ã ereapo “Peapo awi” 'jawera rai'i. A'eramũ ene etywereteramũ ekou Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Juã 'ga Erote 'ga upe rakue.

A'eramũ Erote 'ga amara'neramũ Juã 'ga ree, 'ga pofaa, 'ga munewukaa moromunepawa pype.

¹⁹Erotiasi ãẽ Juã 'ga raykau 'ga 'eawer are. A'eramũ ãẽ afuwereteramũ 'ga ree. ²⁰A'ere Erote 'ga kyjei 'ga juka awi. “Esage ma'e 'ga, Ku'jywa 'ga remiayuwã 'ga”, 'jau Erote 'ga Juã 'ga upe. A'eramũ 'ga okyjau 'ga juka awi. A'eramũ 'ga 'ga jukaukare'ema Erotiasi ãẽ upe. 'Ga je'egamũ Erote 'ga wapyakau Juã 'ga je'eg are. 'Ga je'ega renupawe 'ga 'jau ojeupe: “Maran je 'ga rerekou 'ũ”, 'jau 'ga ojeupe. A'ere 'ga nokwaawi futari. ²¹A'ere Erotiasi ãẽ Juã 'ga juka rapesagi etee futat akou.

U'aawera 'ara rupi Erote 'ga maraka apou. A'eramũ 'ga kwaiwete 'gã mo'wy'wya omaraka are. Opoirũ, jefaruu 'wyrriat, Garireja ywy pewara 'gã 'wyrriari. Mĩmera 'gã 'ga imo'wy'wya oje'wyr ipe. A'eramũ 'gã wemimo'wyrera 'gã mojemiwaa. ²²Gã jemi'waaw ipe Erotiasi ãẽ ra'yra ãẽ awau osou ojerokyau maraka are ajatyka ma'e 'gã nowase. A'eramũ Erote 'ga aku'iramũ ãẽ jeroky are wemimo'wy'wyrera 'gã netee. A'eramũ Erote 'ga 'jau ãẽ upe:

—Ma'ja te erefutat? Tamono eneremifutara enee 'jau— 'jau 'ga ãẽ upe.

²³A'eramũ 'ga 'jau nũ:

—“Ma'ja te erefutat?” a'e ako je enee ko. Eneremifutara etee futat tamono enee 'jau, a'e ako je enee ko. Na'e ekoetei je enee. Jarejuwarete 'ga remianuwamũ je 'i. Amono futat je enee— 'jau 'ga ãẽ upe.

²⁴A'erauwe ãẽ awau imome'wau oy ãẽ upe. A'eramũ ãẽ 'jau ãẽ upe:

—Ma'ja te je aenũi kĩa upe?— 'jau ãẽ oy ãẽ upe.

—“Juã Batista kĩa akagera erurukat imonogukaa wã nupe jee”, ere ki kĩa upe— 'jau ãẽ wa'yra ãẽ upe.

²⁵A'erauwe ãẽ ra'yra ãẽ awau ojewya 'jau 'ga upe:

—Juã Batista kĩa akagera erurukat paratu pype imonogukaa wã nupe jee kĩ'i. 'A'erauwe je ifutari— 'jau ãẽ 'ga upe.

²⁶A'erauwe Erote 'ga u'arasigamũ aipo ãẽ 'erauwe. Niporujukaweri 'ga Juã 'ga ree. A'eramũ 'ga a'eramũ u'arasigamũ. “Ma'eramũ je 'jau ãẽ upe ra'e 'ũ: Eneremifutara tamono enee 'jau, 'jau ãẽ upe ra'e 'ũ”, 'jau 'ga

ojeupe, u'arasigamũ. A'ere 'ga wemimo'wy'wyrera 'gã nemianuwamũ aipo 'ga 'i eẽ upe. A'eramũ 'ga ojenosõu. “Kasi 'gã a'e pe je iapoe'emamũ naje rerowiari ne kwy, 'gã nekoi je'me are ne kwy”, 'jau 'ga ojeupe.

²⁷A'eramũ 'ga a'eramũ jefaruu 'gã amũ monou Juã 'ga juwonogukaa.

—Moromunepawa pype Juã 'ga 'amamũ. Pe'je pejewau 'ga ajuwonoka. A'eramũ pẽẽ 'ga akagera rerua paratu pype eẽ upe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã awau 'ga ajuwonoka. ²⁸A'eramũ 'gã paratu pype 'ga akagera rerua eẽ upe. A'eramũ eẽ erua oy eẽ upe rakue.

—Kweramũ a'ni— 'jau eẽ oy upe.

²⁹“Erote 'ga 'ga jukaukat 'ga upe” 'e renupawe Juã 'ga remiayuwã 'gã awau 'ga reumera upe erawau imonou inuga ita kwara pype rakue.

A'eramũ Erote 'ga wea'aramũ Juã 'ga ree, Jejui 'ga rera renupawe.

Kanape'i me'yitawet

(Mateu 14.13-21; Luka 9.10-17; Juã 6.1-14)

³⁰Ko'iko'i ete Jejui 'ga remimonofera 'gã 'ua ojewya nũ. A'eramũ 'gã wemiapofera mome'wau Jejui 'ga upe. Oporogyta nanẽ 'gã imome'wau 'ga upe nũ. ³¹Kwaiwete 'gã ajatykau Jejui 'ga ree. A'eramũ Jejui 'ga ojemi'wararũme'em wemimu'e 'gã netee. A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimonofera 'gã nupe:

—Pe'je soo awotywe'eme jarepytu'wau ra'ne 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

³²A'eramũ 'gã tee awau u'aa yaruu pype. ³³A'ere kwaiwete 'gã 'gã oa resagi.

—Oo Jejui 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ amunaw ipewara 'gã ojeko'woka 'ga piara rupi awau ujãna ypia wyuri owaẽma 'gã nenune.

³⁴Ojekog ire Jejui 'ga uẽma yaruu awi. Wenune 'ut ma'efera 'gã nesakawe, Jejui 'ga ajemuaẽma 'gã nee. “Karupa'mĩ jare'ema 'jawe pa 'gã jemogyi jee nũ”, 'jau 'ga ojeupe. Ni'wyrari 'gã. A'eramũ 'gã omogytawe'emamũ. A'eramũ 'ga a'eramũ ajemuaẽma 'gã nee. A'eramũ 'ga 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree.

³⁵Kaaruwamũ Jejui 'ga remimonofera 'gã 'jau 'ga upe:

—Kaarup ki 'ei. Nitywi futari mama'ea 'au 'gã nemi'uramamũ— 'jau 'gã 'ga upe. ³⁶—Emono 'gã jarejewi. Too 'gã amunawa mũ pype wemi'urama mua ojeupe 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁷A'ere Jejui 'ga 'i 'gã nupe:

—Pẽẽ te mama'ea pemono 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau:

—Kuu. Mytuna 'gã nũ'ũ. Tusẽtu ka'aranũũ oo kanape'i muawamũ 'gã nupe kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁸A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Marãmaran te kanape'i pyu pẽtyp? Pe'je pejewau esaka— 'jau 'ga 'gã nupe. A'erauwe 'gã awau esaka. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Sĩku etee kanape'ia. Mukũi'ĩ etee ipira'ia 'jau ra'e— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹A'eramũ 'ga 'jau ojee ajatyka ma'e 'gã nupe:

—Pe'je pejepojo'oka'i pejējauī pejeapyka juo'wi 'arimū— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴⁰A'erauwe 'gã opojo'ojo'o'giramū wapyka juo'wi 'arimū. Peu sêg 'gã wapyka. Peu sîkwêta 'gã wapyka. Peu sêg 'gã wapyka nū. Nan tee futat 'gã wapyka juo'wi 'arimū. ⁴¹A'eramū Jejui 'ga kanape'i ppyka opo pe ipira'i reewe. A'ere 'ga eramã'jãu ywau opo pe. A'eramū 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut oreē. Ene te 'ã eneresage oreē— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'erauwe 'ga kanape'i mowowoka imonou wemimu'e 'gã nupe. Omowowogamū ojeme'yita 'gã nupe. Ipira'ia nanē ojeme'yita 'gã nupe. A'eramū 'gã imonou wapyk ma'e 'gã nupe. ⁴²A'eramū wapyk ma'e 'gã juejue ojemi'waa wewegamū jui.

—Janeruwarete 'ga kumia ome'yi janee— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramū 'ã jane jarejewegamū jarejupa. Jarejuwarete 'ga jarejeupe ime'yje'em ire amunipo 'ã jane ty'ara reruwi— 'jau 'gã ajaupe.

⁴³A'eramū Jejui 'ga remimu'e 'gã emyrera mono'oga ijaga yrū pype. Tusi yrupemūia 'gã imatyneema emyrera pyu. ⁴⁴Siku miu agawewi kūima'e 'gã pytuna. A'etea 'gã na'upawi kumia. Wewegamū 'gã jui.

'Y rajape 'arimū Jejui 'ga ataawet

(Mateu 14.22-33; Juã 6.16-21)

⁴⁵Emyrera 'gã ijag ire Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Pe'je pejewau peje'aa yaruū pype. Pesaita pe pejewau pejejaapa je renune. Je apyta ra'ne. Tamono 'gã 'gã 'wyr ipe 'jau nū— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramū 'gã awau 'ga wi 'ga rejaa ojete'e'i.

⁴⁶Ojewi 'gã o re Jejui 'ga awau ojeupia wytyra rupi. 'Uwarete 'ga upe 'ga awau oporogytau. Ojete'e'i futat 'ga awau akou. ^{47,48}Ypytunimū Jejui 'ga wemimu'e 'gã nesaka. Ypiauu pyter ipe 'gã 'upa. A'ere ywytua napywurukari 'gã nupe. A'eramū Jejui 'ga ku'em ja'wyja'wyrāmū awau 'gã nepejãna. 'Y rajape 'arimū 'ga awau watau. “Tafen 'gã 'jau kwy”, 'jau 'ga ojeupe. Ojepyu 'ga kwap ja'wyja'wyrāmū 'gã 'ga resaka.

⁴⁹—Ma'ja katu 'ut kweramū janee?— 'jau 'gã ajaupe. —Ajaga nipo kwe 'ut owaēma janee kūi— 'jau 'gã amū wafukaita ajaupe.

⁵⁰A'eramū 'gã okyjau ajemogyau. 'Gã kyjea 'gã pifuaka'roka.

A'erauwe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekyje awi je wi. Je tee ojet pē newiri— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵¹A'erauwe 'ga awau yaruū pype u'aa 'gã pyri. A'erauwe ywytua wojeramū 'gã nupe. A'ere 'ga remimu'e 'gã yyi ajemogyau. ⁵²Naeapyoi 'gã kanape'i jeme'yitawer are. Naeapyoi wejue 'gã Jejui 'ga ree. A'eramū 'gã okyjau 'ga wi.

Genesare ywy pewat

(Mateu 14.34-36)

⁵³A'eramū Jejui 'ga awau oyaapa wemimu'e 'gã netee. Awau 'gã ojekoka Genesare ywy are. ⁵⁴Yaruū awi 'ga ēmauwe peuwara 'gã Jejui

'ga kwaapa. ⁵⁵A'eramũ 'gã awau ujãna ojero'wu ma'e 'gã nerua amunaw awi. Amunawa moy moyka ojero'wu ma'e 'gã nerua 'gã nupawa pype Jejuí 'ga upe. ⁵⁶Jejuí 'ga waw ipe 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua 'gã nuga 'ga kwapaw ipe. Amuna'wi'i pewara 'gã, amunawarete pewara 'gã, jũ mewara 'gã. Mĩmer awi 'gã ojero'wu ma'e 'gã nerua 'gã nuga 'ga rape pe. —Tene 'gã eneraity pypireme'ywa ppygi ene wi— 'jau 'gã 'ga upe. A'eramũ 'ga raity pypireme'ywa ppygarera 'gã ajaruete pawamũ najueju e tee futat.

Judeu 'gã nemiapo

(Mateu 15.1-9)

7 ¹Anure fariseu 'gã amũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee ajatykau Jejuí 'ga ree. Jerusareg awi 'ut ma'efera 'gã poromũ. ²Jejuí 'ga remimu'e 'gã jemi'wara resaka ajemogyau. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe: —Kuu. Nojepoei 'gã ojemi'war enune jareypy je'egawer imũ— 'jau 'gã ajaupe. —Nuapoi 'gã jarejemiapoa ra'e— 'jau 'gã ajaupe. ³Judeu 'gã mama'ea wapo oypy je'egawer imũ e tee futat. Fariseu 'gã taetu iapou. Ojemi'war enune 'gã ojepoeipoeita. ⁴Wemimurera kumia nanẽ 'gã ipireipireita nũ. Oypy 'gã je'egawer imũ e tee futat kumi'wawa nanẽ 'gã ipireita nũ. Kaneeku, 'y ryrũ, japepo. Mĩmera 'gã opirei. Oypy 'gã je'egawer imũ e tee futat 'gã iapou. ⁵A'eramũ fariseu 'gã Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee oporonupa ee Jejuí 'ga upe: —Ma'eramũ ajee eneremiayuwa 'gã nuapoi mama'ea jareypy 'gã je'eg ymaner imũ 'ũ? Nojepoei nanẽ 'gã 'ã jareypy je'egawer imũ ojemi'war enunewe— 'jau 'gã Jejuí 'ga upe. ⁶A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe: —Pẽẽ 'ã “mama'e esagea ore aruapo”, pe'je numiamũ. A'ere 'ã pe'me ate pejemogyramũ— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe. —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: “Aramuoryw ore Orojuwarete 'ga, 'jau futatee 'gã jee”, 'jau Janeruwarete 'ga. “A'ere 'ã 'gã 'meramũ te. Nomỹi 'gã weaa je ree. Naje rerowiari tãmẽjẽ 'gã. ⁷U'eawer are e tee 'gã jamu'ei. A'ere 'gã 'jau ajaupe: Jarejuwarete 'ga je'eg are je pe mu'ei, 'jau futatee 'gã ajaupe”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa Isai 'ga upe rakue— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe, oje'ega moywrafena. ⁸—Nepeenuwi agawewi 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega pejemogyau. Na'ga je'eg imũ rui nanẽ peẽ mama'e apou nũ. Tesirũmera 'gã je'eg imũ e tee 'ã peẽ mama'e apou— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁹—Pejepoia 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega renuw awi. A'eramũ 'ã peẽ pejemifutar imũ e tee mama'e apou. ¹⁰Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Moisesi 'ga upe rakue: “Peanuw e tee ki pejejuwa 'ga je'ega. Pejey eẽ je'ega nanẽ ianupa e tee nũ”, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa 'ga upe rakue. “Ujara 'gã kurapara 'gã ki peapisi”, 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. ¹¹A'ere

'ã pemu'e 'gã 'gã jara 'gã nee 'gã je'lega renuw etee'em are. “Pejejara 'gã nupe mama'e are pejeporomonowere'emamũ ki pe'je 'gã nupe: ‘Pẽ nupewara je amono Jarejuwarete 'ga upe ai'i. A'eramũ je mama'e mũ monowe'em pẽ nupe’, 'jau futatee ki pẽ pejejara 'gã nupe. ¹²A'eramũ ki pẽ imonowe'em pejejara 'gã nupe”, 'jau 'ã pẽ 'gã mu'jau tywet pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹³—Aipo 'jaramũ pẽ Jarejuwarete 'ga je'lega renupe'ema pejejemogyau. Tesirũmera 'gã je'egawer imũ te 'ã pẽ mama'e apou. Namĩmera etee rui futat pẽ iapou. Amumeramũ taetu ajee 'ã pẽ mama'e tywera peapo— 'jau Jejui 'ga fariseu 'ga nupe, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã neewe.

Ae motyweawa 'ga imome'uawet

(Mateu 15.10-20)

¹⁴A'ere Jejui 'ga 'jau mytuna 'gã nupe:

—Pe'je pejeja pejeapyakau jeje'eg are— 'jau 'ga 'gã nupe. —A'eramũ pẽ pejejeapyoramũ ee pejejemogyau. ^{15,16}Napẽ pype oo ma'efera rui pẽ motywet Janeruwarete 'ga upe pẽ mogyau. Pẽ nui uẽm ma'ea te pẽ motywet Janeruwarete 'ga upe. Pẽje'egaiwa te pẽ motywet Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁷A'ere Jejui 'ga mytuna 'gã nejaa awau osou 'og ipe wemimu'e 'gã netee. 'Og ipe ose re 'ga remimu'e 'gã oporonupa 'ga upe:

—A'eramũ ene ma'ja upe poromũ 'jau ra'e 'ũ? Norereapyoi ore ene 'e are ki 'ei— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁸A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pẽ nanẽ nipo nepẽneapyoi we ee ra'e ki sa? Ekoay pẽ na'e ki 'ei. Pẽ nanẽ meewe etee pẽneapyo ee ra'e ki 'ei? Nepẽneapyoi ymani te 'ã pẽ je'eawer are a'i kũ. Pejejemi'waa nipo pẽ. A'eramũ nipo pẽ pejejemi'u monou pejejuru pe. A'ere nipo pẽ imokona. ¹⁹Pẽnemi'ua osou pẽnawyrũ pype etee futat. Nokwasi'oi pẽwytera pype. Pẽnawyrũ pype etee futat mama'e oi. A'eramũ okwapa etee pẽ nui. A'eramũ mama'ea pẽ motywerukare'ema Janeruwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Aiporamũ futat Jejui 'ga 'i 'gã nupe: “Nitywi futari pẽnemi'ue'ema mũ mama'ea” 'e upe futat 'ga 'i poromũ.

²⁰A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pẽwyter awi 'ut ma'efera tee pẽ motywet Janeruwarete 'ga upe. ²¹Mama'e tywer are etee pẽ pejejea'aramũ. A'eramũ pẽ mama'e apou pejejea'ar imũ etee futat. 'Ga amũ wea'aramũ mama'e are amunarũ are. A'eramũ 'ga amunarũmũ ee. 'Ga amũ wea'aramũ oporojuka are. A'eramũ 'ga oporojukau. ²²'Ga amũ wea'aramũ wemirekoe'em are ako are. A'eramũ 'ga akou kũjã ã ree. 'Ga amũ wea'aramũ okaraemã momytun are etee. A'eramũ 'gã okaraemã momytuna ekoete. 'Ga amũ wea'aramũ mama'e tesirũ apo are te. A'eramũ nipo 'ga otyweramũ akou Jarejuwarete 'ga upe. Wemifutar imũ etee o'meramũ. Wea'ar imũ etee ajuago'wau ajemogyau. 'Gã amũ ajurekoayau. 'Gã amũ ojerowiaripa etee ojee. 'Gã amũ ojemuarũme'em. ²³Mĩmera 'ã pẽ iapou pejejemifutar imũ

etee futat. A'eramũ pẽẽ mĩmera apoaramũ te pejejemotywea Jarejuwarete 'ga upe. Napẽnemi'ua rũi pẽ motywet 'ga upe. Pejepoeje'ema miamũ nepẽ motyweri 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau 'gã motyweawa mama'e are etee.

Judeue'ema ẽẽ
(Mateu 15.21-28)

²⁴A'ere Jejui 'ga awau pe awi. Tiro 'jawa pyri 'ga awau. Awau osou peuwara 'gã amũ 'wyr ipe.

—Je mome'u kasi pejepe ne. “Au 'ga ruri akou”, pe'je kasi ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'ga rera nimimawi futari. ²⁵A'eramũ kũjã ẽẽ mũ 'ga rera renupa. Mama'eukwaawa 'up ẽẽ ra'yra ẽẽ pir are. A'eramũ ẽẽ 'ua wapyka wenupy'au Jejui 'ga rowase, 'ga rera renupawe. ²⁶Najudeu arũi agawewi ẽẽ. Sirufenisi pewara ẽẽ te. Poromũ 'ut oporogytau Jejui 'ga upe:

—Mama'eukwaawa epe'a jera'yra kynu wi, a'e je tejua enee— 'jau ẽẽ 'ga upe.

²⁷A'ere 'ga 'i etee ẽẽ upe:

—Sã'ã ae kunumĩa mama'e 'ue'emamũ ae kunumĩ remi'urama monoe'ema weymawa upe. Nan tee futat je. Judeu 'gã poaawamũ je ruri 'au wyy pe ikue— 'jau Jejui 'ga ẽẽ upe.

²⁸A'eramũ ẽẽ 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere wyyu mama'e 'ar ire wã neymawa i'ui futari— 'jau ete ẽẽ 'ga upe.

²⁹A'eramũ Jejui 'ga 'jau ẽẽ upe:

—Je rerowiat ape ekou ra'e a'i ĩ. Ere ewau ejewya eje'wyr ipe nũ. Mama'eukwaawa ojepe'a 'awamũ enera'yra ẽẽ wi— 'jau 'ga ẽẽ upe.

³⁰A'eramũ kũjã ẽẽ awau ojewya oje'wyr ipe nũ. ẽẽ ra'yra ẽẽ 'upa anuruka okama pype. Jaruete ẽẽ 'upa. ẽẽ pirowara ojepe'au awau ẽẽ wi ra'e.

Iapyae'ema 'ga

³¹Jejui 'ga awau pe awi. Sidoma pyu 'ga okwapa. A'ere 'ga awau Tekapuru wyy raapa awau owaẽma Garireja ypiauu upe. ³²A'e pe kũima'e 'gã amũ iapyae'ema 'ga rerua Jejui 'ga upe. Nuenuwi 'ga mama'ea. Nije'ẽkarakatui nanẽ 'ga nũ. A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Epo emono 'ga 'arimũ. Tajekatu'ok 'ga 'jau— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³³A'eramũ Jejui 'ga 'ga pe'au mytun awi. A'erauwe 'ga ofã monou 'ga apya rupi. 'Ga apya rupi ofã mono re 'ga onymuna opo are. A'ere 'ga weny monou 'ga kũ are. ³⁴'Ga kũ are weny mono re Jejui 'ga wowoworamũ ywau ojepytyuekyjayau. A'e pe 'ga 'jau:

—Ejeawopytymo'wok 'ga wi— 'jau 'ga.

(Oje'eg imũ 'ga 'i *Efata*. *Efata* 'ea ejeawopytymo'wok 'ga wi 'ea futat poromũ.)

³⁵A'erauwe iapyae'ema 'ga wapyakwafugamũ. 'Ga kũa nanẽ ojekatu'oka nũ. A'eramũ 'ga oje'eg esageayramũ. ³⁶A'eramũ Jejui 'ga 'jau esakarera 'gã nupe:

—Pemome'u kasi ne— 'jau 'ga 'gã nupe numiamũ.

A'ere 'ga rera nikokawi futari. A'ere 'gã 'ga rera muãi kwe pe.

³⁷'Ga rera renupara 'gã wea'aramũ 'ga ree ajemogyau. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—A'jeteetewi 'ga mama'e apoi ki sa! Iapyae'ema 'gã miamũ 'ga imuapyau. Ije'ege'ema 'gã nanẽ 'ga imoje'egukaa— 'jau 'gã ajaupe.

Kwaturu miu 'gã mojemil'waawet

(Mateu 15.32-39)

8 ¹Anure 'gã awau ajatykau Jejui 'ga ree nũ. Kwaiwete 'gã awau ajatykau 'ga ree. Temi'u teepawamũ Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

²—Ajemuaẽm je tekou 'gã nee. Muapyt 'ã 'gã kaaruwamũ jane pyri. A'eramũ 'awamũ 'gã nemi'urama ateeepawamũ 'gã nui. ³A'eramũ je teporomonowere'emamũ 'gã nee 'gã nemi'urame'eme. Kasi a'e pe ty'ara 'gã pifuaka'rogi woga piara rupi 'gã oramũ ne, a'e je. A'eramũ je teporomonowere'emamũ 'gã nee tejewi, 'gã nupe mama'e monowe'emamũ. Kasi 'gã oje'wyr ipe awau 'gã manũaiwi ty'ara upe ne. Amumera 'gã taetu nã'ã muku awi 'ut re'ã, a'e je— 'jau Jejui 'ga wemimu'e 'gã nupe.

⁴A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe:

—Amunawe'em ipe jane rekoï nũ'ũ. Nitywi mama'ea 'au. Mõ awi sipo ore mama'e muri 'gã mojemil'waawamũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Marãmaran pẽkanape'i pytuna?— 'jau 'ga oporonupa ee 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Sete ete ipytuna— 'jau 'gã 'ga upe.

⁶A'eramũ Jejui 'ga 'jau mytuna 'gã nupe:

—Pe'je pejeapyka wyyu— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã wapyka.

A'ere 'ga kanape'i pyyka opo pe. A'ere 'ga 'jau 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete 'ã mama'ea eremut oree. Ene te 'ã eneresage oree, Kiapi'ni— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

A'ere 'ga kanape'i mowowoka imonou wemimu'e 'gã nupe.

Omowowogamũ ojeme'yita 'gã nupe. A'eramũ 'gã imonou wapyk ma'e 'gã nupe. ⁷Ipiral'ia nanẽ niapoi nũ. A'ere Jejui 'ga eroje'ega opo pe 'Uwarete 'ga upe nũ, 'ga muorypa ee. A'eramũ 'ga ipira'i monou wemimu'e 'gã nupe. A'erauwe ipira'ia ojeme'yita nũ. A'eramũ 'ga remimu'e 'gã imonou wapyk ma'e 'gã nupe. ⁸A'eramũ 'gã ojemi'waa wewegamũ. Weweg ire Jejui 'ga remimu'e 'gã emyrera mono'oga imonou yrũũ pype. Sete yrupemũã 'gã imatyneema. ⁹Kanape'i 'warera 'gã pytuna kwaturu miu agawewi 'gã pytuna.

'Gã jemi'war ire Jejui 'ga 'gã monou 'gã 'wyr ipe nũ. ¹⁰A'eramũ 'ga u'aa yaruu pype wemimu'e 'gã netee. Awau 'gã oyaapa awau ojekoka Taumanuta wyy are.

Aeremiapoe'ema fariseu 'gã enüinawet

(Mateu 16.1-4)

¹¹Peu fariseu 'gã amũ 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. Nuerowiari 'gã 'ga. “NaJarejuwarete 'ga pãjẽ mü rüi 'ga mama'e apoi”, e'i etee 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã 'ua 'ga resaka. A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Aeremiapoe'ema eapo amũ ore reape. Taruesak ene mama'e apoa orojemiesagamũ 'jau. “Jarejuwarete 'ga pãjẽ mü futat 'ga aeremiapoe'ema apoi ra'e”, taru'e enee 'jau. A'eramũ ene mama'e apou 'ga pãjẽ resaukaawamũ oree— 'jau 'gã 'ga upe.

¹²A'eramũ Jejui 'ga ojeptyuekyita 'gã nee. A'ere 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani. Naapoa'uweri je pënemiapoe'ema pẽ neape. Naje rerowiari futari pejepe. A'eramũ je mama'e apowe'em pënemiesagamũ— 'jau ete Jejui 'ga 'gã nupe.

¹³A'eramũ Jejui 'ga awau 'gã nui nũ. Yaruu pype 'ga awau u'aa wemimu'e 'gã netee. A'eramũ 'gã awau oyaapa.

Wemimu'e 'gã momoranupawet

(Mateu 16.5-12)

¹⁴A'ere 'ga remimu'e 'gã nuerooi kanape'i ojeupi. Amoka'jam 'gã erooa. Majepe'ia te 'gã erawau. ¹⁵A'e pype Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pejea'gu ki fariseu 'gã nui, 'gã mani'oko'o jopypeaw awi. Erote 'ga ma'e awi 'jau ki pejejea'gwau— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Kanape'i rerura ako jane simoka'jam ko. A'eramũ 'ga poromũ 'jau janee kũi— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁷A'ere Jejui 'ga 'gã 'e renuwi. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naje rerowiari tãmẽjẽ pejepe pejejemogyau ki sa. Ma'eramũ nã'ã aipo pe'je pejejaupe re'ã. “Kanape'i rerure'em are 'ga 'i poromũ janee”, pe'je re'ã— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Ma'eramũ sipo pẽ pejejeapyoe'emamũ je'eawer are pejejemogyau 'wei? ¹⁸Pënea 'ã pẽẽ numiamũ. A'ere 'ã nepeesagi mama'ea. Pejeapyaramũ 'ã numiamũ. A'ere 'ã nepeanuwi jeje'ega. ¹⁹Pemoka'jam nipo jeremiapofera rai'i? Kanape'ia je ime'yitawera rai'i? Siku etee agawewi ako ai'i. A'etea ako je kanape'ia omowowok imonou siku miu kũima'e 'gã mojemi'waawamũ ai'i. 'Gã jemi'wapaw ire marãmaran ajee yrũa pematyneem emyrera pyu rai'i?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

—Tusi yrũa ako tyneema ai'i— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁰A'eramũ Jejui 'ga oporonuwu'japa ee 'gã nupe nũ:

—A'ere ako je sete kanape'i mowowoka kwaturu miu 'gã mojemi'waawamũ ai'i nũ. 'Gã jemi'wapaw ire marãmaran yrũa ajee pematyneem emyrera pyu rai'i nũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Sete yrũa ako tyneema ai'i— 'jau 'gã 'ga upe.

²¹A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Nepēneapyoi we tāmējē pēē ee? “Pejea'gu ki fariseu 'gã mani'oko'o mojoyypeaw awi”, a'e ako je pē nupe ko. A'ere ako je nakanape'i upe rūi je 'i ko. “Gã nemimu'e morogyta awi ki pejea'gu”, a'e te je ako pē nupe ko— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Eae'ema 'ga

22 A'ere Jejui 'ga awau owaēma Pesaita 'jawa upe wemimu'e 'gã netee. A'eramū peuwara 'gã amū eae'ema 'ga rerua Jejui 'ga upe.

—Epoa emono 'ga rea 'arimū. 'Ga rea tajekatu'ok 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

23 A'erauwe Jejui 'ga eae'ema 'ga popyyka 'ga rerawau 'ga renuēma amunaw awi. A'erauwe 'ga onymuna opo are. A'ere 'ga weny monou 'ga rea are. A'ere 'ga opo monou 'ga 'arimū. A'ere 'ga 'jau 'ga upe:

—Ereesak te mama'ea 'awamū?— 'jau 'ga 'ga upe oporonupa ee 'ga upe.

24 A'eramū eae'ema 'ga 'jau 'ga upe:

—Aesak futat je numiamū. A'ere 'gã 'ywa 'jawe etee jee wesagamū— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

25 A'ere Jejui 'ga opo monou'japa 'ga rea 'arimū nū. A'eramū te 'ga mama'e resagi katu. 26 A'erauwe Jejui 'ga eae'emera 'ga monou 'ga 'wyr ipe nū.

—Eje'wyr ipe ekwap. Ereo kasi amunaw ipe ne— 'jau 'ga 'ga upe, 'ga monou 'ga 'wyr ipe nū.

Pedro 'ga Jejui 'ga mome'uawet

(Mateu 16.13-20; Luka 9.18-20)

27 A'ere Jejui 'ga awau Sesariafiripai ywy pe wemimu'e 'gã netee. Awaw ipe Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Ma'ja e'i te tekotee 'gã jee jepi?— 'jau 'ga 'gã nupe oporonupa ee 'gã nupe.

28 A'eramū 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe:

—“Juã Batista 'ga te nipo 'ã 'ut oferapa rai'i nū”, e'i amumera 'gã enee jepi. Amumera 'gã: “Eliasi 'ga nipo 'ã 'ut ojewya rai'i nū”, 'jau enee. Amumera 'gã: “Jarejuwarete 'ga je'ega mome'warera 'gã amū te nipo 'ã 'ut oferapa rai'i nū. 'Agamū 'ua oporogytau akou janee nū”, 'jau 'gã enee jepi— 'jau 'gã 'ga upe.

29 —Pēē nū. Ma'ja pe'je ajee jee jepi?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Ene Jarejuwarete 'ga remimurera, aru'e ore jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

30 A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pemome'u kasi ajee aipoa 'gã nupe ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

Amanūawama mome'uawet

(Mateu 16.21-28; Luka 9.22-27)

31 Aipo pe futat Jejui 'ga ajukaawama mome'wau ppy ppy wemimu'e 'gã nupe.

—Je 'ã pēneki'yr ymanera. A'ere nipo 'gã anurenure'i je rereko tyweretei. 'Wyriara 'gã nipo je reroyrūmū. Judeuramū jane 'wyria'ri, mainana 'wyriat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat. Mīmera 'gã nipo je

reroyrũ. A'eramũ nipo 'gã je jukaukaa 'gã nupe. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³²Jejui 'ga ajukaawama mome'wau katu tãmējē 'gã nupe. A'eramũ Pedro 'ga 'ga rerojepe'au'i 'gã nui. A'eramũ 'ga oje'egayau 'ga upe:

—Ene'me awi nũ'ũ. Nene rereko tywera'uweri 'gã nũ'ũ. Janeruwarete 'ga nene rereko tywerukara'uweri 'gã nupe kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³³A'erauwe Jejui 'ga ojerowaka amã'jãu wemimu'e 'gã nee. A'eramũ 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Ejepe'a je wi, ki Satanasi. Mama'eukwaawa 'wyrriara ene mu'eukat poromũ jee, ki Pedro. “Tamomoirukat 'ga 'ga Ruwarete 'ga remifutara apo awi 'jau”, e'i te Satanasi jee. A'eramũ poromũ ene mu'eukaa jee kũi. NaJarejuwarete 'ga remifutar imũ rui ere aipo 'jau jee. Ejemifutar imũ te ere aipo 'jau jee— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

³⁴A'ere Jejui 'ga mytuna 'gã majatykau ojee, wemimu'e 'gã neewe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Jeremiayuwamũ pejejekoweramũ ki pēē jeremifutar imũ etee futat mama'ea peapo. Pejekyjawe'em futat pejejereko tywer awi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pejemanũ awi miamũ pejekyjawe'em futat. “Tene 'gã je jukai kwy. Napoira'uweri je Jejui 'ga rerowiar awi”, pe'je etee ki— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁵—“Najemanũweri je Jejui 'ga mome'u are” 'jara 'gã nooa'uweri futari ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. “Je naapoa'uweri futari mama'ea Jejui 'ga remifutar imũ” 'jara 'gã nanē nooa'uweri ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Amumera 'gã te nipo ajee e'i “tene 'gã je jukai kwy. Je napoira'uweri 'ga mome'u awi”, 'jau. Aipo 'jara 'gã etee awau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁶—Okaraemã mono'og are etee ea'at ma'e 'gã nanē ni'akwaawi futari. Kwaiwete agawewi 'gã karaemã. A'ere aipo 'gã miamũ nooi futari ywag ipe. Nomyi 'gã weaa Jarejuwarete 'ga ree. Okaraemã me'yi are etee 'gã fueweramũ. A'ere 'gã je rerowiar are jēmĩ wea'are'emamũ. A'eramũ 'gã awawe'em 'ga pyri. Mama'eukwaawa rapyaw ipe etee nanuara 'gã awau. Peu oo re 'gã nuēmarũ futari jui. ³⁷Nitywi mama'e mũ mama'eukwaawa rapyaw awi 'gã nenũ'jãawamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁸—'Awamũ ete 'gã naje rerowiari futari. Nomyi futari 'gã weaa je ree. Kwaiwete 'gã mama'e tywera etee iapou. A'eramũ nipo je rerowiaara 'gã o'meramũ je rerowiare'ema 'gã nupe. “Na'ga rerowiaara rui je”, 'jau futatee nipo 'gã ajemogyau 'gã nupe. Ojenosĩ 'gã jeje'ega mome'u awi. “Je 'ã Jejui 'ga remiayuwa”, 'jawe'em 'gã. Aipo 'ea 'gã enosõu. A'eramũ nipo je anure tejewya je nanē futat aipo 'gã nui tejenosõu. Tejuawa rupi je ruri Tejuwarete 'ga renyfuga pype, ywagipewara 'gã nenyfuga pype 'jau. A'eramũ je aipo 'ara rupi tejenosõu tekwaparera 'gã nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

9 ¹A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Anure nipo pēē mũ je resak pejepe pejemanũme'ēwe peje'wyrriaramũ je rekoa. Jarejuwarete 'ga pãjēa nipo pēē mũ esaka— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe oporogytau.

'Gã neape Jejuí 'ga jesowo'gökawet

(Mateu 17.1-13; Luka 9.28-36)

²Anure seis oser ire Jejuí 'ga awau ywyty'rarimū. Muapyra 'gã etee 'ga erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juã 'ga. Mímera 'gã etee 'ga erawau erojeupia ywyty'rarimū ojeupi. Peu Jejuí 'ga ojesowo'gõka 'gã neape. ³'Ga raitya waparasisgamū 'ga ree. Iparasisg enyfuk te 'ga raitya 'ga ree. ⁴A'erauwe 'gã Moisesi 'ga resaka Eliasi 'ga reewe. Ywag awi 'gã 'ua oporogytau Jejuí 'ga upe. ⁵Ywag awi 'ut ma'e 'gã nesakawe Pedro 'ga 'jau Jejuí 'ga upe:

—'Awa esageay janee ra'e. 'Au etee sapyta 'jau, ki Ku'jyp— 'jau Pedro 'ga Jejuí 'ga upe. —Muapyra tapÿja taruapo pẽ nupe 'jau. Ene upe, Moisesi 'ga upe, Eliasi 'ga upe 'jau— 'jau Pedro 'ga Jejuí 'ga upe.

⁶Jejuí 'ga remimu'e 'gã kyjea 'gã nerekou. A'eramū Pedro 'ga u'akwaawe'emamū poromū 'jau Jejuí 'ga upe. ⁷'Ga porogytapaw ire ywasiga 'ua ojypa 'gã nee nū. A'e rupi futat Janeruwarete 'ga oje'ega mua 'gã nupe:

—Koromū futat Jera'yrarete 'ga. Jeremifutararete 'ga. A'eramū ki pẽẽ 'ga je'eg are pejeapyakau— 'jau Janeruwarete 'ga oje'ega mua ywasiga rupi 'gã nupe.

⁸A'erauwe 'gã warekou. A'ere 'gã Jejuí 'ga etee futat esagi 'ga 'amamū. Ywag awi 'ut ma'efera 'gã awau ojeupia ywasiga rupi 'gã nui nū. ⁹Wwytyr awi 'gã neruaw ipe Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pemome'ua'ne kasi 'gã nupe ne. Pejejek'i'ramū je feraw ire tãmẽjẽ tepemome'u 'gã nupe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁰Aipoa 'gã nomome'ui futari 'gã nupe. A'ere 'gã naeapyoi 'ga 'eawer are, “Je feraw ire” 'eawer are. A'eramū 'gã imome'waukaa ajaupe:

—Ma'ja upe 'ga aipo 'jau janee nū'ũ? Ma'ja are sipo 'ga jane mu'ei? Ma'ja upe sipo 'ga 'i “jeferaw ire tepemome'u 'jau”, 'jau janee— 'jau 'gã ajaupe.

¹¹A'eramū 'gã oporonupa ee Jejuí 'ga upe:

—Ma'eramū ajee Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã 'i 'ũ: “Ymã 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amū upe rakue: 'Eliasi 'ga ra'ne nipo ojesaukat 'gã nupe. A'ere nipo 'ga rewiri jeremimonorama 'ga oi ojesaukaa 'gã nupe’, 'jau 'ga 'ã ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue”, 'jau 'gã imome'wau oree— 'jau 'gã Jejuí 'ga upe.

^{12,13}A'eramū Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe:

—Aljea futat 'gã 'i. Eliasi 'ga 'jawewara 'ga ra'ne futat ako 'ut ai'li. “Au'je ki mama'e tywera apo re. Pe'je ki pejepoia pejetywer awi. Janeruwarete 'ga tepẽ mogy wemiayuwamū 'jau”, 'jau ako 'ga awau pẽ nupe ai'li, je renune ai'li. Juã Batista 'ga futat Eliasi 'ga 'ut 'jawamū. A'ere nepekwaawi futari 'ga. A'eramū 'gã 'ga rerekou tyweaete wemifutar imū etee 'ã rai'li. Anure nipo 'gã je miamū je rereko tyweretei 'ga 'jawerimū futat. Ymã 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã nupe je rereko tyweaw are rakue. A'eramū nipo 'gã je rerekou tyweaete je reroyrūmū 'ga 'eawer imū etee futat— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe.

Kunumĩ 'ga katu'okawet
(Mateu 17.14-21; Luka 9.37-43)

14 Ywytyr awi otyw ire 'gã 'gã nesaka kwaiwete wemimu'e 'gã ywryi. Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã amũ oporogytau 'gã nupe.

15 A'ere 'ga resakawe mytuna 'gã oporesagamũ Jejuĩ 'ga ree. A'eramũ 'gã awau ujãna 'ga rapeje'ega. 16 A'erauwe Jejuĩ 'ga oporonupa ee 'gã nupe:
—Ma'ja are te pejamue pejejupa ra'e?— 'jau 'ga 'gã nupe.

17 A'eramũ kũima'e 'ga amũ mytuna 'gã pyter awi oje'ega mua 'ga upe:
—Teja'yra 'ga je arut enee, ki Ku'jyp. Mama'eukwaawa 'up 'ga pir are. A'eramũ mama'eukwaawa 'ga moje'egukare'ema. 18 Mama'eukwaawa 'ga pyykawe 'ga moywyrupãu 'ga monou 'ga retyka. A'eramũ 'ga moyypipa, 'ga mua'jykã'jykãina 'ga motyjuita. A'eramũ 'ga mopifuakare'ema 'ga mogou. “Pepe'a 'ga wi”, a'e futat je eneremimu'e 'gã nupe ko numiamũ. A'ere 'gã nope'ai ete 'ga wi ko— 'jau 'ga Jejuĩ 'ga upe.

19 A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Maranime gatu nipo 'ã je rerowiat pejepe pejejemogyau? Ymã agawewi 'ã je pẽ mu'ei. A'etea nipo 'ã naje rerowiar ymani pejepe 'ja. “Nakoa'uweri je namutamutat pẽ pype”, a'e agawewi je 'ã pẽ nupe— 'jau 'ga wemimu'e 'gã nupe, tesirũmera 'gã neewe futat. —Pe'je 'ga ra'yra 'ga rerua jee— 'jau Jejuĩ 'ga 'gã nupe.

20 A'erauwe 'gã 'ga rerua. A'ere Jejuĩ 'ga resakawe 'ga pirewara 'ga moyyita 'ga monou 'ga retyka 'ga mojererejepe ywyu. 'Ga motyjuita 'ga juru rupi.

21 A'eramũ Jejuĩ 'ga oporonupa ee kunumĩ 'ga ruwa 'ga upe:

—Maranime te mama'eukwaawa ruwi enera'yra 'ga pir are rai'i 'ũ?— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ 'ga ruwa 'ga 'jau 'ga upe:

—'Ga kunumãa we futat mama'eukwaawa wereko opir are ikue— 'jau 'ga ruwa 'ga 'ga upe. 22—Amumẽ mama'eukwaawa 'ga monoukaa 'ga retyka tata pe jepi. Amumẽ 'ga momorukaa 'y pe, 'y pe 'ga jukaawamũ jepi numiamũ. A'eramũ ore 'ga rerua enee. Maran gatu nipo ene nanẽ ipe'awe'em 'ga wi nũ. Ejemuaãm ore ree jera'yra 'ga retee— 'jau 'ga 'ga upe.

23—Tejerowiarãmũ je mama'e apoi pẽ nupe. Nitywi futari mama'ea jeremiapoe'ema, pẽẽ je rerowiaa 'eramũ— 'jau Jejuĩ 'ga 'ga upe.

24 A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Arowiat je ene. Ejerowiar wywyapiukat jee— 'jau 'ga wafukaita 'ga upe.

25 A'eramũ mytuna 'gã 'ua ajatykau 'gã nee. 'Gã nesakawe Jejuĩ 'ga 'jau mama'eukwaawa upe:

—Ejepe'a 'ga wi. Erejewyt kasi 'ga upe ne— 'jau 'ga mama'eukwaawa upe.

'Ga pirewara aipo 'ga kunumĩ 'ga muapyaukare'ema, 'ga moje'egukare'ema 'jau.

26 Ojeupe Jejuĩ 'ga 'eramũ 'ga pirewara 'ga mopapaga, 'ga maema. A'eramũ ojepe'au 'ga wi. Amanũ ma'e 'jawe 'ga monou 'ga retyka. A'eramũ esakara 'gã 'jau ajaupe:

—Amanũ ete nipo kwe 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

²⁷A'eramũ Jejui 'ga kunumĩ 'ga popyyka 'ga mafu'ama. ²⁸A'ere Jejui 'ga wemimu'e 'gã nerawau 'gã nerousou 'og ipe. A'eramũ 'ga remimu'e 'gã 'jau 'ga upe: —Maran ajee ore norope'aarũi 'ga wi ra'e 'ũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁹A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepeporogytai tãmějẽ Jarejuwarete 'ga upe pejemogyau. A'e are nepẽfuakari'i nanuara apou. A'eramũ 'ã pẽẽ a'eramũ 'ga pirewara pe'aarũme'em 'ga wi— 'jau 'ga 'gã nupe.

Amanũawama 'ga imome'wau'japa

(Mateu 17.22-23; Luka 9.43-45)

^{30,31}A'eramũ Jejui 'ga awau aipo awi, wemimu'e 'gã netee. Garireja ywy raapa 'gã awau. Wemimu'e 'gã mu'ea 'ga ifutaa. “Nafutari je mytuna 'gã tejeko kwaawa. Tamu'e tejemimu'e 'gã etee tejee 'jau”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pẽneki'yra agawewi je 'ã. A'etea nipo 'ga amũ anurenure'i je mono ae a'wyre'ema 'gã po pe. Janeruwarete 'ga nipo je pyygukaa je ree iporomutare'ema 'gã nupe. A'eramũ nipo 'ga je jukaukaa 'gã nupe. A'ere nipo 'ga imuapyra 'ara rupi je moferawi nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³²A'ere 'gã naeapyoi 'ga 'eawer are. A'eramũ 'gã “simome'uukat 'ga upe 'jau”, 'jau 'gã ajaupe numiamũ. A'ere 'gã jenosĩ 'ga upe imome'uukar are.

Esageay ma'e are 'gã mu'eawet

(Mateu 18.1-5; Luka 9.46-48)

³³Anure Jejui 'ga awau owaẽma Kafanaũ 'jawa upe wemimu'e 'gã netee. 'Og ipe ose re Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe:

—Ma'ja are te peporogyta pejejaupe pe rupi ra'e?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴A'ere 'gã pigi etee. “Manamũ te jane Jarejuwarete 'ga upe esage ma'eramũ jarejuapyraapa?” 'jau 'gã ajaupe, ajamueu ee. A'eramũ 'gã ojenosõu imome'u awi.

³⁵A'ere Jejui 'ga 'gã 'eawera kwaawi. A'eramũ 'ga wapyka oporogytau 'gã nupe: —'Wyriaramũ pejekoweramũ mama'ea peapo etee futat, pejejopoa— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁶Aipo 'e re 'ga kunumĩ 'ga pyyka 'ga mafu'ama wemimu'e 'gã pyter ipe. A'ere 'ga kunumĩ 'ga mana imome'wau wemimu'e 'gã nupe:

³⁷—Kunumĩ 'gã nee ijejuka esage ma'eramũ je reewe futat pejejuka esage. Je ree ijejuka esage ma'eramũ je muarera 'ga reewe futat pejejuka esage— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jane poara 'gã janepytuna 'jawe futat

(Luka 9.49-50)

³⁸A'eramũ Juã 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Kūima'e 'ga amū ore aruesak mama'eukwaawa pe'aa 'gã nui ko, enerer imū ko. A'ere norepytuna 'ga rūi. A'eramū ore 'jau 'ga upe ko: “Ereapo awi nanuara”, 'jau ore 'ga upe ko— 'jau 'ga imome'wau Jejui 'ga upe.

³⁹Aipo 'eramū Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Aipo pe'je awi 'gã nupe. “Peapo awi nanuara”, pe'je awi 'gã nupe. Jerer imū aeremiapoe'ema apoara 'gã naje kurawa'uweri. ⁴⁰Najanepytuna 'gã nūi numiamū. A'ere 'gã jane poari te jane porowyky are. A'eramū 'gã janepytuna 'jawe futat ajemogyau. ⁴¹'Yro'ysaga etee agawewi nipo 'gã imonou jeremiayuamū pēē mū nupe i'yuwei ma'eramū. A'etea Janeruwarete 'ga 'yro'ysaga monoarera 'gã mepyau ee— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga rerowiar awi 'gã momoirukaat

(Mateu 18.6-9; Luka 17.1-2)

⁴²A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nū:

—Kunumī'ī'ī 'gã etee te a'jea futat je rerowiat ajemogyau. A'eramū nipo Janeruwarete 'ga je rerowiar awi kunumī'ī'ī 'gã momoirukaara 'gã nerekou tyweaete. Nanuara apoara 'gã amunipo 'ā ita mogou tāmējē 'ga jur are. A'ere 'ga monou 'ga momoa 'y pe 'ga mateepawamū. 'Y pe imomoripyra 'ga ako tywet futat numiamū. A'ere je rerowiar awi kunumī'ī'ī 'gã mosiara 'gã te ia'wyre'emaretea. Janeruwarete 'ga miamū najemuaēmi nanuara 'gã nee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

^{43,44}—“Jepoa je motywerukat Jarejuwarete 'ga upe. Mama'e tywera apoukaa jee, je motywerukaa Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau ki pejepoa pemonok imonou imomoa pejejewi. Aepo monoga ay futat numiamū. A'ere mama'eukwaawa rapyaw ipe pēoa te ayrete ma'ea. Peu tataa nowewa'uweri. Nateepawa'uweri mama'eukwaawa rapyawa tataa— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ^{45,46}—“Jepya je motywet Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau nipo pēē pejepy upe. A'eramū pēē imonoka imonou imomoa pejejewi. Aepy monoga ay futat numiamū. A'ere mama'e tywera apoara 'gã mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gã oa te ayramū. A'jea futat ay ma'ea. A'eramū nipo waywayramū futat aipo pe imonopyrera 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁷—“Jerea je motywet. Ēē resage'em ire amunipo 'ā je najerea'ari ēē ree tekou”, 'jau nipo pēē pejejeupe. A'eramū je 'jau pē nupe: “Orereaa ore motywerukat”, 'jau pejejeaa pemosok imonou imomoa pejejewi. Kasi a'e pe pēnea pē motywerukaru'jaw ine nū— 'jau 'ga 'gã nupe. —Pēnea mosoga ay futat. A'ere mama'e tywera apoara 'gã mama'eukwaawa rapyaw ipe 'gã oa te ayramū. A'jea futat ayay aipo pype imonopyrera 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁸—Mama'eukwaawa rapyaw ipe merua'yra amanūme'em futat peuwara 'gã no'o 'u awi. Nowewi futari tataa mama'eukwaawa rapyaw ipe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁹—Anure nipo Janeruwarete 'ga werowiare'ema 'gã nereko tyweretei 'gã monou mama'eukwaawa rapyaw ipe. A'ere 'ga wemiayuamū pē nupe mama'eay resaukari mama'e tywera pēē iapoe'em are pē mu'jawamū— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁵⁰—Esage jukyra numiamū. A'ere mama'e tywer are imojopype re jane imote'ari. Imote'ar ire jane imuesageu'jape'ema. A'ere mama'e tywera

ojeypye imojopye re nia'wyrul'jawi janee a'eramũ— 'Jau 'ga 'gã nupe. —Pêẽ ki pejemogy jukyr esage 'Jawe. Pejemomojyrũmũ pejejaupe— 'Jau 'ga 'gã nupe.

Peetyg awi pejemirekoa

(Mateu 19.1-12; 5.31-32; Luka 16.18)

10 ¹A'ere Jejuí 'ga awau Judeja ywy pe. Jotãuy raapa 'ga oramũ mytuna 'gã 'ua ajatykau'Japa Jejuí 'ga ree. 'Uwarete 'ga ree 'ga 'gã mu'ei jepi. A'eramũ 'ga 'awamũ nanê 'gã mu'Jau 'ga ree nũ. ²A'eramũ fariseu 'gã amũ 'ua oporogytau Jejuí 'ga upe. “Siesak 'ga je'eg amuteea jarejee 'Jau”, 'Jau 'gã ajaupe. “'Ga je'eg amuteeramũ, sa'e 'ga upe 'Jau: Nuenuwi 'ga Moisesi 'ga je'ega ra'e, sa'e 'ga upe 'Jau jaremu'e amuteeramũ 'Jau”, 'Jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã 'Jau 'ga upe:
—Jarуетe sipo kũima'e 'ga wemireko retygi?— 'Jau 'gã 'ga upe oporonupa ee. ³A'eramũ Jejuí 'ga 'Jau 'gã nupe:
—Ma'Ja e'i Moisesi 'ga rakue?— 'Jau 'ga 'gã nupe. ⁴A'eramũ 'gã 'Jau 'ga upe:
—“Pejemireko retyka ki ka'arana pekwasiarukat 'ga amũ upe eẽ ree. 'Aetyk je ene tejemirekoramũ akiko’, pe'je ki ikwasiarukaa pejemirekofera eẽ ree, imonou eẽ upe”, 'Jau 'ga ikwasiaa rakue— 'Jau 'gã Jejuí 'ga upe. ⁵—A'Jea futat— 'Jau Jejuí 'ga 'gã nupe. —Niporenuwiweri wejue pẽypy 'gã Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'eramũ Moisesi 'ga 'gã mueapyoukua aipo are rakue. ⁶A'ere Janeruwarete 'ga aipo ne'i aepy 'gã nupe rakue. “Kũima'e 'ga je aapo kũjã eẽ reewe. ⁷A'eramũ 'ga wemireko re kũima'e 'ga opojo'ogamũ ujara 'gã nui ojemujaa wemireko eẽ ree etee”, 'Jau Janeruwarete 'ga rakue. ⁸“Ajuee ojemujar ire 'gã jemogyi majepei teewara 'Jawe jee”, 'Jau Janeruwarete 'ga rakue. Ajuerkoe'ema 'gã mukũi futat 'gã nekoi. A'ere 'gã ajuerko re 'gã majepei 'Jawe etee 'gã nekoi Jarejuwarete 'ga upe. ⁹Janeruwarete 'ga wejue 'ga werekoukat 'gã ajaupe. A'eramũ pêẽ pejemomojo'ogarũme'em pejejai, pejejuereko re— 'Jau Jejuí 'ga 'gã nupe. ¹⁰Og ipe ose re Jejuí 'ga remimu'e 'gã oporonupa ee 'ga upe nũ. ¹¹A'eramũ Jejuí 'ga 'Jau 'gã nupe nũ:
—Wemireko retykarera 'gã kũima'e 'gã ajemogoukat kũjã wemirekoe'em are ako ma'e 'Jawewara eẽ ree amutee eẽ rerekou nũ. ¹²Kũjã nanê nũ. Omena retykarera eẽ ajemogoukaa kũjãmene'ema 'Jawe amutee 'ga etee erekou nũ— 'Jau Jejuí 'ga 'gã nupe, 'gã mu'Jau ee.

Jejuí 'ga kunumĩ 'gã netee

(Mateu 19.13-15; Luka 18.15-17)

¹³Anure 'gã amũ wa'yra 'gã nerua Jejuí 'ga upe nũ:
—Orera'yra apyte'rarimũ epo emono a'i kĩ'ĩ— 'Jau 'gã erua 'ga upe.
—Jarejuwarete kĩa upe eporogyta wã nee. A'eramũ Janeruwarete kĩa ojejukau esage wã nee, aru'e ore enee kĩ'ĩ— 'Jau kũjãmera 'gã 'ga upe.

A'ere Jejuí 'ga remimu'e 'gã 'i etee 'gã nupe:

—Perur awi pejeja'yra 'gã 'ga upe 'ga porogyta 'ga 'amamũ.
Nepemaruukari 'ga porogyta— 'jau 'gã 'gã nupe.

¹⁴A'ere Jejuí 'ga nafutari. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Naani. Peapo awi nanuara. Tene kunumĩ 'gã nuri je pyri— 'jau ete 'ga wemimu'e 'gã nupe. —Janeruwarete 'ga kunumĩ 'gã afutat wemiayuwamũ. Kunumĩ 'jawewara 'gã nupe etee Janeruwarete 'ga reni 'wyríaramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁵—Pënea'ar iki je'e are. Kunumĩ 'gã ojemogypykyk te Jarejuwarete 'ga ree. Ojereko katuukat 'gã 'ga upe. 'Gã 'jawe pejemogyramũ 'ga pê katu'ogi. Kunumĩ 'jawewara 'gã etee te Janeruwarete 'ga omogy wemiayuwamũ. A'ere 'ga ojee ijemogypykyke'ema 'gã Janeruwarete 'ga nomogyi wemiayuwamũ. Nakunumĩ 'jawe rüi 'gã. A'eramũ 'ga 'gã mogyawe'em wemiayuwamũ— 'jau Jejuí 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

¹⁶A'eramũ Jejuí 'ga kunumĩ 'gã mana enu'ama, opo monou kunumĩ 'gã apyte'rarimũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga ojejúka esage pê nee, kunumĩ— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jarejuwarete 'ga pyri oo are 'ga poronupawet

(Mateu 19.16-30; Luka 18.18-30)

¹⁷Jejuí 'ga 'wyt 'ga rekoramũ kũima'e 'ga amũ 'ua ujãna wapyka wenupy'ãu 'ga rowase. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene 'ã eneresage. Ma'ja te je aapo 'awamũ tejeupe, temanũ re ywag ipe tejesawamũ, Jarejuwarete 'ga pyri tewawamũ?— 'jau 'ga 'ua Jejuí 'ga upe.

¹⁸A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ te aipo ere jee? Janeruwarete 'ga etee te esage. “Ene 'ã Jarejuwarete 'ga 'jawewara futat”, ere te jee?— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe. ¹⁹—Erekwaap nipo Moisesi 'ga remikwasiarera. “Peporójuka awi. Peko awi pejejuemireko are. Pemunarũ kasi mama'e are ne. Peje'ëwu'jag kasi 'ga amũ ne. Pë'me kasi pejejaupe ne. Pejejomoryteewe'em 'jau. Pejejara 'gã je'ega anupa etee 'jau”, 'jau 'ga 'ã ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. Mĩmera 'ã erekwaapap— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Je kunumĩawe futat aipoa akwaap ikue. Moisesi 'ga je'eg imũ etee futat je mama'e apoi tekou— 'jau 'ga 'ga upe.

²¹Aipo 'ga 'eramũ Jejuí 'ga amã'jãu 'ga ree, iporiaa 'ga 'ga ree. A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere. A'ere 'awamũ mama'e mũ eapo. Ekaraemã eme'ëmap. A'ere ene ka'aranũ monou ika'aranũ'e'ema 'gã nupe. Aipoa ene iapo re, Janeruwarete 'ga ene monoi ojeypyri ene manũ re. Mama'e esagea te nipo 'ga amut enee anure, ekaraemã monoawera mepyaú enee anure nũ. Ekaraemã me'eg ire ene ejua je rewiri— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

²²Aipo ojeupe Jejuí 'ga 'eramũ 'ga u'arasigamũ etee okaraemã are. Kwaiwete te 'ga karaemã. A'eramũ 'ga oporome'egiwere'emamũ ee. A'eramũ

'ga 'jau ojeupe etee futat: “Naani. Naapoa'uweri je nanuara”, 'jau 'ga ojeupe etee futat. A'eramũ 'ga u'arasigamũ awau Jejui 'ga aipo ojeupe 'eramũ.

²³A'eramũ Jejui 'ga amã'jãu wemimu'e 'gã nee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ayay te ikaraemã kwai ma'e 'gã ajemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁴Aipo 'ga 'erauwe 'ga remimu'e 'gã oporesagamũ 'ga ree. A'eramũ 'ga 'jau'japa:

—Ayay te 'gã ajemogyau Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ. Kwaiwete 'gã karaemã. A'eramũ 'gã okaraemã are etee wea'aramũ. Okaraemã are etee aipo 'gã jemogypygyi akou. NaJarejuwarete 'ga ree rui 'gã jemogypygyi ajemogyau. Jeje'ega 'ga nenuwi futari ajemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁵—Sã'ã kawaruu 'jawewara kamerua aguja kwara rupi ikwawe'ema. Nan tee futat ayayramũ ikaraemã kwai ma'e 'gã ojekatu'ogukaa Jarejuwarete 'ga upe. Ikaraemã kwai ma'e 'gã nijekatu'ogukariweri futari Jarejuwarete 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁶Aipo renupawe 'ga remimu'e 'gã oporesagamũ etee Jejui 'ga ree ajemogyau. A'eramũ 'gã oporonupa ee ajaupe etee futat:

—Maranuara 'gã tete Janeruwarete 'ga okatu'ok?— 'jau 'gã ajaupe.

²⁷A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pẽ nupe nayrareferi futari. Ayay futat mama'e apoa pẽ nupe. A'ere nitywi futari Janeruwarete 'ga remiapoe'ema mũ mama'ea. Mama'ea naayi futari 'ga upe. Ikaraemã kwai ma'ea miamũ Janeruwarete 'ga okatu'ok, “Je katu'og ape”, ojeupe 'gã 'eramũ— 'jau etee Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Ore ako aruejat orokaraemã arajua ene rupi ai'i. Oropytuna nanẽ futat ako ore ejaa ai'i nũ— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

²⁹A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ako ai'i. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Anure nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi omama'e rejarera 'gã nupe. Je mome'u are woga rejaarera 'gã, weki'yra rejaarera 'gã, wewirera rejaarera 'gã, wenyra rejaarera 'gã, oy rejaarera 'gã, 'uwa rejaarera 'gã, wa'yra rejaarera 'gã, oywy rejaarera 'gã. ³⁰Mimera 'gã nupe nipo Janeruwarete 'ga mama'e monoi. 'Awamũ futat 'ga mama'e monoi 'gã nemiejarera apyraapa jẽmĩ nũ. Woga rejaarera 'gã nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'oga monoi, sãg 'oga monou 'gã nupe. Weki'yra rejaarera 'gã nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gã mogyau 'gã neki'yra 'jawewaramũ, sãg 'gã mogyau 'gã neki'yra 'jawewaramũ. Wewirera rejaarera 'gã nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gã mogyau 'gã newirera 'jawewaramũ, sãg 'gã mogyau 'gã newirera 'jawewaramũ. Wenyra rejaarera 'gã nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gã mogyau 'gã nenyra 'jawewaramũ, sãg 'gã mogyau 'gã nenyra 'jawewaramũ. Oy rejaarera 'gã nupe Janeruwarete 'ga kwaiwete 'gã mogyau 'gã y 'jawewaramũ, sãg 'gã mogyau 'gã y 'jawewaramũ. Oywy rejaarera 'gã Janeruwarete 'ga imogyau kwaiwete ywy jaramũ, sãg ywy jaramũ. Je rerowiare'ema 'gã nanẽ 'gã nerekou tyweate je mome'u are nũ. A'ere nipo je mome'wara 'gã anure 'gã oi ajemogyau ywag ipe nakwaparimũ ete rui futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³¹—'Awamũ 'gã

amũ reni 'wyríaramũ ajaupe. A'ere anure nipo aipo 'gã jemogyi akotee ma'eramũ etee nũ. 'Awamũ 'gã amũ ajemogyau akotee ma'e 'gã 'jawe. A'ere nipo anure aipo 'gã jemogyi 'wyríara 'jawewaramũ nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Amanũawama Jejui 'ga imome'wau'japa

(Mateu 20.17-19; Luka 18.31-34)

³²A'ere Jejui 'ga awau watau wemimu'e 'gã nupi nũ. Jerusareg ipe 'gã awau. A'eramũ Jejui 'ga awau tenune, 'ga remimu'e 'gã awau akou 'ga rewiri. “Jerusareg ipe nipo 'gã je jukai anure”, 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe rakue. A'eramũ 'gã wea'aramũ ojeupe Jejui 'ga 'eawer are. A'eramũ 'gã oporesagamũ 'ga ree. A'ere tekotee 'ga rewiri oo ma'e 'gã oi 'gã newiri. Opy'a'wyrámũ 'gã awau. A'ere Jejui 'ga 'i wemimu'e 'gã nupe:

—Pe'je pejejua pejejepe'au 'gã nui ra'ne. Taporogyta pê nupe etee 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã ojepe'au 'gã nui. A'eramũ Jejui 'ga ajukaawa mome'wau 'gã nupe nũ. ³³A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Jerusareg ipe jane oi 'awamũ. Peu futat nipo 'ga amũ pêneki'yramũ je monoi mainana 'wyríara 'gã nupe, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee— 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. —A'eramũ nipo 'gã 'jau jee: “Sijukaukat 'ga 'gã nupe 'jau”, 'jau nipo 'gã jee. A'eramũ nipo 'gã je monou judeue'ema 'gã po pe. ³⁴A'eramũ nipo judeue'ema 'gã je kurapa, je rerekoemãu. A'eramũ nipo 'gã onymuna je ree, je nupânupãu, je monou, je mu'ama 'ypeywar are jepo kutuka je manamamũ futat. A'ere nipo imuapyra 'ara rupi Janeruwarete 'ga je moferawi etee nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Juã 'ga Tiago 'ga retee Jejui 'ga upe 'gã 'eawet

(Mateu 20.20-28)

³⁵A'ere Sepeteu 'ga ra'yra 'gã 'ua Jejui 'ga pyri katu katu 'jau 'ga upe:

—Mama'e esagea epao oree, ki Ku'jyp— 'jau Tiago 'ga 'ua, Juã 'ga retee 'ga upe.

³⁶A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ja pêẽ ifutaa pejejeupe je iapoa?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁷A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ore muapygukar iki ape ejepyri, 'wyríarareteramũ e'yi re. 'Wyríarareteramũ ene renamũ nipo 'gã 'ua ene muorypa najuejue etee. A'eramũ ore aruapygiweramũ ene pyri. Ore mũ ki emuapygukat ejakwatawa katy. Ajepejamũ ki ore muapygukat ape ejau katy. 'Wyríaramũ ore mogo ape ejepyri— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁸A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepêneapyoi futari ee. 'Wyríarareteramũ teko enune nipo je jerayrũnamũ ra'ne kwaiwete. Je rerekou tyweaete te nipo 'gã. Pejereko tywerukat sipo je pyri? Pẽnuag sipo pejereko tywera upe?— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Oreruag futat nipo ore jupe nũ'ũ— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—A'jea futat nipo 'gã pẽ nereko tyweri anure. ⁴⁰A'ere je miamũ namuapygarũ pẽẽ tejepyri tepoaawamũ. Je pyriwara 'gã Jeruwarete 'ga te okwaap. 'Ga etee te okwaap. Wemifutar imũ etee 'gã amũ mũ'jãu 'gã muapygukaa je pyri— 'jau Jejuí 'ga 'gã mu'jau ojepyri wapyk ma'e 'gã nee.

⁴¹'Gã je'ega renupawe amumera 'gã Jejuí 'ga remimu'e 'gã amara'neramũ Tiago 'ga ree, Juã 'ga ree nanẽ nũ. ⁴²A'ere Jejuí 'ga 'gã nenũi 'gã majatykau ojee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekwaap judeue'ema 'gã 'wyrriara 'ga nemiapoa. 'Gã 'wyrriara 'gã wemiayuwa 'gã amono kwe pe mama'e apoukaa ojeupe. ^{43,44}A'ere pẽẽ jeremiyuwamũ na'gã 'jawe rũi pejemogy. 'Wyrriaramũ pejekoweramũ pẽẽ mama'e apou pejejaupe, pejejopoa etee futat mama'e apou pejejaupe. Pejejaupe oporowyky ma'eramũ etee futat pejejemogyau. A'eramũ nipo je pẽ mogyi 'wyrriaramũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴⁵—Je 'ã pẽneki'yraretea agawewi. A'teeta je 'ã ojot 'awa ywy pe mama'e apou pẽ nupe. Natejeupe mama'e apoukaa rũi je ruri. Pẽ nupe mama'e apoawamũ etee te je ruri. Temanũmũ te 'ã je ruri 'au pẽ nupe. Pẽ katu'okawamũ te je ruri 'awa ywy pe. A'eramũ taetu 'gã taje rerowiat 'jau kwy, a'e te je 'ã— 'jau 'ga 'gã nupe.

Eae'ema 'ga

(Mateu 20.29-34; Luka 18.35-43)

⁴⁶Jeriko pe Jejuí 'ga awau wemimu'e 'gã netee. Pe awi 'gã oramũ mytuna 'gã awau 'gã nupi. Awaw ipe 'gã eae'ema 'ga amũ resaka, Patimeu 'ga resaka. Aipo 'ga ruwa 'ga Timeua. Peyse pe eae'ema 'ga 'ũina ka'aranũũ renũina ojepyu okwap ma'e 'gã nupe. ⁴⁷Poje 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—Jejuí 'ga okwap 'awamũ, Nasare pe waranup ma'efera 'ga okwap akou nũ— 'jau 'ga amũ 'ga upe.

A'erauwe 'ga Jejuí 'ga rera renupawe wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene 'ã Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera! Erejemuaẽm te je ree? Epãjẽ mũ je katu'og ape!— 'jau 'ga wafukaita Jejuí 'ga upe.

⁴⁸A'eramũ mytuna 'gã 'jau 'ga upe:

—Epije e'yina kũi— 'jau 'gã 'ga upe, 'ga afukai 'ga renamũ.

A'ere 'ga jero'wuro'wui etee wafukaita 'ga upe:

—Ku'jyp! Ene te 'ã Davi 'ga juapyrera, Jarejuwarete 'ga remimurera. Ejemuaẽm je ree. Je resag ape!— 'jau 'ga wafukaita ojero'waro'wau etee 'ũina, Jejuí 'ga upe wafukaita.

⁴⁹A'erauwe Jejuí 'ga opytau pe pe 'ga ree.

—Peenũi 'ga— 'jau Jejuí 'ga wemiayuwa 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ga renũina.

—“Ere ejua”, e'i 'ga enee. A'eramũ ene ekyjawe'em efu'ama ejua ore rupi— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵⁰A'erauwe Patimeu 'ga opiara momoa ywyu kamẽsiete afu'ama awau Jejuí 'ga repejãna.

⁵¹A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'ja te erefutata ejeupe je iapoa?— 'jau 'ga 'ga upe.

—Tamãẽ 'jau nũ, a'e te je enee, ki Ku'jyp. Jereapap je ikue— 'jau 'ga 'ga upe.

⁵²A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je rerowiar ape ekou ra'e jepi. A'eramū je ene mamã'jãu nũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

Aipo 'ga 'erauwe 'ga amã'jãu nũ. A'eramū futat 'ga awau Jejui 'ga rewiri.

Kawaru'i 'arimū Jejui 'ga ataawet
(Mateu 21.1-11; Luka 19.28-40; Juã 12.12-19)

11 ¹Jerusarega pyriui owaẽmamū 'gã awau ywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe. Muküi amunawa 'upa ywytyra pyri. Pefaje, Petani. Mímera amunawa 'upa ywytyra pyri. ²A'eramū Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã amū nupe, muküja 'gã nupe:

—Pe'je pejewau pejekwapa je renune pejewau pejewaẽma iruupeuwarã amunawa upe. Pejesouwe nipo pẽẽ kawaru'i mū resaka. Nuatai we 'ga amū 'arimū. A'ea ki perut iamoiã jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³—“Ma'eramū te peko ee?” pejejeupe 'gã 'eramū ki “Janejara 'ga te e'i oree ko: Kawaru'ia perut jee ra'ne, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri pẽ nupe nũ”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴A'eramū 'gã awau. Awau 'gã kawaru'i resaka. 'Oga rokwar ipe 'upa ojeamogou. ⁵'Gã iamoiramū 'gã amū 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramū pẽẽ pejekou ee ki 'ei? Ma'eramū pẽẽ iamoiã ki 'ei?— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁶A'eramū 'gã 'jau 'gã nupe, ojeupe Jejui 'ga 'eawer imū etee futat:

—Janejara 'ga te e'i oree ko: “Kawaru'ia pekwap amū rerua jee ra'ne”, e'i 'ga oree ko. A'ere nipo 'ga ko'iko'i ete imuri nũ— 'jau 'gã 'gã nupe.

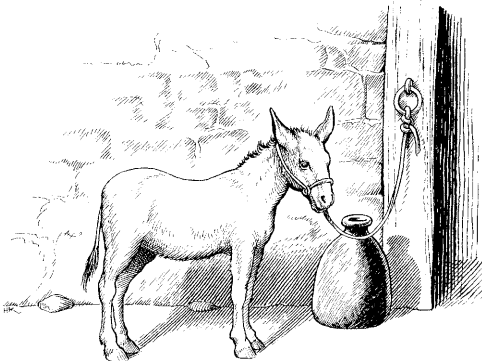
A'eramū ee 'gã nupe oporonup ma'efera 'gã kawaru'i rerawaukaa 'gã nupe.

—A'jea. Pe'je ajee erawau 'ga upe— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁷A'eramū 'gã kawaru'i rerawau Jejui 'ga upe. A'eramū 'gã amū opiara mososoka imonou kawaru'i 'arimū Jejui 'ga apykawamū.

A'ere Jejui 'ga wapyka 'arimū.

⁸Kwaiwete 'gã awau 'ga renunewe opiara mososoka, imonou pe rupi imogyau 'ga kwapawamū. 'Ga ree oporomutaawa resaukaawamū 'gã iapou. Pinowa nanẽ 'gã imonou pe rupi 'ga kwapawamū. ⁹'Ga renune oo ma'e 'gã wafukaita 'ga rewiri oo ma'e 'gã netee:



(Maku 11.2-4)

—Au'je katu te 'ã Janeruwarete 'ga resageayramũ janee. Ene 'ã 'ga remimurera futat. ¹⁰Ene 'ã ore 'wyriar ymanera juapyreramũ, Davi 'ga juapyreramũ. 'Awamũ nipo 'ã ene e'ÿina 'wyriarareteramũ ore. Janeruwarete 'ga ojejuka esage ene ree. Janeruwarete 'ga 'ã esage ore. Ene 'ã 'ga imua ore—'jau 'gã wafukaita Jejui 'ga kawaru'li 'arimũ 'ga rut 'ga rekoramũ.

¹¹Jerusarega upe owaëmawe Jejui 'ga ojypa kawaru'li 'ar awi awau osou 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe. A'eramũ 'ga peu ose re amã'ljâu mama'le are, mama'ea ipypewar are. A'ere 'ga noje'egi 'gã nupe. Kaaruwamũ futat. A'eramũ 'ga uëma jui, awau Petani pe wemimu'e 'gã netee.

Y'wa 'ywa upe Jejui 'ga 'eawet

(Mateu 21.18-19)

¹²Ai'liwe 'gã awau ojewya Jerusareg ipe nũ. Jejui 'ga opy'arayparamũ akou aipo pe. ¹³Awaw ipe 'ga y'wa 'ywa resaka, figu 'jawa 'ywa resaka, kwaiwete oowa resaka. A'eramũ 'ga epejãna i'a rekaa. A'ere nitywi i'aa. Oowa etee esaka akã are. Nowaëmi we i'aaawa upe. ¹⁴A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ywa upe: —Au'je katu katu ki e'a re 'awa y'wa 'ywa mũ— 'jau 'ga y'wa 'ywa upe. Aipo 'ga 'ea 'ga remimu'e 'gã enupa.

Wyra me'egara 'gã mũ'ëawet

(Mateu 21.12-17; Luka 19.45-48; Juã 2.13-22)

¹⁵Jerusareg ipe owaëmawe Jejui 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaawa osoma pype wemimu'e 'gã netee. Irãã'ã wyra me'egara 'gã jemogyramũ. A'eramũ Jejui 'ga amara'neramũ 'gã nee:

—Pe'je pejewau pejeljâu 'aw awi. Nawyra me'egawa rüi te 'ã. Janeruwarete 'ga mogytaawa te 'ã 'oga. 'Au futat jane ruri jareporogytau 'ga upe. A'ere 'ã pëë nanarüi pereko. Pemÿi wyra me'egawamũ etee. Pejejeymawa etee 'ã pëë erua ime'ega erupa 'ga mogytaawa 'oga pype— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Wyra muara 'gã neewe futat 'ga 'gã müljâu jui. Ka'aranũü mojoy'ruara 'gã 'yjepana 'ga imonou imuewiwya imojerepa 'gã nui. Aipo ka'aranũü mojoy'ruara 'gã kwe pewara 'gã ka'aranũü mojoy'rau ajaupe. A'eramũ Jejui 'ga 'gã 'yjepana monou imuewiwya imojerepa 'gã nui. Ka'aranũü monou imomopomopoa 'gã nui. Pykau me'egara 'gã kanawaa nanë 'ga imojerepa nũ. ¹⁶Jarejuwarete 'ga mogytaawa rukara 'ga iaawukare'ema mama'le rerooara 'gã nupe. ¹⁷A'eramũ 'ga 'gã mul'jau ee:

—Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: “Agamũ jemogytaawa 'oga futat. 'Au futat 'gã nuri oporogytau jee, najuejue etee 'gã nuri oporogytau jee”, 'jau 'ga ikwasiarukaa 'ga upe rakue. A'ere 'ã pemÿi wyra me'egawamũ etee. Pejejeymawa me'ega pejejaupe pejejeymawa repy rowoupia ekoete 'ã pejejupa 'au pejejaupe. Ma'eramũ pëë 'ga mogytaawa 'oga mÿina pejemunarüawamũ ete 'ü?— 'jau 'ga 'gã nupe, oje'ega moywyrafena.

¹⁸Jejui 'ga remiapofera rera renupawe mainana 'wyriara 'gã, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã netee amara'neramũ 'ga ree. A'eramũ taetu 'gã afuewereteramũ 'ga ree.

—Maran tete jane Jejui 'ga jukaarũ?— 'jau 'gã ajaupe.

Okyje wejue 'gã mytuna 'gã nui. A'eramũ 'gã poromũ 'jau. Kwaiwete wejue 'gã porenuwiweramũ Jejui 'ga 'e are. A'eramũ 'gã okyjau 'gã nui. "Ga jukaramũ te 'gã jane apisi ete nũ a'i kũi", 'jau 'gã ajaupe.

¹⁹Kaaruwamũ Jejui 'ga awau uẽma Jerusareg awi wemimu'e 'gã netee.

Jupe Jejui 'ga 'eawera y'wa 'ywa oypiwamũ

(Mateu 21.20-22)

²⁰Ai'iwe 'gã awau okwapa y'wa 'ywa pyu nũ, jupe Jejui 'ga 'eawera 'ywa pyu nũ. A'eramũ 'gã esaka nũ. Amanũmũ osiniga u'ama. Apoa we futat oypiwamũ.

²¹A'eramũ Pedro 'ga wea'aramũ Jejui 'ga 'e are. A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Esak, ki Ku'jyp. Jupe ene'eawera ay y'wa 'ywa rai'i. Iypip u'ama amanũmũ ojeupe ene je'eg ire rai'i— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

^{22,23}A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pẽnea'ar iki je'e are. Jarejuwarete 'ga rerowiar ire pẽẽ nanẽ pejejemiapoe'ema peapo nũ. Ywytyra miamũ futat nipo pẽẽ imojepe'aukaa tenaw awi imonou 'yẽẽ rypyter ipe imỹina. "Ekwap 'aw awi 'yẽẽ rypyter ipe e'ỹina", ojeupe pẽẽ 'eramũ nipo awau pẽ'eawer imũ etee futat. A're pẽẽ nepeapo'uweri pejejemiapoe'ema Jarejuwarete 'ga rerowiar ywyapie'em ire— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁴—A'eramũ je ako 'jau pẽ nupe jepi: Werowiar ire Janeruwarete 'ga mama'e monoi pẽ nupe, "mama'ea emut amũ oree", ojeupe pẽẽ 'eramũ. "Amut 'ga jee" 'e rerowiar ire 'ga mama'e monoi pẽ nupe ojeupe pẽ'eawer imũ etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ^{25,26}—Jarejuwarete 'ga upe pejeporogytaramũ nipo pẽẽ pejejea'aramũ pejejeupe 'gã amũ mama'e tywera apoawer are. A'eramũ ki pẽẽ pejejeateeramũ jui. A'eramũ Janeruwarete 'ga pẽtywera moia pẽ nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ee.

"Awỹja rer imũ te erejot?" Jejui 'ga upe 'gã 'eawet

(Mateu 21.23-27; Luka 20.1-8)

²⁷A'eramũ 'gã awau owaẽma Jerusareg ipe nũ. Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype 'gã ata 'gã nekoramũ, 'gã amũ 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. Mainana 'wyriat, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat, judeu 'gã 'wyria'ri. Mĩmera 'gã 'ua oporonupa ee Jejui 'ga upe:

²⁸—Awỹja rer imũ te erejot rakue? Awỹja pãjẽ mũ te mama'e ereapo? Awỹja te ene mut oree rakue?— 'jau 'gã 'ua oporonupa ee Jejui 'ga upe.

²⁹A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je ajee pẽẽ na'ne imome'wau jee 'ũ. Tejeupe pẽẽ imome'u re je nanẽ tajemome'u pẽ nupe 'jau nũ— 'jau ete Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁰—Awỹja je'eg imũ Juã Batista 'ga ruri ae pymĩãu 'y pe rakue 'ũ? Jarejuwarete 'ga

je'eg imũ te 'ga ruri rakue? Kũima'e 'ga amũ je'eg imũ te ra'u nũ?— 'jau Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe u'ama.

³¹A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'ja sa'e te jane 'ga upe? “Jarejuwarete 'ga je'eg imũ 'ga ruri” ojeupe jane 'eramũ te 'ga 'i janee nũ a'i kũi, “A'etea neperowiari 'ga”, 'ga 'i etee janee nũ a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe. ³²—“Kũima'e 'ga je'eg imũ 'ga ruri”, jane 'eramũ nipo tekotee 'gã jane apisi ita pyu nũ a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe.

Okyje 'gã mytuna 'gã nui. “Juã 'ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara futat janee”, e'i 'gã jepi. A'eramũ 'gã okyjau 'gã nui. ³³A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Norokwaawi ore Juã 'ga muarera 'ga nũ'ũ— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga nanẽ 'jau 'gã nupe nũ:

—A'eramũ je nanẽ temuarera 'ga mome'wawe'em pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Ko raaran a'wyre'ema 'gã

(Mateu 21.33-46; Luka 20.9-18)

12 ¹A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe 'gã mu'jawamũ. —Kũima'e 'ga amũ y'wa 'ywa rakã otym oko pe, uwa 'jawa 'ywa rakã otym oko pe. Kwaiwete 'ga uwa rakã tyma. A'eramũ 'ga oko osõu. A'ere 'ga y'wa apikawa apou. A'ere 'ga 'og ywate apou iaarana 'ga upe. A'eramũ 'ga 'gã amũ monou oko raaranamũ imỹina ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau “Y'waa mũ jema'ea futat. Emyreramũ te ajee pẽma'e futat pẽporowykyawera repya futat”, 'jau ijara 'ga 'gã nupe. A'ere 'ga awau watau 'gã nui. ²Y'wa tyarama upe iwaẽmauwe ijara 'ga wemiayuwa 'ga amũ monou oma'ea uwa 'a piaramũ. ³A'ere ko raarana 'gã 'ga pyygi ete 'ga nupãnupãu etee 'ga mojewya 'ga monou. Nan etee futat 'gã 'ga monou nũ. ⁴A'ere ko jara 'ga 'ga amũ monou nũ, oma'e piaramũ te 'ga 'ga monou numiamũ. A'eramũ ko raarana 'gã nanẽwẽjẽmĩ 'ga rerekoi nũ. 'Ga pyygi etee 'ga akãnupãu 'ga rerekou nũ. A'erauwe 'ga ojewya awau nũ. ⁵A'eramũ ko jara 'ga 'ga amũ monou nũ. A'ere ko raarana 'gã 'ga jukai etee. A'eramũ ko jara 'ga 'gã amũ monou nũ. A'ere ko raarana 'gã 'gã pyygi ete 'gã nerekou tyweaete. 'Gã amũ 'gã iapisau. ⁶Nitywi futari ko jara 'ga remimonorama. Wa'yra etee 'ga wereko. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: “Teja'yra 'ga pa je omono ipiaramũ kwy. 'Ga 'ã jeremifutararetea re'ã. A'etea je 'ga amono tey'wa piaramũ tejeupe”, 'jau 'ga ojeupe. “Jera'yra 'ga nipo 'gã opojeup re'ã. Jera'yra 'ga ree nipo 'gã pojyramũ re'ã”, 'jau nipo 'ga ojeupe— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

⁷—A'ere 'gã 'ga ra'yra 'ga resakawe 'jau ajaupe: “Wa'yra 'ga 'ga amut y'wa piaramũ ra'e. 'Ga futat 'uwa 'ga py'rau ko jaramũ 'uwa 'ga manũ re. A'eramũ jane 'ga jukau jui. A'eramũ janema'ea futat koa 'ga ruwa 'ga manũ re kũi”, 'jau nipo 'gã ajaupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁸—A'eramũ 'gã 'ga pyyka 'ga jukau. 'Ga juka re 'ga reumera rerawau enuẽma ko awi inuga— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁹A'eramũ Jejui 'ga 'jau mainana 'wyriara 'gã nupe:

—Maran sipo ko jara 'ga wa'yra jukaarera 'gã nerekoï? 'Ga futat oo ko raarana 'gã apisau. A'ere nipo 'ga 'gã amũ monou 'gã py'rau oko raaranamũ nũ. Aipo 'gã te nipo y'wa mono ijara 'ga upe y'wa tyarũnamũ—'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁰—Pënea'ar iki 'ga amũ remikwasiarer are. Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga oje'ega kwasiarukari 'ga amũ upe rakue.

“Mia ita nia'wyrui ra'e, 'Jau nipo itaoga apoara 'gã ajaupe, ita monou imomoa ajauí.

A'ere 'ga amũ aipoa ita eroyrũmyrera ita pyygi etee imonou imỹina tenawera pype 'oga ppywotypawamũ.

¹¹ Janeruwarete 'ga imỹjukaa 'gã nupe rakue.

A'eramũ 'ga remiapofera wesageayramũ futat ore”,

'Jau 'ga ikwasiarukaa ka'aran are inuga rakue— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹² 'Ga je'ega renupawe mainana 'wyrira 'gã 'Jau fariseu 'gã nupe:

—Mama'e mũ mome'uramũ 'ga 'i jane poromũ— 'Jau 'gã ajaupe.

A'eramũ taetu amara'neramũ Jejui 'ga ree. Afueweramũ 'ga pyyg are. A'ere 'gã kyjeetei mytuna 'gã nui.

—“Jejui 'ga te 'ã Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wararetea ra'e”, 'Jau 'gã ajemogyau ajaupe. A'eramũ nipo 'gã jane apisi ete. Jejui 'ga jane ipyygamũ nipo 'gã jane pyygi nanẽ nũ— 'Jau 'gã ajaupe, okyjau Jejui 'ga rerowiaara 'gã nui.

A'eramũ 'gã 'ga ppyke'ema. A'eramũ 'gã awau 'ga wi.

Jejui 'ga upe fariseu 'gã 'eawet

(Mateu 22.15-22; Luka 20.20-26)

¹³ A'eramũ judeu 'gã 'wyriana'nĩ 'gã 'Jau ajaupe:

—'Gã amũ simono imoporogytaukaa 'ga upe 'Jau. Morogyta 'ga imome'u tyweramũ sipyyk 'ga 'Jau— 'Jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã fariseu 'gã amũ imonou Erote 'ga remiayuwa 'gã netee Jejui 'ga upe imoporogytaukaa. ¹⁴ A'eramũ 'gã awau 'Jau Jejui 'ga upe:

—A'jea futat 'ã ereporogyta al'jeteetewi ra'e. Nereporogyta ekoetei te 'ã. A'jea futat te 'ã erejajuka pãwẽ pãwẽ ae ree. A'jea futat te 'ã ore mu'e ape mama'e are. Eneje'eg are 'gã amũ oporenuwiwere'emamũ agawewi. A'etea ene mama'e a'jea etee eremome'u— 'Jau 'gã Jejui 'ga upe. —A'eramũ ene 'awamũ 'Jau ore: Jane 'ã judeua. Simono te jane ka'aranũua 'wyrirarete 'ga upe, Sesa 'ga upe? Naani te ra'u nũ? Ma'ja e'i te Moisesi 'ga ee rakue? Najudeu arũi te 'ã 'wyrirarete 'ga. Tapy'yi amuteea 'ga. Romanũa te 'ga. A'etea te jane simepy 'ga?— 'Jau 'gã oporonupa 'me Jejui 'ga upe ee.

¹⁵ A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. “Jeje'ega renupa 'gã nuri numiamũ. ‘Siesak 'ga mama'e mũ mome'ua sigaty jarejee 'Jau’, e'i te 'gã jee numiamũ”, 'Jau Jejui 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'Jau 'gã nupe:

—Nepeporonuwi tee pejejua ee jee. “Simosimot ekoete jarejaupe 'ga 'eawera 'Jau”, pe'je te jee— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Ka'aranũũ ywopel'ia pemut amũ jee ra'ne, Sesa 'ga mepyawa mũ jee ra'ne— 'Jau ete Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁶A'eramũ 'ga amũ imonou 'ga upe.

—Kweramũ ajee 'wei— 'jau 'ga imonou 'ga po pe.

A'eramũ Jejui 'ga ka'aranũũ ywope'li resaukaa 'gã nupe:

—Awỹja ra'agawa te 'up ee 'ga rera retee?— 'jau 'ga esaukaa 'gã nupe.

—'Wyriararete 'ga ma'ea futat— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

¹⁷A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Ga ra'agawa rerekwara 'ga ma'ea futat. A'eramũ pēẽ imonou 'ga upe etee futat. A'ere Jarejuwarete 'ga mama'ea pemono 'ga upe etee futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

A'e renupawe 'ga upe imome'uukarera 'gã oporesagamũ etee 'ga ree.

—Kuu. I'akwaap 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã awau 'ga wi.

Oferap ma'e are 'gã mu'eawet

(Mateu 22.23-33; Luka 20.27-40)

¹⁸Ko'iko'i ete satusu 'gã amũ 'ua oporogytau Jejui 'ga upe nũ. Aipo 'gã e'li ajaupe ra'e jepi: “Amanũ re ae noferawu'jawi nũ. Amanũmũ ae teepawamũ ywawuje futat”, 'jau agawewi satusu 'gã ajaupe ra'e jepi.

A'etea 'gã 'ut oporonupa ee Jejui 'ga upe. ¹⁹A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—“Moromu'jara 'ga” 'jau 'gã enee jepi. A'eramũ ene ore mueapyou katu mama'e are. Ymã 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue.

“Kũima'e 'ga amũ nipo amanũ wa'yre'emauwe. A'eramũ nipo 'ga manũ re 'ga rewirera 'ga 'ga remirekofera ēẽ rerekou. A'eramũ nipo 'ga aja'yrapyau ēẽ pype. A'eramũ nipo 'ga ra'yr ypy 'ga amanũ ma'efera 'ga ra'yre'era 'jawe futat”, 'jau 'ã Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁰A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe nũ:

—A'ere nipo kũima'e 'ga amũ 'ga ra'yra sete. A'eramũ nipo u'ar ypy ma'efera 'ga kũjã mũ rerekou. A'ere nipo 'ga wa'yre'emauwe 'ga manũ jui. A'eramũ nipo 'ga amanũmũ ēẽ wi ēẽ rejaa ēẽ mogou wewirerera 'gã nupe.

²¹A'eramũ nipo 'ga manũ re 'ga rewirerera 'ga amũ ēẽ rerekou 'ga py'rau nũ. A'ere nipo 'ga nanẽ 'ga manũ wa'yre'emauwe nũ, ēẽ rejaa ete wewirerera 'gã nupe nũ. ²²A'eramũ nipo 'gã ojopy'rapy'rau etee 'gã ēẽ ree, ajamanũnamũ.

A'ere nipo 'gã nata'yri'li futari ēẽ pype. Ojee 'gã jemoypaw ire nipo ēẽ nanẽ amanũmũ nũ. ²³A'eramũ nipo 'ga ae moferapawa 'ara rupi manamũ sipo ēẽ menaretea? 'Gã juejue futat ēẽ wereko kũi— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

²⁴A'eramũ Jejui 'ga aipo ojeupe 'gã 'eramũ 'jau 'gã nupe:

—Pē'me awi. Nanarũ. Nepēneapyoi Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are ra'e. 'Ga pãjã nanẽ pēẽ ikwaape'ema. ²⁵Au etee te 'gã nemirekoramũ kũi. A'ere 'gã oferaw ire naemirekou'jawi kũi. Ywagipewara 'gã 'jawe etee futat 'gã jemogyi. Niporerekoweru'jawi 'gã kũjã are. Kũjãmera 'gã nanẽ

omenariwere'emamũ futat nũ, kũima'e 'gã 'jawe etee futat nũ kũi— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁶—Nepẽneapyoi nipo Jarejuwarete 'ga 'eawer are. Nepemogytai nipo Moisesi 'ga remikwasiarera, ae feraw are 'ga ka'arana kwasiaripyrrera rail'i? Ka'a'i ikai are 'ga ka'arana kwasiari rakue. A'eramũ 'ga 'jau: “Ka'a'ia je upe imueny re Janeruwarete 'ga oje'ega jee ikue. 'Je te 'ã Eneruwaretea. Enepytunera 'gã Nuwaretea 'Jau. Abraão 'ga, Isaki 'ga, Jako 'ga. Mĩmera 'gã Nuwaretea je ako', 'Jau 'ga jee ikue”, 'Jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga janee rakue— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

—“Ymã te je 'gã Nuwaretea ikue”, 'Jawe'em Janeruwarete 'ga 'ga upe rakue. A'ere 'ga 'i: “Je te 'ã 'gã Nuwaretea ako”, 'Jau 'ga rakue— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁷—Aipo 'gã amanũ futat rakue numiamũ, Moisesi 'ga tywe'emaue futat rakue numiamũ. A'ere 'gã 'aga namanũi futari. A'eramũ Janeruwarete 'ga poromũ 'Jau Moisesi 'ga upe rakue. 'Gã 'aga tywe'em ire amunipo 'ã 'ga aipo ne'ia'uweri Moisesi 'ga upe rakue. Ako ma'e 'gã nupe etee te 'ga Aeruwaretea— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe u'ama imome'wau. —A'eramũ 'ã pẽẽ 'gã mu'Jau tywet aipo are. “Noferawu'Jawi aea amanũ re” 'e are pẽẽ 'gã mu'Jau tyweaete— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga 'eaweraretea

(Mateu 22.34-40; Luka 10.25-28)

²⁸Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'Jara 'ga amũ 'gã je'ega renupa. A'eramũ 'ga 'Jau ojeupe: “A'jea futat 'ga 'i. Tamoporogytaukat 'ga mama'e are”, 'Jau 'ga ojeupe etee futat.

—Maranuara te ajee Janeruwarete 'ga 'eaweraretea?— 'Jau 'ga Jejui 'ga upe.

²⁹A'eramũ Jejui 'ga 'Jau 'ga upe:

—'Awamũ futat 'ga 'eaweraretea. “Peapyaka jeje'eg are ki Israeu juapyreramũ. Je te 'ã pẽjararetea. Nitywi futari 'ga amũ je 'jawe pẽ nupe”, — 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁰—“Pẽporomutat je ree pejepytuna 'gã apyraapa”, e'i 'ã Janeruwarete 'ga pẽ nupe rakue. “Mama'ea peapo jee jeremifutar imũ. Pejejea'aramũ pejejemogyau je ree 'gã nee pejejea'ara apyraapa. Je upe mama'e apou pẽẽ iapou etee futat. Pejefuakara pyu pẽẽ mama'e apou je upe. Aipo aporamũ nipo pejeporomutamũ je ree a'jea futat 'gã nee pejeporomutara apyraapa pejejemogyau”, e'i Janeruwarete 'ga pẽ nupe rakue— 'Jau Jejui 'ga 'ga upe. —Poromũ te 'ga 'eaweraretea. ³¹Ajepeja 'ga 'eaweraretea nanẽ nũ. “Pẽporomutat pejepyriwara 'gã nee pejee pejeporomutara 'jawe etee futat”, 'Jau 'ga 'ã ikwasiarukaa Moisesi 'ga upe rakue. Amumera 'ga 'eawera nuapyraawi futari aipo 'ga 'eaweraretea— 'Jau Jejui 'ga 'ga upe.

³²A'eramũ Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'Jara 'ga 'Jau 'ga upe:

—A'jea futat ere poromũ. Majepei tee futat te 'ã Janeruwarete 'ga. Nitywi futari 'ga amũ 'ga 'jawe. ³³A'eramũ ki jane jareporomutamũ 'ga ree jarepytuna 'gã jareporomutara apyraapa. A'eramũ jane a'jea futat jareporomutamũ 'ga ree. 'Ga upe mama'e apou ki jane iapou 'ga remifutar imũ etee futat. 'Ga ree ki jane jarejea'aramũ jarejemogyau. 'Ga upe mama'e apou ki jane iapou a'jea futat. 'Ga remifutar imũ ki jane jarejepyriwara 'gã nerekou esage jarejereko esage 'jawe etee futat— 'Jau 'ga 'ga upe. —Aipo

'ga 'eawera renuwa wesageramũ 'ga upe mama'e rapya apyraapa. 'Ga je'ega renuwa esage 'ga upe mama'e monoa apyraapa— 'Jau 'ga Jejui 'ga upe.

³⁴Aipo ojeupe 'ga 'eramũ Jejui 'ga 'Jau ojeupe: “T'akwaap ma'e 'ga pa ra'e”, 'Jau 'ga ojeupe etee futat 'ga resaka. A'eramũ Jejui 'ga 'Jau 'ga upe: —Eerowyk Jarejuwarete 'ga ekou ra'e— 'Jau 'ga 'ga upe.

Aipo 'ga 'e renupawe mytuna 'gã ajemogymogyau etee futat. Ojenosõu 'ga wi. A'eramũ 'gã imome'waukaru'jape'ema 'ga upe.

Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyret

(Mateu 22.41-46; Luka 20.41-44)

³⁵Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype akou Jejui 'ga oporonupa ee 'gã nupe: —Ma'eramũ te Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'Jara 'gã 'i pẽ nupe: “Janeruwarete 'ga remimurera 'ga Davi 'ga juapyrera”, 'Jau 'gã pẽ mu'Jau ee. ³⁶A'ere Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari ee Davi 'ga upe rakue:

“Jeruwarete 'ga 'Jau Jejararete 'ga upe rakue:

‘Eapyk 'au je pyri. Je 'Jawe futat ene. Enepãjẽrete je 'Jawe.

A'eramũ ene eapyka je yse katy.

Anure nipo je ene mogoi 'wyriramũ 'gã nupe najuejue etee futat.

Ene ree iporomutare'ema 'gã 'arimũ je ene magwawukari.

A'eramũ ene je iapoe'emauwe eapyka 'au je yse katy’, 'Jau 'ga

Jarejararete 'ga upe”,

'Jau Davi 'ga ikwasiaa rakue— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁷—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ree 'ga ka'arana kwasiari rakue. Ma'eramũ sipo ajee Davi 'ga 'i “Jejararete 'ga”, 'Jau ajuapyrera 'ga upe nũ— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jat

(Mateu 23.1-36; Luka 20.45-47)

Mytuna 'gã oporenuwiramũ Jejui 'ga porogyta are. 'Ga remimome'ufera 'gã muekõãina.

³⁸A'eramũ 'ga 'Jau 'gã nupe:

—Pejea'gu ki Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'Jara 'gã nui. 'Gã 'ã e'i ajemogyau ojeupe: “Je 'ã kũima'eeteetea”, 'Jau 'gã 'ã ajemogyau ojeupe, waity fuku rerekou. A'eramũ 'gã ataramũ 'gã naitya ajasimana 'gã nee. “Tiporesagete 'gã je ree 'Jau”, 'Jau 'gã akou ojeupe. Wapeje'ega tãmẽjẽ 'gã ifutaa. 'Wyrira apykawa 'arimũ etee wapyka awau Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. ³⁹Ojemi'waaw ipe nanẽ nũ 'wyrira renawa 'arimũ etee wapygiweramũ ojemi'waa. ⁴⁰Kũjã men manũ ma'efera 'gã nupe nanẽ 'gã 'Jau nũ: “Je tamaenun tekou enekaraemã are 'Jau”, 'Jau futatee 'gã 'gã nupe. “Je te nipo ako esage temaenuna enekaraemã are”, 'Jau futatee 'gã 'gã nupe. A'ere 'ga etee 'gã karaemã pyygi ojeupe, ka'aranũia nanẽ nũ. A'eramũ 'gã 'Jau ojeupe etee futat: “Kwakwai' teje'ega monoi Jarejuwarete 'ga upe. Kasi a'e pe 'gã je kwaawi mama'e tywera je iaporamũ ne kwy”, 'Jau 'gã ojeupe

etee futat. A'eramũ nipo 'gã oje'lega monou fuku o'meramũ akou Jarejuwarete 'ga upe, wemiapo tywera mimawamũ. A'ere nipo anure Janeruwarete 'ga 'gã nereko tyweri 'gã nemiapo tyweawer are— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Imen manũ ma'efera ãẽ remimonofet

(Luka 21.1-4)

⁴¹Jarejuwarete 'ga mogytaawa pype Jejui 'ga wapyka 'ũina Jarejuwarete 'ga upe ka'aranũũ ryrũ pyri. A'eramũ 'ga ose ma'e 'gã nesaka 'ũina, yrũ pype 'gã nemimonoa nanẽ 'ga esaka nũ. Ika'aranũũ kwai ma'e 'gã ka'aranũũ monou Jarejuwarete 'ga ma'e yrũ pype 'ga upe kwaiwete. ⁴²'Gã nesepaw ire majawera ãẽ mũ 'ua osou 'og ipe. Nika'arani ãẽ akou. Itywerete ãẽ akou. A'etea ãẽ oka'aranũũ ywopeli omono ipype. Mukũ'i'ĩ etee ãẽ imonou ipype. Naepyi agawewi ãẽ remimonofera. ⁴³Ëẽ resakawe Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Kweramũ kũjãa ãẽ imen manũ ma'efera ãẽ. Nitywa'uweri agawewi ãẽ mama'ea. A'etea ãẽ oka'aranũũ monoupap futat yrũ pype. A'eramũ ãẽ otywe'emamũ futat mama'ea ojeupe imuawamũ. Ëẽ remimonofera ika'aranũũ kwai ma'e 'gã ma'e wapyraap futat Janeruwarete 'ga upe. ⁴⁴'Gã kwaiwete agawewi omono 'ga upe. A'etea 'gã kwaiwete wẽjẽmĩ wereko ojeupe nũ. A'ere ãẽ ma'ea nitywi futari. Omonopap futat ãẽ 'ga upe. Naemyreri futari ãẽ upe. Wemi'urama muawa we futat ãẽ omonopap 'ga upe— 'jau Jejui 'ga ãẽ mome'wau 'gã nupe.

Jejui 'ga rur enune ojeapo ma'e

(Mateu 24.1-28; Luka 21.5-24)

13 ¹Jarejuwarete 'ga mogytaaw awi 'ũ'ẽ re Jejui 'ga remimu'e 'ga amũ 'jau 'ga upe:

—Kuu. Ikaturam te Janeruwarete 'ga mogytaawa 'oga jã'nũ'ũ. Sã'ã itauu esagea epy ete ma'ea. Mytuna 'gã ka'aranũũa rerua kwaiwete Jarejuwarete 'ga mogytaawa 'oga muesageawamũ— 'jau 'ga 'ga upe.

²A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat esageramũ numiamũ. A'ere nipo anurenure'i jane ree iporomutare'ema 'gã nuri imonou etyka. Nom'ỹ'i'ĩ futari nipo 'gã itaa mũ aju'arimũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

³Anure Jejui 'ga wapyka 'ũina ywytyr apyte'rarimũ, Oriweira 'jawa apyte'rarimũ wemimu'e 'gã netee. Jarejuwarete 'ga mogytaaw are 'gã amã'jãu 'upa. Poje Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juã 'ga, Andre 'ga, mĩmera 'gã oporonupa 'ga 'eawer are 'ga upe:

⁴—Maranime sipo aipo 'gã Jarejuwarete 'ga mogytaawa monoi etyka? Ma'ja ra'ne sipo ajee ojesaukat oree iapo enune?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je renune 'ut ma'e 'gã nipo i'me ma'ea. Perowiat kasi 'gã 'mea ne. ⁶Anure nipo kwaiwete 'gã nuri “Janeruwarete 'ga je mut pẽ katu'okaramũ. Je Janeruwarete 'ga remimurera ako”, 'jau futatee nipo 'gã 'ua pẽ nupe. A'ere kasi perowiat 'gã ne. O'meramũ te nipo 'gã 'i. Kwaiwete nipo 'gã 'gã moryteeu ojee— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁷—Anure nipo amutee amunaw awi 'gã nuri 'wyriararete rowajaa, 'ga remiayua reewe futat. A'ere kasi aipo renupa pẽpiryyi ne. Nan futat nipo mama'e teepaw enune. A'ere nipo naporomũ rũi mama'e mateepaawa. Naporomũ etee rũi futat nipo mama'ea rekoi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁸—Akou'jau'jap futat nipo mama'ea. Amunap tesirũmera pypewara 'gã we futat nipo ajuowajat. Ywya we futat nipo oyyi peu peu peu 'jau. Ty'ara nipo amunawa pype peu peu 'jau. A'eramũ 'gã nipo kwaiwete ty'ara rerekou. Sã'ã kũjã wa'yra ray ppyrauwe wa'yra 'a ja'wyja'wy kwaawa. Ayypeyperauwe 'ã eẽ i'ara kwaapa. Eẽ wi u'aa ja'wyja'wy taetu 'ã wayreteramũ eẽ upe. Nan tee futat nipo pẽẽ. Aipo ijeapo resakawe ki je rura pekwaap. “Owaẽm 'ga ruawa upe ra'e”, 'jau nipo pẽẽ pejejaupe.

⁹—Pejea'gu ki 'gã nui. Je rura'ne'emaue nipo 'gã je rerowiaaramũ pẽ nereko tyweretei. Pẽẽ mũ nipo 'gã ipyyka imopimopika ae mopikawa pyu. Judeu 'gã jatykaawa pype miamũ nipo 'gã pẽ mopimopigi. Amumeramũ je ree nipo 'gã pẽ nerawau 'wyriara upe. A'eramũ pẽẽ 'wyriararete upe pejejerooramũ pẽẽ je mome'wau 'gã nupe. “Jejui 'ga iporokatu'ogiwet pẽ nee”, 'jau ki pẽẽ 'wyriara 'gã nupe. ¹⁰Teepaw enune nipo 'gã je mome'ui amunawa moy moyka. Tesirũmera 'gã jeje'ega renuw ire te nipo mama'e atepawamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹¹—Pẽ pygamũ, 'wyriara 'gã nowase pejejerooramũ kasi pẽpy'a'wyt ne. “Ma'ja 'jau sipo je teje'ega 'gã nupe 'wei?” pe'je kasi ne. Janeruwarete 'ga te peje'egawa amut pẽ nupe peu pẽ nerooramũ. A'eramũ pẽẽ 'ga 'ea etee imome'wau 'gã nupe. Napejejea'ar imũ rũi pẽẽ peje'eg 'gã nupe. Pejejeupe Jarejuwarete 'ga 'Agesage 'eawera etee pẽẽ imome'wau 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹²—Kwaiwete nipo je rerowiare'ema 'gã weki'yra 'gã, wewirera 'gã we 'gã monou ia'wyre'ema 'gã nupe 'gã apisaukaa. 'Ga ruwa 'gã miamũ wa'yra 'gã monou 'gã nupe 'gã apisaukaa. 'Ga ra'yra 'gã nanẽ ujara 'gã imonou 'gã nupe 'gã apisaukaa. ¹³Je rerowiare'ema 'gã nipo oporomutare'emamũ je rerowiaramũ pẽ nee. A'ere Janeruwarete 'ga je rerowiar awi ipoire'ema 'gã nerooi imogyau ojepyri nakwaparimũ ete rũi futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

¹⁴A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ymã te Janeruwarete 'ga ijeaporama kwasiarukari oje'ega mome'wara 'ga upe rakue, Danieu 'ga upe rakue. “Anure nipo 'ga amũ mama'e tywerete apoi Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. A'eramũ nipo 'ga amũ anure iapou Danieu 'ga 'eawer imũ etee futat. (A'eramũ je 'ga remikwasiarera ka'arana mogytaaramũ

ee p̄neapyo futaa)— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. —A'eramũ p̄ẽ Judeja ywy pewara ako ma'eramũ 'gã nesakawe pejejeaiteramũ pejewau pejekal'jama ywytyr ipe. ¹⁵O'pewuu apyte'rarimũ ako ma'eramũ p̄ẽ pejewawe'em pejesowe'em pejekaraemã pyyke'ema. Pejekal'jamayayau etee futat pejewau. ¹⁶Ko pewaramũ nanẽ p̄ẽ pejejewyre'ema pejejog ipe pejejaity mojopy'rawe'em— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁷—Kũjãmera 'gã nipo ta'yryrũ ma'e 'gã iporiay'i ajemogyau. Ta'yky'ri ma'ea nanẽ nipo nũ. Nujãnarũ eweguu ma'ea. Ta'yky'ri ma'e nanẽ nujãnarũ nũ. ¹⁸A'eramũ ki nanuar are pejeporogytau Jarejuwarete 'ga upe ee: “Eremurukat kasi 'gã 'ara ro'ysaga rupi oree ne”, 'Jau ki p̄ẽ Jarejuwarete 'ga upe ee— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁹—Aipoa kwara rupi 'gã 'gã nerekou tyweaete. Ywy apo ppyramũ nitywi futari ae rereko tywera aipo 'Jawe rakue. Anure nanẽ nipo nitywi futari ae rereko tywera 'Jawe nũ— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁰—A'ere Janeruwarete 'ga mama'e tywera 'gã nupe iapoukaru'Jau'Jaw ire 'gã muojeri 'gã mogyau jui nũ. Kasi a'e pe ywy pewaramũ juejue 'gã papawi ne. A'ere Janeruwarete 'ga p̄ẽ mũ mũ'Jãu 'gã nui p̄ẽ katu'oka. A'eramũ 'ga wemimũ'ẽmeramũ p̄ẽ nee Janeruwarete 'ga 'gã muojeri 'gã mogyau jui nũ— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²¹—“Koromũ Kristu 'ga”, pejejeupe 'gã amũ 'eramũ kasi perowiat 'gã ne. “Kwe pe 'ga oi”, 'gã 'eramũ p̄ẽ 'gã nerowiare'ema pejejemogyau. ²²Jejewyt ja'wyja'wyrãmũ nipo kwaiwete 'gã nuri o'meramũ p̄ẽ nupe. “Je Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ”, 'Jau futatee nipo 'gã p̄ẽ nupe. Amumera 'gã nipo 'ua 'Jau p̄ẽ nupe: “Janeruwarete 'ga je mut. Je 'ga remimureraretea futat”, 'Jau futatee nipo 'gã p̄ẽ nupe. P̄enemiapoe'ema miamũ nipo 'gã iapou p̄ẽ neape je rerowiar awi p̄ẽ momoirukaawamũ. “Simomoirukat Ku'jywa 'ga remimũ'ẽmera 'gã 'ga rerowiar awi 'Jau”, e'i te nipo 'gã p̄ẽ nupe numiamũ. A'eramũ nipo 'gã mama'e apou p̄ẽ neape. Ojerowiarukaawamũ te nipo 'gã iapoi p̄ẽ nupe numiamũ. A'ere kasi a'e are miamũ perowiat 'gã ne. ²³Perowiar iki aipoa je'eawera. Ijeapoe'emauwe je imome'ui p̄ẽ nupe, ee p̄ẽ mueapyoawamũ— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Janereki'yra 'ga ruawam

(Mateu 24.29-44; Luka 21.25-33)

²⁴A'eramũ Jejui 'ga 'Jau 'gã nupe nũ:

—P̄ẽ nerekou tyweawa kwaw ire nipo ywag awi nanẽ mama'e jesaukari p̄ẽ nupe nũ. Kwara nipo owepa. Jaya nanẽ nipo owepa nũ. ²⁵Jaytataa nipo ototoka ywag awi 'ua. Ywag ipewara nipo oyyita nũ. Kwat, jay, jaytata. Mĩmera nipo oyyita— 'Jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁶—A'ere nipo p̄eneki'yramũ je tejua tejewya ywasiga rupi. Tepãjẽ mũ nipo je ruri, tejenyfuga pype futat tejua nũ. ²⁷A'eramũ nipo je tejeupe oporowyky ma'e ywagipewara 'gã monou tejemiayuwa 'gã majatykaukaa. “Pe'je pejewau amunawa moy moyka jeremiayuwa 'gã majatykau

'gã nerua jee", 'jau nipo je 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã awau 'gã nerua jee— 'jau Jejui 'ga imome'wau 'gã nupe.

²⁸Anure Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau 'gã nupe, 'gã mu'jau ee:

—Mama'ea je amome'u pẽ nupe pẽ mu'jau tejuawa 'ar are— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Sã'ã ae siaka'gywa potyramũ amana jewyra kwaawa. Ipotyrauwe 'ã ae amana jewyra kwaapa. ²⁹Nan tee futat ki je'eawer imũ mama'e jeaporamuerawe pe'je pejejaupe: “Ut ja'wyja'wy Jejui 'ga janee 'wyririamũ akou”, pe'je ki pejejaupe. ³⁰A'jea futat je 'i. Je'eawer imũ mama'e jeapo resakara 'gã papawe'emauwe nipo tejuwa tejewya nũ. ³¹Ywaga nipo atEEPawamũ futat. Ywya nanẽ nipo atEEPawamũ futat nũ. A'ere nipo jeremimome'ufera nateepawa'uweri futari. Je'eawer imũ etee futat nipo aipoa ojeapou— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³²A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Nitywi futari je ruawa kwaapara 'gã amũ. Nepekwaawi futari je ruawa. Ywagipewara 'gã miamũ ikwaape'ema. Je miamũ nanẽ nakwaawi tejuawa 'ara. Jeruwarete 'ga etee te okwaap. ³³A'eramũ ki pẽẽ je rapesaka pejejemogyau. ³⁴Sã'ã kũima'e 'ga amũ ooa iataa muku oje'wyr awi. A'eramũ 'ã 'ga oo enunewe 'jau wemiayuwa 'gã nupe: “Aata je tewau. A'eramũ pẽẽ pejeporowykyau je'eawer imũ etee futat”, 'jau 'ga 'gã nupe. 'Oga raarana 'ga upe 'ga 'jau: “Earũ jeroga ra'ne muku je rekoramũ. Je rura nanẽ ene apesaka nũ”, 'jau 'ga 'ga upe. A'eramũ 'ga awau watau muku oje'wyr awi. ³⁵Nan tee futat pẽẽ je rura rapesakaramũ pejejemogyau. Nepekwaawi je ruawa. A'eramũ ki pẽẽ pejeporowykyau pejejeupe je'eawer imũ, je rura rapesaka pejejemogyau. Meewei 'ur ire ako re nipo wata ma'e 'ga 'ua ypyaje owaẽma. Maranamũ kwara ajerewamũ, maranamũ ai'iwe. Nokwaawi 'gã 'ga ruawa. ³⁶A'eramũ nipo 'oga jara 'ga 'ua erujewi ojeupe oporowyky ma'e 'gã nupe. Opak sipo 'gã ajemogyau 'ga rapesaka? ³⁷Aipo are je 'i pẽ nupe: Je rura ki peapesak pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga ree ifuwet ma'e

(Mateu 26.1-5; Luka 22.1-2; Juã 11.45-53)

14 ¹Egitu ywy awi judeu ypyfera 'gã nenũ'ẽawer are wea'awa maraka upe iwaẽm ja'wyja'wyraruwe mainana 'wyrira 'gã ajatykau Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nee.

—Maran te jane Jejui 'ga pyygi 'ga jukau?— 'jau 'gã ajaupe. —Jemime sipyyk 'ga 'jau. ²Jerusareg ipewara 'gã iporomutat 'ga ree. A'eramũ jane 'gã nowase jarekowe'em 'ga ree maraka apoaw ipe. Kasi a'e pe jane 'ga remiayuwa 'gã mamara'nei ne— 'jau 'gã ajaupe.

Jejui 'ga ree jany kasiga reko'wokawet

(Mateu 26.6-13; Juã 12.1-8)

³Petani pe Jejui 'ga akou, Simão 'ga rog ipe, ipito'om ma'efera 'ga 'wyr ipe. 'Gã jemi'waa 'gã nuwamũ kũjã ẽẽ mũ 'ua ojany kasiga ryrũ

rerua opo pe. Itasiga apopyrera aipo yrūnamū, aripasi 'l'jawa apopyrera poromū. A'eramū ēē yrū mopena, jany kasiga reko'woka Jejui 'ga akag are. “Naritu” 'l'jau 'gā aipoa jany kasiga upe. Epy ete aipoa jany kasiga. ⁴A'eramū wapyk ma'e 'gā amū amara'neramū jany kasiga ēē eko'wog are.

—Ma'eramū sipo ēē imomy ekoetei 'wei? ⁵Epy te 'ā 'l'aga jany kasiga a'i kūi— 'l'jau 'gā ajaupe. —A'eramū amunipo 'ā ēē ime'ega ka'aranūū are janee. Tresētu ka'aranūūa 'ut ee. A'eramū amunipo 'ā ēē epyfera mua janee. A'eramū amunipo 'ā jane imojo'oka ikaraemāe'ema 'gā nupe 'l'jau kūi— 'l'jau 'gā ajaupe, kūjā ēē ago'wau.

⁶A'eramū Jejui 'ga 'l'jau 'gā nupe:

—Tene ēē iapoi. Ma'eramū pejemara'neramū ēē ree 'ū? Mama'e esagea te ēē wapo jee. ⁷Ikaraemāe'ema 'gā nooa'uweri futari pē nui. A'eramū pēē anure mama'e monou 'gā nupe pejemifutar imū. A'ere je te ajee nako fukui pē pype. ⁸Je tymaw ipe je ree eko'wogipyrama futat jany kasiga numiamū. A'ere ēē 'awauwe eko'wogi je ree, je manūe'emauwe. Tene ēē iapoi jee— 'l'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ⁹—A'jea futat je 'i. Anure nipo 'gā je mome'ui kwe pewara 'gā nupe. Amunap tesirūmera moyka nipo 'gā awau je mome'wau kwe pewara 'gā nupe. Je mome'uramū nipo 'gā ēē remiapofera nanē imome'wau 'gā nupe nū. A'eramū nipo 'gā anure najuejue etee futat wea'aramū ēē remiapofer are— 'l'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

Mainana 'wyrriara 'gā nupe Judas 'ga 'eawet

(Mateu 26.14-16; Luka 22.3-6)

¹⁰A'ere Jejui 'ga remimu'e 'ga amū awau oporogytau mainana 'wyrriara 'gā nupe. Judas Iskariote 'ga futat poromū oo oporogytau 'gā nupe:

—Jejui 'ga je apyygukat pē nupe. Je apoat pēē 'ga pyyka pē pyri— 'l'jau Judas Iskariote 'ga awau 'gā nupe.

¹¹Ojeupe 'ga 'eramū mainana 'wyrriara 'gā aku'iramū 'ga ree. A'eramū 'gā 'l'jau 'ga upe:

—Ka'aranūūa nipo ore oromono ene upe 'ga pyyga repyramū— 'l'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū Judas 'ga wea'aramū akou ee. “Ojeteē 'ga rekoramū tomono 'ga 'gā nupe 'l'jau kwy”, 'l'jau 'ga ojeupe. A'eramū 'ga Jejui 'ga rerekou weape.

Ae a'wyre'ema 'gā nupe

'ga monoara 'ga

(Mateu 26.17-25; Luka 22.7-13, 21-23; Juā 13.21-30)

¹²Awau owaēma mani'oko'o jopype'ema 'wawa upe, Pasikwa 'l'jawa apoawa upe. Karupa'mī jukaawa 'ara upe 'gā owaēma. A'eramū 'ga remimu'e 'gā amū 'l'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ape te jane jemi'wari, karupa'mī ro'o reyri jarejee?— 'l'jau 'gā 'ga upe.

¹³A'eramū Jejui 'ga mukūja 'gā monou amunawarete pe.

—Pe'je pejewau Jerusareg ipe. Peu nipo 'y ryrū rerekwara 'ga peekoat. A'eramū pēē pejewau 'ga rewiri. ¹⁴Og ipe 'ga seramū pejeporogytau 'oga jara 'ga upe:

—Jarejara 'ga ore mut imome'waukaa enee: “Ma'ape te je karupa'mĩ eyra 'ui tejemimu'e 'gã netee?’ e'i 'ga. ‘Ma'ape te ore kumi apoi? Ma'ape te je tejemimu'e 'gã nerojemi'wari’ e'i 'ga enee kũĩ”, pe'je ki 'ga upe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁵— Aipo ojeupe pẽẽ 'e re 'ga tepẽ neroo ywatewara imy'jawa pype 'jau. Ityp futat aejemi'waawa peu. Ae renawa nanẽ otywamũ futat nũ. A'eramũ pẽẽ pejejeupe 'ga esaukar ire peu futat iapou ewara reewe jarejeupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶A'eramũ mukũja 'gã awau amunawarete pe. A'eramũ 'gã mama'e resaka ojeupe Jejui 'ga 'eawer imũ etee futat. A'eramũ 'gã kumi apou maraka are.

¹⁷Kaaruwamũ Jejui 'ga awau ojemi'waa wemimu'e 'gã netee.

¹⁸Ojemi'waaw ipe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat je 'i. A'jea futat nipo pẽẽ mũ je mono pejepe je ree iporomutare'ema 'gã nupe je jukaukaa— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁹Aipo renupawe 'ga remimu'e 'gã u'arasigamũ ojeupe 'ga 'eawer are. A'eramũ 'gã oporonupa majepeinume ee 'ga upe:

—Je upe te ere poromũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

Majepeinumenumu 'gã oporonupa ee 'ga upe.

²⁰A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je pyri ojemi'wat ma'eramũ futat pẽẽ mũ nipo je monoi 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe. ²¹—Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã amũ nupe rakue, jemanũ are rakue. Pẽneki'yra agawewi je 'ã. A'etea je ree iporomutare'ema 'gã je jukaukat 'gã nemikwasiarer imũ etee futat. A'ere 'gã nupe je monoara 'ga tywereteramũ te akou. Iporiay'i 'gã po pe je monoara 'ga numiamũ. A'ere nipo Janeruwarete 'ga 'ga rereko tyweretei. Ma'eramũ gatu nipo 'ã 'ga jeuwi rakue 'ja— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Mani'oko'o'ia y'way reewe 'gã nupe imonoawet
(Mateu 26.26-30; Luka 22.14-23; 1 Korĩtu 11.23-25)

²²Ojemi'waaw ipe Jejui 'ga mani'oko'o'i pyyka. A'ere 'ga eramã'jãu ywau eroje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mani'oko'o'ia eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga mani'oko'o'i mowoka imonou 'gã nupe.

—Mani'oko'o'ia pepyyk i'wau. Koromũ jero'oa— 'jau 'ga 'gã nupe.

²³A'ere 'ga y'way ryrũ pyyka nũ, eramã'jãu ywau nũ. A'eramũ futat 'ga oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nũ:

—Au'jete y'waya eremut oree, Kiapi'ni— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

A'ere 'ga imonou 'gã nupe. A'erauwe 'gã itykua pãwẽ pãwẽ. ²⁴A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Koa y'waya jerya futat. A'ere'ere'i nipo 'gã amũ jejukai jery reko'woka. Aipoa jery jeko'woga pẽtywera omepy. Jemanũ are tee Jeruwarete 'ga pẽ katu'ogi kwaiwete. 'Awamũ karupa'mĩa nepejukau'jawi pejetywera mepyawamũ. Poromũ futat 'ga je'eg ymanera numiamũ. A'ere 'awamũ 'ga je'eg yauramũ. 'Awamũ jery tee pẽ pirei pẽtywer awi. Jemanũ are tee Jeruwarete 'ga pẽtywera

moiri pẽ nui je rerowiamũ. Poromũ futat Janeruwarete 'ga je'leg yaua 'awamũ. A'ea 'ga je'lega nomojopy'ruawi futari 'awamũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁵—A'jea futat je 'i. Je natykuru'jawi futari 'aga y'waya pẽ pyri. Anure tãmējẽ te nipo je itykuri pẽ pyri, Tejuwarete 'ga pyri pẽ neroo re tãmējẽ nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁶Oporogytapaw ire 'gã amaraka'aga Jarejuwarete 'ga muorypawamũ. Amaraka'ag ire 'gã awau wywytyr ipe, Oriweira 'jaw ipe.

Pedro 'ga momoranupawet

(Mateu 26.31-35; Luka 22.31-34; Juã 13.36-38)

²⁷Awaw ipe Jejui 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—'Awamũ futat nipo pekwasio' je wi je rejaa je mu'ama ojeteeli— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe ee rakue: “Tajuka karupa'mĩ are omaenun ma'e 'ga 'jau kwy. A'eramũ 'ga reymawera 'gã awau okwasi'wau kwe pe 'jau kwy”, 'jau Janeruwarete 'ga ikwasiarukaa inuga ka'aran are rakue. A'eferupi tee futat nipo pekwasio' pejewau je wi— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁸—A'ere je temanũ re je ferawi nũ. Teferaw ire nipo je oi Garireja ywy pe pẽ nenune— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁹A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—'Me te pa 'ga poromũ 'jau nũ. Je naejara'uweri futari ene imogou ojeteeli kũi. 'Gã te nipo opyamũ ene wi ene rejaa ojeteeli kũi. A'ere je naejara'uweri ene kũi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁰—A'jea futat sipo ere— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —Je te a'jea futat a'e enee nũ'ũ: 'Awa ypytuna rupi nipo je kwakuw ape muapyapyt katu 'gã nupe. “Nakwaawi je 'ga”, 'jau nipo ene mukũi wyrasokwẽ je'egauwe— 'jau 'ga Pedro 'ga upe.

³¹A'ere Pedro 'ga fuakaramũ 'ga upe:

—Naani futari nũ'ũ. Aipo na'ea'uweri futari je. “Nakwaawi je 'ga”, na'ea'uweri je. “Tene 'gã je jukai futari 'ga reewe futat”, a'e ete nipo je. Nakwakuwa'uweri futari je ene— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

'Ga remimu'e 'gã nanẽ Pedro 'ga 'eawer imũ etee futat 'jau 'ga upe nũ.

'Uwarete 'ga upe 'ga 'eawet

(Mateu 26.36-46; Luka 22.39-46)

³²Jejui 'ga awau owaẽma Getsemani 'jaw ipe, wemimu'e 'gã netee. A'ere Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—'Au ete pejup ra'ne. Iruupeu' i je oi teporogytau Tejuwarete 'ga upe ra'ne— 'jau 'ga 'gã nupe.

³³A'eramũ 'ga muapyra 'gã etee erawau ojeupi. Pedro 'ga, Tiago 'ga, Juã 'ga. Mĩmera 'gã 'ga erawau ojeupi. 'Ga 'arasiga 'ga mopy'aywyrafenayau 'ga mogou. ³⁴A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je'arasiga nipo 'ã je juka. Peser awi etee. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe je pyri— 'jau 'ga 'gã nupe.

35,36 A'eramũ 'ga ojepe'au'! 'gã nui. Awau peul'i wenupy'ãu wapyka weakwara rerawau enũina ywy are futat erujaa oporogytau 'Uwarete 'ga upe: —Kiapi'ni. 'Wyria'ri 'gã imara'ne je ree. 'Gã nipo 'ã je rereko tywerete 'ja. Ojeupe ene iapoukare'em ire amunipo 'ã 'gã nuapoa'uweri nanuara je ree. A'ere 'ã najeremifutar imũ rũi te ereapoukat. Ejemifutar imũ etee te 'ã ereapoukat 'gã nupe jee— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe.

37 Oporogytapaw ire 'ga afu'ama awau ojewya muapyra 'gã nupe nũ. Osea 'gã 'upa. A'eramũ 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—Ereset te ejupa? Eje'ega te neremonoi'i Jarejuwarete 'ga upe je pyri? A'e'ja'wiramũ miamũ sipo nereporogytai Jarejuwarete 'ga upe?— 'jau 'ga 'ga upe.

38—Peser awi. Peporogyta Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ pẽẽ pejefuakaramũ mama'e tywera apowe'em. Kasi a'e pe nepẽfuakari ne. A'eramũ pẽẽ mama'e tywera etee iapou 'ga upe ne. Nepẽparuapoweri agawewi nipo mama'e tywer are. A'etea nipo peapo pejeporogytawe'em 'ga upe 'eramũ mama'e tywera etee futat peapo pejekou— 'jau 'ga 'gã nupe.

39 Aipo 'ga upe 'e re Jejui 'ga awau 'gã nui nũ oje'ega monou 'Uwarete 'ga upe nũ. 'Ga upe u'eawera 'ga 'jau'japa. 40 A'ere 'ga awau ojewya wemimu'e 'gã nupe nũ. Nãnẽwẽjẽmĩ nũ. Osea 'gã 'upa. Wopeypeyjamũ etee 'gã ajemogyau. A'eramũ 'gã osea 'upa. Opag ire 'gã oporesagamũ etee 'ga ree. Ojenosõu 'gã 'ga wi. A'eramũ 'gã 'jawe'em 'ga upe.

41 A'eramũ Jejui 'ga awau oporogytau'japa 'Uwarete 'ga upe nũ. 'Uwarete 'ga upe oporogyta re 'ga 'ua nũ. Nãnẽwẽjẽmĩ nũ, 'gã set 'gã nuwamũ nũ. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Peser ete futat nipo pejejupa nũ ki sa?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. — Au'je pejeser ire. 'Awamũ futat 'gã pẽneki'yramũ je monoi ae a'wyre'ema 'gã po pe. 42 Pe'je iruukwe soo 'gã nekoaa 'jau. Kweramũ ae a'wyre'ema 'gã po pe je monoara 'ga ruri— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga pykawat

(Mateu 26.47-56; Luka 22.47-53; Juã 18.3-11)

43 Jejui 'ga porogytapawe'emaue Judas Iskariote 'ga, Jejui 'ga remimu'efera 'ga futat, kwaiwete 'gã nerua erojemorypa Jejui 'ga ree. Mainana 'wyriara 'gã kwaiwete 'gã muri Judas 'ga rupi. Judeu 'gã 'wyria'ri 'gã nanẽ kwaiwete 'gã mua 'ga rupi. Jyuuu 'gã erua muap. Mĩmera 'gã erua erojemorypa 'ga ree. 44 Mainana 'wyriara 'gã nupe oporogytaaw ipe Judas 'ga 'jau 'gã nupe rail'i: “Oo nipo je Jejui 'ga retywape pytea pẽ neape. A'eramũ pẽẽ a'e are 'ga kwaapa 'ga retywape pyteramũ. A'erauwe futar iki pẽẽ pejewau 'ga pyyka 'ga rerawau”, 'jau Jejui 'ga monoara 'ga 'gã nupe rail'i. 45 A'eramũ 'ga owaẽma ppy we awau Jejui 'ga rerowyka 'jau 'ga upe:

—'Au te ereko, ki Ku'jyp?— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ futat 'ga 'ga retywape pytea.

46 A'erauwe Judas 'ga remireroofera 'gã 'ua Jejui 'ga pyyka 'ga pofaa. 47 A'ere Jejui 'ga remimu'efera 'ga amũ ogyuu rekyita kũima'e 'ga amũ ree,

'ga namĩ monoka. Furuk. Mainana 'wyrriararete 'ga remiayuwa 'ga namĩ yypa. ⁴⁸A'ere Jejui 'ga 'jau opyykara 'gã nupe:

—Ma'eramũ pẽẽ ma'eramũ pejejua muawa pyu je nupãu ekoete 'ũ, muna'ywa 'jawe 'ũ? Ma'eramũ pẽẽ muawa we erua jyu reewe jepiara rupi 'ũ? ⁴⁹Pejeyype je rekoramũ miamũ ako naje pyygi pejepe ai'i. Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe ako je oi ai'iwe, ai'iwe 'jau ai'i. Peu futat ako je reni 'gã mu'jau Jarejuwarete 'ga ree ai'i. A'ete ako naje pyygi pejepe ai'i. A'ere jemanũawa upe iwaẽmi. A'eramũ Jeruwarete 'ga je pyygukaa rẽwẽjẽmĩ pẽ nupe. Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari jemanũ are ikue. A'eramũ 'ã pẽẽ iapou 'ga remikwasiarera 'eawer imũ etee futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁰A'e renupawe Jejui 'ga remimu'e 'gã okwasi'wau 'ga wi, 'ga reja, oka'jama 'gã nui. Okyjau 'gã opyyg awi. A'eramũ 'gã oka'jama 'gã nui.

⁵¹Kunumiũ 'ga amũ 'ua Jejui 'ga rewiri. Taity fuku pyu etee 'ga ojeuwana akou. ⁵²'Ga amũ 'ga pyyka numiamũ. A'ere 'ga raity etee ipyygi. Waity pyygamũ 'ga opoia etee jui. A'eramũ 'ga awau ujãna taitye'eme.

Anasi 'ga rog ipe 'ga reroowet

(Mateu 26.57-68; Luka 22.54-55, 63-71; Juã 18.13-14, 19-24)

⁵³A'ere Jejui 'ga pyykara 'gã 'ga rerawau mainana 'wyrriararete 'ga rog ipe, Kaifasi 'ga rog ipe. Peu futat judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã ajatykau mainana 'wyrriara 'gã nee. Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã nanẽ ajatykau 'gã nee nũ.

⁵⁴Pedro 'ga awau 'gã newiri. A'ere 'ga nuerowygi Jejui 'ga. Mukuu etee futat 'ga akou 'ga wi. Awau 'ga owaẽma mainana 'wyrriararete 'ga roga upe. A'ere Pedro 'ga nooi osou. Ukupepe etee futat 'ga awau akou 'oga osoma pype ojepe'jau mainana 'ga remiayuwa 'gã pyri.

⁵⁵Ojeupe 'gã Jejui 'ga reruramũ mainana 'wyrriara 'gã oje'ẽma'e 'gã netee 'ga remiapo tywera mome'waramũ rekaa.

—Awÿja te 'ga remiapo tywera wesak rai'i? Ma'ja ajee 'ga wapo ajukaawamũ rai'i?— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere nitywi 'ga amũ. ⁵⁶Kwaiwete 'gã 'ua o'meramũ Jejui 'ga ree. A'ere 'gã naju'jaju'jawe rũi imome'ui 'gã nupe.

^{57,58}Poje 'gã amũ 'ua o'meramũ 'gã nupe:

—Ore aruenup 'ga je'ega ai'i. “Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. 'Awa 'ga mogytaawa kũima'e 'gã nemiapofera tee. A'ere nipo je imuapya 'ara rupi ajepaja 'ga mogytaawa mowya nũ. Aipo 'ga mogytaawa nakũima'e 'gã nemiapofera rũi”, 'jau 'ga oreremianuwamũ ai'i— 'jau 'gã imome'wau 'gã nupe.

⁵⁹A'ere aipo 'gã nanẽ naju'jawe rũi imome'ui 'gã nupe.

⁶⁰A'eramũ mainana 'wyrriararete 'ga afu'ama 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ja ere te 'gã nupe? Nereje'egi te 'ã 'gã nupe aipo 'gã 'eramũ ai' kũi?— 'jau 'ga oponupa ee 'ga upe.

⁶¹A'ere Jejui 'ga pigi etee t'ama. A'eramũ mainana 'wyrriararete 'ga 'jau 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga remimurera te ene? 'Ga ra'yra te ene?— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶²A'eramũ Jejuí 'ga 'jau 'ga upe:

—A'jea futat ere poromũ. Je te 'ã p̃eneki'yraretea. Anure nipo je apygi Pãjêrete 'ga yse katy, 'ga jakwatawa katy. Peu je renamũ nipo p̃êe je resaka. Anure nipo je ruri tejewya ywag awi ywasiga rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

⁶³A'erauwe mainana 'wyríararete 'ga amara'neramũ. 'Ga mara'nea 'ga rerekou 'ga raity monorogukaa 'ga upe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat 'ga Jarejuwarete 'ga kurawi akou ra'e— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jane futat 'awamũ sienup 'ga kurawa jarejowase— 'jau 'ga 'gã nupe. —Na'gã amũ rii 'ã omome'u janee. ⁶⁴Ma'ja pe'je ajee 'ga upe 'awamũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Sijukaukat futat jane 'ga. Jarejuwarete 'ga te 'ã 'ga akurap.

⁶⁵A'eramũ 'gã amũ onymuna 'ga ree. A'eramũ 'gã 'ga reakwapiiaa taity pyu, opo afuapyka erofaa 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Awÿja te ene nupã?— 'jau 'gã 'ga upe. —Ene 'ã i'akwaawete ma'ea. A'eramũ ene enupãara 'ga mome'wau oree— 'jau 'gã 'ga upe.

A'erauwe jefaruu 'gã nanê 'ga pyyka opo rerofaa 'ga ree nũ.

Pedro 'ga Jejuí 'ga kwakupa

(Mateu 26.69-75; Luka 22.56-62; Juã 18.15-18, 25-27)

⁶⁶A'e pe Pedro 'ga 'ũina ukupepe. Poje mainana 'wyríararete 'ga remíayuwa êe mũ 'ua 'ga pyri. ⁶⁷Tata are 'ga jepe'eramũ êe 'ga resaka 'jau 'ga upe:

—Jejuí kĩa rewiri ako ma'eferamũ ene, 'jau je rã, Nasare pe waranup ma'efera kĩa rewiri ako ma'eferamũ ene, 'jau je rã— 'jau êe 'ga upe.

⁶⁸A'eramũ 'ga 'jau êe upe:

—Tee. Naani nũ ï. Nakwaawi je 'ga nũ ï. A'eramũ awÿja upe ene 'jau ekou ï— 'jau futatee 'ga êe upe.

A'erauwe 'ga afu'ama awau 'oga osoma pyri. A'erauwe wyrasokwêa oje'ega. ⁶⁹Peu oporowyky ma'e êe mũ 'ga resaka nũ. A'eramũ êe 'jau ojepyriwara 'gã nupe:

—Koromũ futat Jejuí kĩa rewiri ako ma'efera kĩa mũ— 'jau êe 'gã nupe.

⁷⁰A'eramũ Pedro 'ga 'ga kwakupa nũ. A'ere'ere'í peu u'am ma'e 'ga amũ 'jau 'ga upe nũ:

—A'jea futat êe 'í enee. Garireja ywy pewaramũ futat ene, 'ga 'jawe futat ene ra'e— 'jau 'ga 'ga upe.

⁷¹A'eramũ Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Nakwaawi je 'ga, a'e je akiko. Jarejuwarete 'ga remianuwamũ te 'ã je 'eul'jawi. Nakwaawi je 'ga, 'jau. Te'me re je Jarejuwarete 'ga tejereko tywera futari— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷²A'e pype wyrasokwê oje'ega nũ. A'erauwe Pedro 'ga wea'aramũ Jejuí 'ga 'eawer are. “Wyrasokwê je'egu'jaw enunewe nipo ereu'jau'lap, nakwaawi je 'ga, 'jau 'gã nupe” 'eawer are Pedro 'ga wea'aramũ. A'eramũ 'ga aipo u'eawera rorenosõu. A'eramũ 'ga awau ujãna Jejuí 'ga kwakupawera renosõu. A'eramũ futat 'ga u'arasigamũ wea'aramũ ee. A'eramũ 'ga ajaa'wau awau u'eawera raykau.

Piratu 'ga upe 'ga reroowet*(Mateu 27.1-2, 11-14; Luka 23.1-5; Juã 18.28-38)*

15 ¹ Ai'iwetetewe mainana 'wyriara 'gã ajatykau judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã nee, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'ga neewe. Opytuna 'gã nupe oje'ëma'e 'gã nanë ajatykau 'gã nee nũ. A'eramũ 'gã oje'ega ajaupe: —“Je te 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yraretea”, e'i ako Jejui 'ga janee ko. A'eramũ jane 'ga jukaukaa 'gã nupe— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã 'ga pofaa itaju pyu, 'ga rerawau Piratu 'ga upe. ² A'eramũ Piratu 'ga oporonupa ee 'ga upe:

—A'jea te ene 'wyriaramũ judeu 'gã nupe?— 'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat ere poromũ— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³ A'eramũ taetu mainana 'wyriara 'gã 'ga je'ëwu'jawu'jaga etee futat.

⁴ A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Nereenuwi te 'gã je'ega? Nerewawagi te 'ã aipo 'e are a'i kũi?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁵ A'ere Jejui 'ga noje'egi futari 'gã nupe. O'meramũ te 'gã 'i. A'eramũ Jejui 'ga oje'ege'ema 'gã nupe. A'eramũ Piratu 'ga oporesagamũ etee 'ga ree. “Ma'eramũ sipo 'ga noje'egi?” 'jau 'ga ojeupe.

'Gã nupe 'ga monoawet*(Mateu 27.15-26; Luka 23.13-25; Juã 18.39-19.16)*

⁶ Mani'oko'o jopype'ema 'wawa maraka apoawa rupi Piratu 'ga moromunepawa pype imunewipywera 'ga amũ muëma judeu 'gã nupe jepi, 'gã nemienüiwera 'ga 'ga imuëma 'gã nupe jepi. ⁷ Jejui 'ga pyykawa rupi Parapasi 'ga 'üina moromunepawa pype. Parapasi 'ga futat amunaw ipewara 'gã mamara'neukaa 'wyriara 'ga ree. Opytuna 'gã netee 'ga 'gã mamara'neukaa 'wyriara 'ga ree rakue. Oporojuka ma'efera 'gã wejue nũ. A'eramũ 'gã 'gã monou 'gã munepa 'gã mu'ama rakue. ⁸ A'eramũ mytuna 'gã 'ua 'jau Piratu 'ga upe:

—Ejemiapou moromunepawa pypewara 'ga amũ emuëmukat oree— 'jau 'gã 'ga upe.

⁹ A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pefutat te judeuramũ peje'wyriararete 'ga je imuëma pejejeupe?— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁰ Piratu 'ga mainana 'wyriara 'gã kwaapa futat. “Werekoay pa mainana 'wyriara 'gã Jejui 'ga. A'eramũ pa 'gã 'ga rerua jee ra'e”, 'jau Piratu 'ga ojeupe. “A'ere mytuna 'gã poromutaramũ 'ga ree. A'eramũ nipo 'gã 'jau, Jejui 'ga emut oree, 'jau nipo 'gã jee”, 'jau Piratu 'ga ojeupe.

¹¹ A'ere mainana 'wyriara 'gã afuakaramũ 'ga ree.

—Parapasi 'ga ki emuëm imua oree, sa'e 'ga upe 'jau. Jejui 'ga kasi eremuëm oree ne, sa'e 'ga upe 'jau— 'jau 'gã mytuna 'gã nupe.

'Ga rerure'emauwe 'gã mogyau 'gã mu'akwaapa. A'eramũ 'gã afuakaramũ 'ga ree.

A'eramũ Piratu 'ga oporonupa ee 'gã nupe:

—Pefutat te judeuramũ peje'wyrirarete 'ga je imuẽma pejejeupe?—
'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'gã 'i etee 'ga upe:

—Naani. Parapasi 'ga te ki emuẽm imua oree— 'jau 'gã 'ga upe.

¹²A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Maran te jane Jejui 'ga rerekoi, “judeuramũ pẽẽ 'wyrirarete 'ga”
'jawa 'ga rerekoi?— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹³—Emu'amukat 'ga 'ypeywar are 'ga pokutuka 'ga jukaawamũ futat—
'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

A'eramũ 'ga:

¹⁴—Ma'ja te 'ga wapo ajukaawamũ pẽ nupe rai'i, a'e te je a'i kũĩ?— 'jau
'ga 'gã nupe.

A'ere 'gã afukafukai etee ajemogyau:

—Emu'amukat futat Jejui 'ga 'ypeywar are 'gã nupe— 'jau 'gã
wojere'emamũ futat wafukaita 'ga upe.

¹⁵Piratu 'ga oporomaku'iweramũ mytuna 'gã nee. A'eramũ 'ga Parapasi
'ga muẽmukaa moromunepaw awi 'ga monou 'gã nupe. Jejui 'ga jẽmĩ 'ga
imopigukaa jefaruu 'gã nupe.

—Pe'je 'ga rerawau 'ga mopika 'ga a'gwawe'em futat. Pẽporia kasi
'ga nupãu ne. 'Ga mopig ire pẽẽ 'ga rerawau 'ga mu'ama 'ypeywar are.
A'eramũ 'ga peu etee futat amanũmũ u'ama— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jefaruu 'gã Jejui 'ga rerekoemãawet

(Mateu 27.27-31; Juã 19.2-3)

¹⁶'Ga mopig ire jefaruu 'gã Jejui
'ga rerawau 'ga rerosou Piratu 'ga
rog ipe. A'ere 'gã opytuna 'gã
majatykau 'ga ree. ¹⁷A'ere 'gã
'wyrirara raity piraga munepa 'ga
wi. A'ere 'gã juapekagũũ muapýina
'ga akagyrunamũ iapou 'ga upe.
A'eramũ 'gã imonou imunepa 'ga
akaga pype. ¹⁸A'ere 'gã 'jau 'ga
upe:

—Ene 'ã judeu 'gã 'wyriraretea
'gã nupe ra'e jepi. 'Awamũ ereko
'wyrirareteramũ nakwaparimũ rũi
futat 'gã nupe— 'jau 'gã Jejui 'ga
upe 'ga rerekoemãu erekou.



(Maku 15.17)

¹⁹A'e pype 'gã 'ga akaga nupãu ywyrã'i'i pyu. Onymuna 'gã 'ga ree. A'ere 'gã wapyka wenupy'ãu 'ga rowase, 'ga muorypa 'me. A'ere 'gã 'jau ajaupe:

—Pemã'ê judeu 'gã 'wyriararete 'ga ree ki sa— 'jau 'gã ajaupe.

—'Wyriara raity piraga 'ga wereko imunepa 'awamũ. 'Wyriara akagyruã nanê 'ga wereko nũ. 'Wyriararete pype tãmêjê 'ga 'ari ra'e— 'jau 'gã ajaupe 'ga rerekoemãu. 'Ga jaita nanê 'gã nũ.

²⁰Ga rerekoemã re 'gã taity piraga mosoka 'ga wi nũ. 'Ga raity munepa 'ga wi nũ. A'ere 'gã 'ga rerawau 'ga jukaaw ipe.

'Ypeywar are Jejuí 'ga monoawet

(Mateu 27.32-44; Luka 23.26-43; Juã 19.17-27)

²¹Ga jukaawa piara rupi 'gã Simão 'ga rowosõu. Jũ awi 'ga 'ua akou awau amunawarete pe. Sirene ywy pewara 'ga poromũ Simãoramũ. Mukũi Simão 'ga ra'yra 'gã. Aresãri 'ga, Rufu 'ga. Mĩmera 'gã Simão 'ga ra'yra. Simão 'ga resakawe jefaruu 'gã 'jau 'ga upe:

—'Ypeywara erokwap 'ga upe— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'gã iupirukaa 'ga upe. ²²A'eramũ 'gã Jejuí 'ga rerawau *Gogata* 'jaw ipe. ('Gã je'eg imũ *Gogata* 'ea Aeakagera 'jawewara 'ea futat poromũ).

²³Ga rerowaem ire 'gã muaga monou y'way pype 'ga upe numiamũ. Mira 'jawa 'gã imonou y'way pype 'ga upe numiamũ.

—Koa etyikut ejayrũ upe— 'jau 'ga 'ga upe numiamũ.

A'ere 'ga notykuri.

²⁴A'ere 'gã 'ga jywaa pypiraa 'ypeywar are. A'ere 'gã itaju pyu 'ga pokutuka 'ypeywar are. A'ere 'gã 'ga py maju'aaaju'arimũ ikutuka itaju pyu. A'ere 'gã 'ga mafu'ama 'ga monou 'ga mu'ama 'ypeywara reewe futat. 'Ga rekoa futat 'gã imonou imu'ama 'ypeywar are ipokutuka. 'Ypeywar are 'ga mu'am ire 'gã 'ga raityfera mojo'oka ajaupe. Ita'i 'jawewara 'gã imomopoa 'upa ywyu 'ga raityfera mojo'okawamũ. Sã'ã ae jugu momora. Nan futat 'gã ita'i 'jawewara momopori 'upa 'ga raityfera mojo'okawamũ. ²⁵Kwara awyruul'iramũ etee 'gã 'ga mu'ama 'ypeywar are. ²⁶A'ere 'gã 'yjepa'nĩ are ikwasiaripyreera monou inuga ikutuka 'yw are 'ga apyte'rarimũ. “Koromũ futat judeu 'gã 'wyriararetea” 'ea 'gã amũ ikwasiaa 'yjepa'nĩ are rail'i. A'eramũ 'gã imonou inuga 'yw are 'ga apyte'rarimũ. A'eramũ 'ga resakara 'gã 'ga jukaawera kwaapa.

²⁷Ga reewe 'gã mukũja 'gã muna'ywa 'gã imonou imu'ama 'ypeywara mũ ree. Muna'ywa põ'õ me 'gã Jejuí 'ga mu'ama. ²⁸Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari ee rakue: “Mama'e tywera apoara pyri 'ga 'ami”, 'jau 'ga ikwasiarukaa rakue. A'eramũ 'gã 'ga monou imu'ama muna'ywa põ'õ me, Janeruwarete 'ga je'egawer imũ etee futat.

²⁹Gã pyu okwap ma'e 'gã Jejuí 'ga rerekoemãu 'ga kurapa nanê nũ.

—“Anure nipo je Jarejuwarete 'ga mogytaawa retygi. A'ere nipo je imuapya 'ara rupi imowyrĩ nũ”, ere 'ã rail'i. ³⁰A'eramũ ene ejua ejypa 'ypeywar awi— 'jau 'ga pyu okwap ma'e 'gã 'ga upe, 'ga rerekoemãu.

³¹Mainana 'wyriara 'gã, Moisesi 'ga remikwasiarer are moromu'jara 'gã. Mïmera 'gã nanê 'ga rerekoemãu 'upa nũ:

—Opoat 'ga 'gã jepi. A'ere 'ga najepoara'uweri futari. ³²Israeu juapyreramũ jane'wyriararetea e'i na a'e 'ga re'ã. Siesag iki ajee 'ga rura 'ga jywa 'wei. 'Ga jyp 'ga ruramũ sirowiat 'ga 'jau 'wei— 'jau 'gã ajaupe. 'Ga pyri imu'amipyretera 'gã, muna'ywa 'gã amũ nanê 'ga kurapa nũ.

Jejuí 'ga manũawet

(Mateu 27.45-56; Luka 23.44-49; Juã 19.28-30)

³³Kwara okwapa aje owepa. Ypytuna 'jawe futat oypytnunaiwamũ. Kwara ajerewamũ tãmêjê awau weny jesagamũ nũ. ³⁴Kwara renye'emauwe Jejuí 'ga wafukaita oje'eg imũ futat.

—*Eli eli lama sabactani*— 'jau 'ga oje'eg imũ.

Oje'eg imũ 'ga 'eawera: “Kiapi'ni, Kiapi'ni. Ma'eramũ te erepoit je wi?” 'ga 'ea futat poromũ 'ga afukaja.

³⁵Aipo 'ga 'e renupara 'gã amũ 'jau:

—Eliasi 'ga 'ga wenũi!— 'jau 'gã ajaupe.

³⁶'Ga pyriwara 'ga amũ ujãna amynejuranũ pyyka imonou imunepa y'waynana pype. A'ere 'ga imonou iupia 'ywa rapefã are imonou Jejuí 'ga upe 'ga remipyteramũ. A'ere 'ga 'i etee esakara 'gã nupe:

—Tene jane 'ga resagi ra'ne. Siesak Eliasi 'ga rura 'ga mosoga 'ypeywar awi ra'ne 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁷A'ere Jejuí 'ga wafukaita amanũmũ.

³⁸A'eramũ futat Janeruwarete 'ga mogytaawa my'jawa rowopypea taity otoroka opojo'ogamũ imytera rupi. Ywate awi we futat 'ua opojo'ogamũ ywyu. ³⁹'Ga manũnamũ jefaruu 'gã 'wyria'ri 'ga 'ga manũ resaka.

'Ypeywarã rowase 'ga u'ama Jejuí 'ga afukajamũ. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: —A'jea futat pa 'ga Ku'jywa 'ga ra'yra futat ra'e!— 'jau 'ga u'ama.

⁴⁰Kũjãmera 'gã amũ 'upa muku'i 'ga manũ resaka nũ. Eẽ mü rera Mari Matarena, ajepeja eẽ rera Sarume, ajepeja eẽ rera Mari. Poromũ Mari eẽ ra'yra 'gã Jose 'ga, Tiago 'ga. Aipoa Tiago 'ga kunumĩũia. Mïmera 'gã 'ga manũ resaka amumera 'gã netee. ⁴¹Poromũ kũjãmera 'gã Jejuí 'ga rewiri ako ma'efera 'gã futat poromũ. Garireja ywy pype 'ga rekoramũ 'gã awau watau 'ga rupi, 'ga poaa mama'e apo are rakue. Amumera kũjãmera 'gã 'upa 'ga manũ resaka. Aipo 'gã nanê 'ua 'ga rupi Garireja ywy awi Jerusareg ipe 'ga oramũ rai'i nũ.

Ita kwara pype Jejuí 'ga monoawet

(Mateu 27.57-61; Luka 23.50-56; Juã 19.38-42)

^{42,43}Kaaruwamũ Jose 'ga, Arimateja pewarera 'ga awau oporogytau Piratu 'ga upe. Opytuna 'gã nupe oje'ëma'e 'ga poromũ. A'ere 'ga Jejuí 'ga rerowiari. “Anure nipo Jejuí 'ga 'ũina 'wyriaramũ janee”, 'jau 'ga ojeupe.

Morowykye'ema piara rupi 'gã Jejuí 'ga jukaukaa ra'e. A'eramũ Jose 'ga awau “Jejuí 'ga reumera emut jee”, 'jau Piratu 'ga upe:

—Amanũ Jejuí 'ga ko. 'Ga reumera toroo inuga ita kwara pype 'jau— 'jau 'ga Piratu 'ga upe.

Morowykye'ema rupi judeu 'gã nojotymi rakue. “Morowykye'ema piara rupi futat sitym 'ga 'jau”, 'jau Jose 'ga ojeupe etee futat. A'eramũ 'ga Piratu 'ga pojeupe'ema futat awau Jejuí 'ga reumera renũina 'ga upe.

⁴⁴—Amanũ te 'ga ra'e?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

—Amanũ ako 'ga ko nũ'ũ— 'jau 'ga 'ga upe.

—Kuu. Kamẽsiete nipo 'ga manũi ra'e— 'jau Piratu 'ga oporesagamũ 'ga ree. A'erauwe 'ga 'jau jefaruu 'gã 'wyría'ri 'ga upe:

—Maranime te 'ga manũi ra'e?— 'jau 'ga imome'waukaa 'ga upe.

⁴⁵—Kwara jerewamũ ako 'ga manũi ko— 'jau 'ga 'ga upe.

Aipo ojeupe jefaruu 'gã 'wyría'ri 'ga 'e re 'ga 'jau Jose 'ga upe:

—Ere 'ga rerawau inuga ita kwara pype— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴⁶A'erauwe Jose 'ga awau taity fuku mua Jejuí 'ga reumera auwanawamũ. Linu 'jawa apopyrera 'ga imua. A'eramũ 'ga Jejuí 'ga reumera mosoka imua 'ypeywar awi 'ga reumera auwana aipoa taity pyu. A'ere 'ga 'ga reumera monou inuga ita kwara pype. A'ere 'ga itapewuu mojerepa imonou imỹina ita kwara rawopytymawamũ.

⁴⁷Kũjãmera 'gã amũ awau 'ga imono resaka. Mari Matarena eẽ, Mari eẽ. Aipoa Mari eẽ Jose 'ga ya. Mĩmera 'gã Jejuí 'ga reumera rupawa resaka.

Jejuí 'ga ferapawet

(Mateu 28.1-8; Luka 24.1-12; Juã 20.1-10)

16 ^{1,2}Ikoai'i, ku'emaiw are, kũjãmera 'gã jany kasiga mua erawau Jejuí 'ga reumer are eko'wogipyramũ. Mari Matarena eẽ, Sarume eẽ, Mari eẽ. Poromũ Tiago 'ga y eẽ. Mĩmera 'gã jany kasiga amut erawau. Ku'emaiw are 'gã erawau Jejuí 'ga rupaw ipe. ³Awau 'gã 'jau:

—Awỹja sipo itaa ope'a jui janee?— 'jau 'gã ajaupe.

⁴Tuwiuu wejue itauua. A'eramũ 'gã poromũ 'jau ajaupe. Awau 'gã owaẽma ja'wyja'wy jupe itauu resaka, ita kwara rawopytymawera resaka.

—Tỹỹ. Ojepe'a jui ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

⁵A'erauwe kũjãmera 'gã awau osou ita kwara pype. Peu 'gã ywagipewara 'ga resaka kunumĩũũ 'jawe. 'Ga raitya waparasisgamũ. Jejuí 'ga rupawera jakwatawa katy 'ga wapyka. 'Ga resakawe kũjãmera 'gã okyjau 'ga wi. ⁶A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pekyje awi je wi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Jejuí 'ga resaka te 'ã pejot, Nasare pe waranup ma'efera 'ga resaka te 'ã pejot, 'ypeywar are amanũ ma'efera 'ga resaka te 'ã pejot— 'jau ywagipewara 'ga kũjãmera 'gã nupe. —A'ere 'ga nitywi 'au. Oferap ako 'ga ko. Pe'je pejejuia 'ga rupawera resaka— 'jau 'ga 'gã nupe.



(Maku 16.1-4)

A'eramũ 'gã awau esaka. ⁷A'eramũ ywag awi 'ut ma'efera 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pe'je pejewau imome'wau Pedro 'ga upe, amumera 'ga remimu'e 'gã nupe we: “Oferap kiã awau Garireja ywy pe pẽ nenune. Peu te nipo 'ga peesak nũ, pejejeupe 'ga 'eawer imũ etee futat nũ”, pe'je ki 'gã nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁸A'erauwe kũjãmera 'gã awau ujãna ita kwar awi. 'Gã kyjea 'gã nerekou 'gã moyyita. A'eramũ 'gã ojeupe 'ga 'eawera mome'wawe'em awau 'gã nupe.

Mari Matarena ẽẽ Jejui 'ga resaka

(Mateu 28.9-10; Juã 20.11-18)

⁹Domingo rupi Jejui 'ga ferawi rakue. Ku'em enune 'ga ferawi rakue. Mari Matarena ẽẽ upe ra'ne 'ga ojesaukaa. Ẽẽ pirewara 'ga imoia ẽẽ wi rakue. Sete ẽẽ pirewara pytuna. ¹⁰Ojeupe 'ga jesaukar ire ẽẽ awau imome'wau 'ga remimu'e 'gã nupe rakue. U'arasigamũ 'gã ajemogyau ajaa'wau Jejui 'ga ree. A'eramũ Mari Matarena ẽẽ awau imome'wau 'gã nupe:

—Oferap kiã ra'e. Ojesaukat kiã jee ko— 'jau ẽẽ 'gã nupe.

¹¹A'ere 'gã nuerowiari etee ẽẽ ojeupe 'ga mome'uramũ.

Mukūja 'gã Jejui 'ga resaka
(Luka 24.13-35)

¹²A'ere Jejui 'ga ojesaukaa mukūja werowiaara 'gã nupe. Jū me 'ga awau watau akou. Poje Jejui 'ga ojesaukaa 'gã nupe. A'ere 'ga jesowo'gōgi 'gã nupe. A'eramū 'gã 'ga kwaape'ema. ¹³A'ere 'gã 'ga kwaaw ire awau ojewya 'ga mome'wau amumera 'ga remimu'e 'gã nupe. A'ere 'ga remimu'e 'gã nuerowiari etee 'gã 'ea.

Jejui 'ga remimu'efera 'gã 'ga resaka
(Mateu 28.16-20; Luka 24.36-49; Juā 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁴Poje Jejui 'ga ojesaukaa wemimu'e 'gã nupe. 'Gã jemi'waaw ipe 'ga ojesaukaa 'gã nupe. A'eramū 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'eramū te neperowiari 'gã, “oferap 'ga” pejejeupe 'gã 'eramū ra'e ū? Ma'eramū sipo ajee neperowiari je'eawera ra'e?— 'jau 'ga 'gã nupe oje'ega moywrafena 'gã nupe.

¹⁵A'eramū 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je pejewau je mome'wau kwe pewara 'gã nupe najuejue etee futat. Amunawa moymoyka pejewau je mome'wau 'gã nupe, je rerowiarukaa 'gã nupe pejejemogyau. ¹⁶Je rerowiaara 'gã ki pepymī 'y pe, otywer awi 'gã pōira resaukaawamū. A'eramū je tejerowiaara 'gã katu'oka. Tejerowiare'ema 'gã nipo je nakatu'ogi. A'eramū nipo 'gã awau mama'eukwaawa rapyaw ipe amanū re— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁷—Tepājēa nipo je imonou tejerowiaaramū pē nupe. A'eramū pēē mama'eukwaawa moia erekwara 'gã nui jerer imū. Pejejemikwaawe'ema pejeje'ega nipo pēē iapou. ¹⁸Moja pyyka miamū nepemanūi. Ae jukaara muaga 'wau miamū nanē nepē jukai. Oje'arimū je rerowiaaramū pejepo mono re ojero'wu ma'e 'gã ojekatu'oka ajemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe.

Ywag ipe Jejui 'ga jeupiawet
(Luka 24.50-53; Atos 1.9-11)

¹⁹'Gã nupe oje'ēmaw ire Janeruwarete 'ga Janejararete 'ga, Jejui 'ga monoukaa 'ga mojeupirukaa ywag ipe. Ywag ipe 'ga waēmawe Janeruwarete 'ga 'jau 'ga upe: “Ene 'ã je 'jawe futat. A'eramū ene eapyka jejakwatawa katy”, 'jau Janeruwarete 'ga Jejui 'ga upe. A'eramū Jejui 'ga awau wapyka 'Uwarete 'ga jakwatawa katy. ²⁰A'eramū 'ga remimu'e 'gã awau 'ga mome'wau kwe pe. “Werowiaramū Jejui 'ga pētywera moia pē nui, pē katu'oka”, 'jau 'gã imome'wau kwe pewara 'gã nupe. Janejararete 'ga 'gã opoat. Aeremiapoe'ema 'ga wapoukat 'gã nupe. A'eramū 'gã nenupara 'gã 'gã 'eawera rerowiaa. “Al'jea futat 'gã 'ea. Sã'ã Ku'jywa 'ga janeremiapoe'ema apoukara 'gã nupe”, 'jau enupara 'gã ajaupe, aipo 'gã 'e rerowiaa.